

**GEWESTELIJK
MEMORANDUM
VAN DE CONFERENTIE
VAN BURGEMEESTERS
EN BRULOCALIS 2024**

Inhoudstafel

1. Vooraf 6

1.1. Bevoegdheidsverdeling tussen Gewest en gemeenten 7

1.2. Dialoog en overleg gemeenten/Gewest: de adviserende rol van de lokale besturen moet formeel vastgelegd worden 8

2. Financiën conform onze taken 9

2.1. Financiële beheersinstrumenten voor de gemeenten en nieuwe samenwerkingsvormen in het teken van kostenbesparing, rendement en een goede dienstverlening 10

2.1.1. Implementatie van WePulse 10

2.1.2. Bovengemeentelijke samenwerking en relaties tussen gemeenten en OCMW's 11

2.2. Financiën, gemeentelijke fiscaliteit en subsidies 12

2.2.1. Het einde van het systeem van projectoproepen 13

2.2.2. De gemeentebelastingen: een onmisbare bron van inkomsten voor de lokale besturen 14

2.2.3. Nieuwe fenomenen en hun fiscaliteit en Europese richtlijnen 15

2.3. Financiering van het lokale ambtenarenpensioen 16

2.4. Steun voor een btw-heffing van 6% op gemeentelijke investeringsuitgaven 17

2.5. Duurzame financiering voor meer voorspelbaarheid en stabiliteit 17

2.5.1. Gemeentelijke autonomie, contractualisering en onvoorwaardelijke algemene dotatie aan de gemeenten 17

2.6. Algemene wettelijke machtiging om retributies te mogen heffen in alle materies 18

3. Publieke dienstverlening 19

3.1. Openbare orde en onderfinanciering van de lokale politie 19

3.2. Digitale kwetsbaarheid centraal bij de digitalisering van overheidsdiensten 22

3.2.1. Administratieve vereenvoudiging en digitalisering 22

3.2.2. De archivering en elektronische bewaring van documenten 24

3.3. Een kwalitatieve dienstverlening ondersteund door een sterk regelgevend kader en bekwaam personeel 24

3.3.1. Vermindering van de administratieve kosten als gevolg van de niet-toepassing van het Once Only-principe 24

3.3.2. Het gemeentepersoneel 25

3.3.3. Engagement voor aansluiting bij aankoopcentrales 27

3.3.4. Twerkstellingsmaatregelen en screening van de kandidaten voor het lokaal ambt 28

3.3.5. Een stevig regelgevend kader 29

3.4. Een open en transparante bestuursvoering 30

3.4.1. Meer openbaarheid voor een transparante en efficiënte overheid 30

3.4.2. De regels voor de uitoefening van politieke mandaten blijven verduidelijken 31

3.4.3. De omzendbrief "inzagerecht" moet bijgewerkt worden 31

3.4.4. Burgers in meerdere talen verwelkomen 31

VER. UITG. : Corinne François

Brulocalis

Koningsstraat 168 - 1000 Brussel

Tel 02 238 51 40

welcome@brulocalis.brussels

www.brulocalis.brussels

21/02/2024

4. Institutioneel

32

- 4.1. Het Gewest en de gemeenten moeten de bevoegdheidsverdeling herzien voor meer efficiëntie op het terrein en om een nieuwe gezamenlijke bestuursvorm op meerdere niveaus uit te bouwen 32
  - 4.1.1. Een betere samenwerking tussen het Gewest en de lokale besturen rond openbare orde, mobiliteit en netheid 32
  - 4.1.2. De bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus moet in acht worden genomen 33
- 4.2. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet buiten zijn grenzen treden: de hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel 34
- 4.3. Het Gewest en de gemeenten moeten de bevoegdheidsverdeling herbekijken om op het terrein efficiënter te kunnen zijn en een nieuwe gezamenlijke of meerlagige bestuursvorm uitwerken 34

5. Samen-leven

36

- 5.1. Zorgen voor een goede ruimtelijke ordening 36
- 5.2. Het belang van verkiezingen in een democratische samenleving 37
- 5.3. De vertegenwoordiging van de vrouwen in de politiek 38
- 5.4. Burgerparticipatie heruitvinden voor meer sociale cohesie, steun aan jongeren en tegen armoede 38
- 5.5. De samenlevingsdienst 40
- 5.6. De kinderopvang opwaarderen 40
- 5.7. Een efficiënte armoedebestrijding 41
- 5.8. Een betere bestrijding van de geluidshinder in de stad 41
- 5.9. Een strikt kader voor nieuwe voortbewegingstoestellen 43
- 5.10. Strijd tegen sluikstorten 44
- 5.11. Vreemdelingen en migranten 45

6. Klimaattransitie en sustainable cities

46

- 6.1. Ondersteuning van energierenovatie in het algemeen en groepsrenovatie in het bijzonder in de strijd tegen klimaatverandering en energiearmoede 47
- 6.2. De strijd aanbinden tegen de klimaatverandering en anticiperen op haar gevolgen 49
- 6.3. Energiebesparing en het rationele gebruik van hernieuwbare energie bevorderen 50
- 6.4. De biodiversiteit ondersteunen 51
- 6.5. Blijven investeren in zachte, autoluwe en duurzame mobiliteit en stedelijke vervuiling tegengaan 52
- 6.6. Het principe van sustainable cities en het nastreven van de SDG's ondersteunen 57

7. Interne Brusselse hervormingen

59

- 7.1. Gewestelijke stedenbouwkundige verordening: zinvol overleg met gemeenten 59
- 7.2. Digitalisering van stedenbouwkundige en milieuvergunningen: nood aan genoeg ondersteuning 59
- 7.3. Bouwplaatsen beter beheren 60
- 7.4. Het probleem van toegang tot huisvesting globaal aanpakken 61
- 7.5. Verder werken aan een beleid voor het beheer van de volledige afvalcyclus en zorgen voor een proper Gewest 63
- 7.6. Het dierenwelzijnsbeleid coördineren en ondersteunen 64

8. Europa en internationaal

65

- 8.1. De Europese programma's toegankelijker maken voor de gemeenten 65
- 8.2. De aanwezigheid van lokale en gewestelijke overheden op het Europese en internationale toneel versterken 66
- 8.3. Samenwerking en synergie op het vlak van internationale solidariteit verder nastreven en versterken 67

1. Vooraf

De huidige uitdagingen van deze complexe wereld en de transities die we doormaken, onderstrepen het belang van veerkrachtige democratische instellingen om:

1. de respons van de lokale overheden op crises te verbeteren;
2. de kwaliteit van het democratisch bestuur te versterken ten behoeve van de lokale bevolking;
3. het gebruik van digitale hulpmiddelen aan te moedigen ten gunste van de lokale overheden.

De lokale besturen, waarvan de politieke verantwoordelijken verantwoording moeten afleggen aan hun burgers, zijn hoofdrolspelers in het vrijwaren van de mensenrechten, het ondersteunen en belichamen van de democratie en het versterken van de rechtsstaat. Tijdens de gezondheids crisis stonden de Brusselse lokale besturen in de frontlinie tegenover de pandemie. Ze moesten zich snel aanpassen en ondertussen ook blijven instaan voor een basisdienstverlening.

De gemeenten vertegenwoordigen een bevoegdheidsniveau dat door de burgers wordt gewaardeerd en dat vertrouwen en respect afdwingt omwille van de nabijheid. Dit wekt ook tal van verwachtingen waaraan gemeenten en OCMW's soms niet kunnen voldoen door een gebrek aan middelen, de opkomst van nieuwe fenomenen en de herhaalde lastenverschuivingen.

De Brusselaars blijven gehecht aan hun gemeenten en aan het feit dat hun dienstverlening toegankelijk blijft en op mensenmaat is.

Stedelijk beleid moet uitgaan van de rechten en principes die verankerd liggen in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie en het Aanvullend protocol betreffende het recht op participatie in de aangelegenheden van lokale autoriteiten en de Lijst met criteria voor de rechtsstaat van de Commissie van Venetië. De Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties, in het bijzonder doelstelling 11 om steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam te maken, zijn eveneens een bruikbare leidraad.

Alles wat in dit memorandum wordt bepleit, moet worden gezien in het licht van deze zeven principes: *subsidiariteit, decentralisatie, evenwicht, begrotingsneutraliteit, compenserende maatregelen, billijkheid en solidariteit*.

Bij de **bevoegdheidsverdeling tussen Gewest en gemeenten** moeten de volgende principes gelden:

- *subsidiariteit*, waarbij elke taak aan het bestuursniveau het dichtst bij de burger wordt overgelaten, zolang niet is aangetoond dat een hoger bestuursniveau de taak beter zou kunnen uitvoeren. Dit principe staat in het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie, dat door ons land is geratificeerd;
- *decentralisatie*, wat inhoudt dat beslissingen, en niet alleen hun uitvoering, wat het onderscheidt van deconcentratie, op een zo lokaal mogelijk niveau moeten worden genomen;
- er moet een *evenwicht* zijn tussen de opgelegde taken en de middelen die elk bestuursniveau krijgt toegewezen.

- Hieruit vloeit voort dat maatregelen die op het niveau van het Gewest worden genomen, en op elk ander bestuursniveau, wanneer ze gevolgen hebben voor de lokale besturen, *begrotingsneutraal* moeten zijn. Dit betekent dat het bestuursniveau dat de beslissing neemt, altijd eerst moet nagaan welke financiële en administratieve gevolgen de geplande beslissing heeft voor de lokale besturen.
- Als er negatieve gevolgen zijn voor de gemeentefinanciën en het bestuur van de gemeente, moet de betrokken overheid de nodige *compenserende maatregelen* nemen.
- Dit evenwichtsprincipe brengt ook *billijkheidsoverwegingen* met zich mee. De geldstromen naar de lokale besturen moeten eerlijk worden verdeeld op basis van objectief vastgestelde behoeften.
- Eventuele *solidariteitsmechanismen* moeten gerechtvaardigd en transparant zijn.

Brulocalis plaatst het principe van lokale autonomie centraal in haar denkoefening en wil met dit gewestelijk memorandum de Brusselse governance verbeteren.

In de Brusselse institutionele architectuur is er geen sterk Gewest zonder sterke gemeenten. Zonder concrete acties van de gemeenten en OCMW's kan er ook geen doeltreffend beleid zijn.

De porositeit tussen de twee bestuursniveaus is een van de kenmerken van het "Brusselse model" en impliceert dat het Gewest verantwoordelijk is voor een correcte, afdoende en duurzame financiering van zijn gemeenten.

De keuzes die de volgende regering zal moeten maken, mogen niet ten koste gaan van de gemeenten, noch op financieel vlak, noch op het vlak van de dienstverlening. Er mogen in geen geval nieuwe **lastenverschuivingen** komen naar de lokale besturen.

1.1. Bevoegdheidsverdeling tussen Gewest en gemeenten

De inspanningen voor de bevoegdheidsverdeling, waarmee tien jaar geleden is gestart, hebben niet geleid tot meer duidelijkheid over de respectieve rollen. Tijdens de legislatuur 2019-2024 is ook de poging mislukt om een structureel overlegmechanisme met de lokale besturen op poten te zetten.

Integendeel, er komen nieuwe bevoegdheden en taken bij en de gemeenten moeten die zonder extra middelen uitvoeren en in goede banen leiden.

Voor een goed bestuur is het belangrijk dat het Gewest en de federale overheid de problemen en wat eventueel nieuw beleid in de weg staat, beter inschatten. We zien dat

de doelstellingen en taken versnipperd zijn.

Bij gebrek aan dergelijke duidelijkheid is het maar al te vaak de gemeente die, vaak ten koste van haar kerntaken, de kosten en de verantwoordelijkheid voor een aantal taken op zich neemt.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om:

- 👉 hier verder aan te werken;
- 👉 in het licht van bovenvermelde principes;
- 👉 en in samenwerking met de gemeenten via hun koepelvereniging Brulocalis.

1.2. Dialoog en overleg gemeenten/Gewest: de adviserende rol van de lokale besturen moet formeel vastgelegd worden

We stellen vast dat de Brusselse gewestregering de gemeenten zeer fragmentarisch betreft: sommige ministers nemen het initiatief om de gemeenten om advies te vragen, zoals het geval was in het dossier over de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV), sommigen richten zich enkel tot Brulocalis, en consulteren de 19 gemeenten niet, anderen betrekken dan weer nooit de gemeenten. Zoals bv. bij de ordonnantie van 5 juli 2018 betreffende de specifieke gemeentelijke bestuursvormen en de samenwerking tussen gemeenten, die het landschap van de gemeentebedrijven en gemeentelijke vzw's grondig hertekende. Dat gebeurde zonder enig overleg met Brulocalis.

Het Gewest is er nog niet in geslaagd om een structureel overlegmechanisme op poten te zetten. En dat ondanks haar engagement in het regeerakkoord 2019-2024, waarin de oprichting van een G+19 platform was aangekondigd. Dit platform zou minstens twee keer per jaar samenkomen en de dialoog voeren rond de strategische en operationele doelstellingen.

Als we de lokale bestuursvoering willen verbeteren, als we beter willen kunnen inspelen op de behoeften van de burgers en als we de kwaliteit van de regelgeving willen verbeteren, moeten het Gewest en zijn vele instanties **structureel overleg plegen met het gemeentelijke niveau**.

Het recht van de lokale besturen om door hogere bestuursniveaus geraadpleegd te worden is een basisbeginsel van de Europese democratie en rechtspraak, dat verankerd is in het Europees Handvest inzake Lokale Autonomie¹ en verder bevestigd is in Resolutie 437 van het Congres van Lokale en Regionale Overheden van Europa van 8/11/2018.

De lokale besturen moeten een actieve rol spelen bij de uitwerking van de beslissingen en het overheidsbeleid op de terreinen die hen aanbelangen. Ze moeten volgens een duidelijke procedure worden geraadpleegd en voldoende tijd krijgen om een advies uit te brengen, vooral als het gaat om de verdeling en toewijzing van de financiële middelen.

Het Gewest moet op alle gebieden met de gemeenten overleggen, bij het plannen, bij het nemen van maatregelen, bij het opstellen van wetgeving of bij het uitvoeren van beslissingen.

En nu we afstevenen op een decumul van mandaten tussen het gewestelijk en gemeentelijk niveau, en het politieke draagvlak hierdoor afneemt, wordt het voor een efficiënte besluitvorming des te belangrijker om via andere kanalen die noodzakelijke aansluiting te vinden. Dat kan via gestructureerd overleg.

Wij vragen dat **Brulocalis**, via een **gestructureerd partnerschap**, een **echt overlegorgaan Gewest/gemeenten wordt**, en een officiële adviserende rol krijgt. Een rol die wij in nauw overleg met de Conferentie van burgemeesters op ons willen nemen.

2. Financiën conform de taken

De opeenvolgende crisissen (corona, energie, inflatie en vluchtelingen) en de steeds zwaarder wordende doorgeschoven lasten hebben de financiële toestand van de Brusselse gemeenten aanzienlijk onder druk gezet. Bij het begin van de legislatuur was de financiële situatie van de gemeenten nochtans geleidelijk beter geworden: sinds 2011 hadden ze systematisch een tekort, maar in 2018 vertoonden ze allemaal een positief saldo. In dezelfde periode haalden bijna alle gemeenten hun driejarendoelstellingen. Ze bouwden ook hun reservefondsen weer op. In 2015 bedroegen de reserves nog 46 miljoen euro, in 2020 werd dat al meer dan 200 miljoen euro.

Na 3 turbulente jaren is het beeld van "na de crisis" dalende reserves met twee derde, tot 65 miljoen euro in 2023. **Het is bijzonder moeilijk geworden om een begroting op te stellen:** terwijl alle gemeenten hun begroting voor het hele begrotingsjaar in evenwicht hadden in zowel 2019 als 2020, voldeden vier gemeenten niet aan de wettelijke verplichting om de begroting in evenwicht te houden in zowel 2022 als 2023. Terwijl de 19 gemeenten een positief saldo hadden van 7,8 miljoen euro in 2023, hadden ze negatieve saldi van 29,8 miljoen euro in 2021 en 30,7 miljoen euro in 2022. Hoewel ze konden rekenen op occasionele steun van het Gewest en de federale overheid, hebben de gemeenten ook hun verantwoordelijkheid genomen toen het nodig bleek om deze uitgaven aan te vullen met eigen investeringen en uitgaven. Ze hebben het grootste deel van de extra kosten op zich genomen en soms moeilijke keuzes moeten maken. De beheersing van de bovenvermelde crisissen heeft aangetoond dat de lokale besturen in staat zijn om in te spelen op de meest dringende behoeften terwijl hun financiële middelen krimpen.

Vandaag lijken ze **moe en ontmoedigd door de ontoereikende middelen** waarmee ze hun taken moeten uitvoeren tegen een gespannen achtergrond. Dit is niet zonder gevolgen voor de burgers, noch voor het imago van de gemeenten bij het grote publiek. Als laatste redmiddel hebben sommige gemeenten hun fiscale hefbomen moeten inzetten om de tekorten aan te vullen, waardoor de belastingdruk voor hun burgers en de belastingconcurrentie tussen de entiteiten is toegenomen.

Ten onrechte worden deze beslissingen gezien als het resultaat van slecht bestuur, wat er soms toe leidt dat het voortbestaan van de gemeenten in twijfel wordt getrokken, op een moment dat ze steeds meer taken moeten uitvoeren zonder dat daarvoor de nodige middelen uitgetrokken worden.

De uitgaven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn ook fors gestegen. Met een schuldgraad van 210% en een schuld die tegen 2023 zal opgelopen zijn tot bijna 13 miljard euro, bijna een verdrievoudiging sinds 2018, zal de nieuwe regering grote inspanningen moeten leveren om opnieuw een begrotingsevenwicht te bekomen. Bij onveranderd beleid zou deze schuld in 2028 zelfs tot 19 miljard euro oplopen.

De manoeuvreerruimte wordt kleiner, vooral omdat in 2024 de normen van het **stabiliteits- en groeipact** opnieuw strikt zouden kunnen worden toegepast en het overgangsmechanisme dat bij de 6^e staatshervorming in 2015 voor een periode van 10 jaar werd ingevoerd, overeenkomstig de bepalingen van de financieringswet in 2025 in de fase van de geleidelijke afbouw zal komen te zitten.

1. Artikel 4 §§6, 5, 9 §§6 en 10 Europees Handvest inzake lokale autonomie

Voor 2024-2028 is het belangrijk dat er tussen het Gewest en de gemeenten vertrouwen en samenwerking is. Het Gewest zal niet alleen de **financiële autonomie van de gemeenten moeten garanderen**, maar deze ook **geleidelijk aan moeten herstellen**: in dit nieuwe paradigma zullen de gemeenten in de eerste plaats op zichzelf aangewezen zijn om de gemeentefinanciën veilig te stellen. Als het Gewest niet langer in staat is om een billijke financiering voor de gemeenten te garanderen, zal het hen in nauw en billijk overleg **het nodige kader moeten bieden om hun slagkracht te kunnen behouden**.

2.1. Financiële beheersinstrumenten voor de gemeenten en nieuwe samenwerkingsvormen in het teken van kostenbesparing, rendement en een goede dienstverlening

De taken en diensten van gemeenten zijn steeds complexer geworden. Tegelijkertijd zorgen de steeds hogere eisen op het gebied van goed bestuur,

De constructieve dialoog die in februari 2022 werd opgestart tussen de Conferentie van burgemeesters, Brulocalis en het Gewest om na te gaan hoe de duurzaamheid van de gemeentefinanciën kan worden verzekerd, heeft de eerste tastbare resultaten opgeleverd. Deze positieve spiraal moet worden voortgezet en als basis dienen om antwoorden te vinden op de uitdagingen van morgen.

transparantie en een gezond gebruik van overheids-geld voor extra druk op het dagelijkse werk van de wettelijke graden en het gemeentepersoneel.

2.1.1. WePulse verder implementeren op gebied van financiën/HR

De lokale besturen moeten zich steeds vaker bezighouden met steeds complexere taken en diensten. Tegelijkertijd leggen de steeds hogere eisen op het gebied van goed bestuur, transparantie en goed beheer van publieke middelen een extra druk op het dagelijkse werk van de wettelijke graden en het gemeentepersoneel. In dat verband moet de invoering van het WePulse-programma voor het financieel beheer ervoor zorgen dat de lokale besturen hun geldstromen beter in de hand hebben. Tegelijkertijd is er meer controle mogelijk doordat de gekruiste gegevens van de diverse departementen beter op elkaar afgestemd worden. Het programma wordt in nauwe samenwerking met de lokale besturen verder ontwikkeld en geïmplementeerd door de speciale teams van Paradigm. De personeelscomponent van WePulse past in dezelfde filosofie qua personeelsbeheer. Ook hier zou de toepassing moeten resulteren in een betere controle van de salarisadministratie en de interne organisatie.

In de komende legislatuur 2024-2029 moet verder worden gewerkt aan de analyse en de lessen die men eruit kan trekken. Om voordeel te halen uit de nagestreefde standaardisatie, optimalisatie en schaalvoordelen van het project, waar de lokale besturen zwaar in geïnvesteerd hebben, is het belangrijk dat Paradigm het personeel ondersteunt via cursussen en de verandering mee begeleidt.

Het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT) moet, tegen de achtergrond van de stijgende rente, de lokale besturen ondersteunende instrumenten en prognosesoftware bieden voor een dynamisch beheer van hun cashflow en hun schulden.

2.1.2. Bovengemeentelijke samenwerking en relaties tussen gemeenten en OCMW's

Tot slot betekenen goed beheer en het zoeken naar schaalvoordelen ook **dat de relaties tussen de gemeenten onderling en tussen de gemeenten en hun OCMW's opnieuw moeten worden bekeken**.

Het idee van bovengemeentelijke samenwerking is niet nieuw, maar het komt steeds meer naar voren als een van de oplossingen voor morgen. Het doel van **intergemeentelijke samenwerking, of het bundelen van diensten**, is gemeenten samen te brengen rond een project om middelen te kunnen bundelen en schaalvoordelen te behalen. De exploitatie van de gemeentelijke zwembaden is als proefproject gekozen. Het is al een aantal jaren duidelijk dat Brussel om verschillende redenen niet genoeg zwembaden heeft. Er zijn verschillende renovatieprojecten tegelijk aan de gang, nieuwe projecten zijn stopgezet of vertraagd, en de stijgende energiekosten die gepaard gaan met de exploitatie van deze voorzieningen, stellen het voortbestaan ervan in vraag. Om deze moeilijkheden te overwinnen en de toekomst van deze voorzieningen op lange termijn te verzekeren, biedt een bovengemeentelijk beheer de mogelijkheid om hun gebruik te maximaliseren en tegelijk de werkingskosten te beperken. In samenwerking met het Gewest vond eind 2022 een eerste bijeenkomst plaats tussen de zwembadbeheerders en de gemeentelijke vertegenwoordigers. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis willen dat dit werk wordt voortgezet, omdat het model kan overgenomen worden voor andere voorzieningen zoals sportcentra, culturele centra, theaters en concertzalen.

Er werd een werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de gemeenten, de OCMW's en Brussel Plaatselijke Besturen om te kijken naar de synergie tussen beide instanties. Gemeenten en OCMW's onderhouden nauwe organische banden op het gemeentelijk grondgebied. Talrijke bepalingen van de organieke wet en de nieuwe gemeentewet, die respectievelijk van toepassing zijn op de OCMW's en de gemeenten van het Brussels gewest, leggen deze functionele band vast. Ter herinnering: de OCMW's zijn al verplicht om als bijlage bij hun begroting een verslag in te dienen bij de gewestelijke toezichhoudende overheid over schaalvoordelen en het wegwerken van dubbel werk of overlappingsen tussen het OCMW en de gemeente.

Hoewel veel gemeenten en hun OCMW's hier niet op gewacht hebben en al samen een aantal initiatieven hebben geformaliseerd, is het de bedoeling om lokale ervaringen uit te wisselen en ze te verwerken in een **methodologische gids van goede praktijken**. De bedoeling is om gemeenten te helpen bij het tot stand brengen en versterken van synergie met hun OCMW's op het vlak van human resources, financiën, IT, communicatie en overheidsopdrachten. Het is essentieel voor de Conferentie van burgemeesters en voor Brulocalis dat deze gids verder wordt uitgewerkt en aangevuld. Tot slot wordt het Gewest gevraagd om op basis van de gedane aanbevelingen de nodige stappen te ondernemen om deze synergie aan te moedigen en te versterken.

2.2. Financiën, gemeentelijke fiscaliteit en subsidies

Globaal beschouwd zijn de gemeenten een van de grootste investeerders van het land (35 % van de overheidsinvesteringen). Zij investeren massaal in openbare infrastructuur terwijl ze tegelijkertijd extra personeel blijven aanwerven en betalen. De Brusselse gemeenten spelen in op de bijzondere demografische uitdagingen (jonge bevolking, verpaupering, uitstroom van de middenklasse, internationale migratie en anticiperen op de vele pensioneringen vanaf 2030) en vertonen tegelijkertijd een grotere begrotingsdiscipline dan andere bestuursniveaus. Dat is een antwoord op de interne uitdagingen die zich kunnen voordoen, zoals het feit dat zij de pensioenlasten van hun personeel nagenoeg uitsluitend zelf moeten dragen of hun almaar groeiende financiële inspanningen voor hun politiezones en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's).

Een van de opdrachten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat erin om de goede werking van de lokale besturen, het respect voor de gemeentelijke autonomie en de duurzaamheid van hun financiële draagkracht en investeringscapaciteit te garanderen en hen de nodige middelen ter beschikking te stellen om hun taak efficiënt uit te voeren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet ook in de toekomst de eisen en verlangens van de lokale besturen blijven doorspelen aan de federale overheid. Concreet moet dit vooral gebeuren binnen het overlegcomité dat de gevolgen van een reeks federale beleidsmaatregelen op de lokale financiën moet analyseren en mogelijke antwoorden moet voorstellen.

De lokale besturen hebben moeten afrekenen met een aantal crisissen zonder weerga. Met als gevolg een verstoord financieel evenwicht en de uitvoering van hun taken en publieke dienstverlening die in het gedrang komen.

Door de strenge begrotingsregels waaraan ze momenteel onderworpen zijn, beschikken ze over weinig speelruimte. Die regels moeten herbekeken en flexibeler gemaakt worden.

De verplichting om de begroting aan het einde van het gewone begrotingsjaar in evenwicht te brengen, moet bekeken worden. Een tekort zou mogelijk moeten zijn voor een jaar zonder afbreuk te doen aan het principe van een begrotingsevenwicht in het kader van het driejarenplan. Doordat het mogelijk is om reservefondsen te recupereren op de gewone begroting, is een begroting in evenwicht mogelijk en kunnen er reserves aangelegd worden.

Wat betreft de SEC-rapportering moeten de gemeenten, om te voldoen aan de Europese vereisten, de financiële gegevens van de gewestelijke overheidsinstanties binnen de gestelde termijnen ontvangen.

Om hun investeringscapaciteit en de hoge uitvoeringsgraad van hun projecten te behouden, moet met het Gewest worden afgesproken om investeringen die rechtstreeks verband houden met milieu-, klimaat- en demografische uitdagingen uit de buitengewone begrotingen te halen.

De procedures (overheidsopdrachten, subsidies, begrotingen, controles, enz.) moeten herbekeken en vereenvoudigd worden. De gemeenten moeten snel kunnen handelen, maar de administratieve formaliteiten zijn momenteel onsamenhangend, omslachtig en vergen veel tijd van het personeel.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters geloven dat men vooral moet inzetten op een betere informatiedoorstroming tussen de gemeenten en hun toezichthoudende overheid. De systematische publicatie op de website van BPB, vanaf juni 2023, van alle toezichtsbesluiten die een beslissing van de gemeenteraad of het college schorsen of vernietigen, is een eerste stap in de goede richting. De omzendbrieven over de begroting moeten beter uitgelegd en aangevuld worden, via dynamische FAQ's met alle vragen van de gemeenten, en de antwoorden moeten met het oog op transparantie en standaardisatie gepubliceerd en toegankelijk gemaakt worden. De toezichthoudende ambtenaren en gewestelijke inspecteurs moeten ook beter vertrouwd worden gemaakt met de realiteit ter plaatse en een beter inzicht krijgen in de belangrijkste problemen waarmee de lokale besturen buiten het gewestelijke kader worden geconfronteerd.

Om gemeenten die momenteel onder toezicht staan geleidelijk hun autonomie terug te geven, zodat ze tijd krijgen om beslissingen te nemen en een dynamisch investeringsbeleid te hervatten, nodigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest uit om te werken aan specifieke dotaties om hen aan te moedigen hun verplichtingen in het kader van hun respectieve saneringsplannen na te komen.

2.2.1. Het einde van het systeem van projectoproepen

Het Brussels gewest, en het is niet het enige, heeft een zeer brede waaier aan subsidies voor de lokale autoriteiten. Deze subsidies kunnen aangevraagd worden via projectoproepen. De toekenningscriteria zijn vaak zeer uiteenlopend (wijkcontracten, plannen voor sociale cohesie, lokale partnerschappen voor preventie en veiligheid, steun voor diversiteitsplannen, enz.). Het zou krachtiger en goedkoper zijn mocht het Gewest hierbij de aanbevelingen van de ISO 56007-norm "Tools and methods for managing opportunities and ideas Guidance" toepassen. Hierdoor kan een rigoreuzere selectie van prioritair uit te voeren projecten worden gemaakt en kan menselijk en financieel kapitaal efficiënter worden gebruikt.

De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis wijzen erop dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in haar Algemene Beleidsverklaring van 2019 heeft toegezegd om "jaarlijks een verslag (te) publiceren over de geldstromen tussen het Gewest en de plaatselijke besturen (diensten van de Regering en Autonome Bestuursorganen)". Het enige verslag, dat in december 2020 werd gepubliceerd, had betrekking op de periode 2015-2019 en ging over de facultatieve en organische subsidies en de indirecte steun aan de lokale besturen. Voor 2019 bedroegen de geanalyseerde financiële bedragen bijna 750 miljoen euro, waarvan meer dan 640 miljoen euro, of 85,58%, naar de gemeenten ging². Deze geldstromen in kaart brengen was niet alleen een streven naar transparantie, maar paste ook in de strategie van het Gewest om na te denken over de wenselijkheid van het gevoerde beleid en om de uitvoering ervan te rationaliseren. Uiteindelijk was het ook de bedoeling om "de werklust voor de plaatselijke besturen te verlichten (administratieve vereenvoudiging van de projectoproepen, verantwoordingsstukken, enz.)"³.

We willen een einde zien aan het systeem van projectoproepen. Ze zijn immers bedoeld om subsidies te geven voor de duur van het project, terwijl het project daarna vaak verdergezet moet worden en definitief wordt. Deze manier van werken legt een grote druk op de gemeentebesturen en op het gemeentepersoneel, naargelang het "tijdelijk gefinancierd wordt" of niet.

Het plaatst het Gewest in een arbitragepositie met betrekking tot de ingediende projecten, leidt tot concurrentie tussen de lokale besturen, kost mogelijk veel geld op de middellange en lange termijn en zorgt voor problemen om een stabiele personeelsformatie te kunnen hebben:

- Aan de ene kant qua taken: de gemeentebesturen moeten steeds meer taken op zich nemen naast hun eigenlijke kerntaken of basistaken. Bij wijze van buitenkans zijn ze geneigd om hierop in te gaan omdat er middelen beschikbaar zijn, ook al komen de oproepen niet altijd overeen met hun beleidsprioriteiten.
- Aan de andere kant zijn de termijnen vaak te kort en krijgen de gemeenten te weinig tijd om de selectiecriteria te analyseren en een dossier samen te stellen, of om indien nodig opnieuw openbare aanbestedingen uit te schrijven, waardoor ze soms gedwongen zijn te dure offertes te accepteren.
- En qua personeel: ofwel moet het eigen gemeentepersoneel een extra taak op zich nemen, ofwel kan de gemeente iemand nieuw aanwerven. Soms loopt het project om verschillende redenen echter vertraging op (zoals bv. tijdens corona wanneer er vertragingen waren met de bevoorrading). In dergelijke gevallen zijn de gemeenten verplicht om het project, en dus ook het contract van de medewerker, na de subsidieperiode te laten doorlopen. Dit brengt aanzienlijke kosten met zich mee.

Het zou beter zijn om het systeem van projectoproepen te vervangen door een financieringsmodel met een specifieke resultaatsverbintenis.

2. *Les flux financiers vers les pouvoirs locaux (...), op.cit., pp.27-28.* Het gaat hierbij niet alleen om het Gewest, maar ook om alle subsidies die door de Brusselse Autonome Bestuursorganen worden toegekend.
3. Gezamenlijke algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, zittingsperiode 2019-2024, p. 117.

2.2.2. De gemeentebelastingen: een onmisbare bron van inkomsten voor de lokale besturen

De gemeentelijke fiscale autonomie vrijwaren

De gemeenten halen hun inkomsten hoofdzakelijk uit gemeentebelastingen, aanvullende belastingen op de personenbelasting en op de onroerende voorheffing, en uit belastingen die elke gemeente op grond van haar **fiscale autonomie** heft. **Deze fiscale autonomie moet worden gevrijwaard en gewaarborgd.** Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat instaat voor het toezicht op de gemeenten, moet als eerste garant staan voor deze autonomie.

Het moet ook gemeentelijke initiatieven ondersteunen die gericht zijn op het harmoniseren van belastingreglementen, door bv. modellen beschikbaar te stellen.

Er moet een **duidelijke, transparante en efficiënte fiscale procedure** komen om te zorgen dat de belastinginkomsten, die onontbeerlijk zijn voor de financiering van het gemeentebestuur, optimaal geïnd worden.

Nu de Brusselse Codex Fiscale Procedure is aangenomen, **moet de gemeentelijke autonomie correct gerespecteerd worden bij de onderhandelingen over de protocolakkoorden tussen de gemeente en de gewestelijke belastingadministratie.** De Brusselse belastingadministratie moet ervoor kunnen zorgen dat alle vereiste elementen voor de vaststelling van de belasting door de gemeenten correct worden doorgegeven. Tussen de twee instanties moet een betrouwbare en geformaliseerde informatiestroom bestaan in een sfeer van transparantie en directe en onmiddellijke communicatie.

De uitvoering van de ordonnantie inzake economische ontwikkeling van 2007 mag de fiscale autonomie van de gemeenten niet dwarsbomen. Het fiscale compensatiefonds moet geherfinancierd worden en wijzigingen mogen in geen geval leiden tot minder inkomsten voor de gemeenten.

De opcentiemen op de onroerende voorheffing en steun voor de invoering van een differentiëring van de gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing

De belangrijkste inkomstenbron voor de gemeenten, de onroerende voorheffing, steunt op een kadaster dat voor het laatst werd bijgewerkt in 1975, waardoor de gemeenten naar schatting tussen 5% en 10% inkomsten mislopen. Het Gewest moet de gemeenten steunen tegenover de passiviteit van de federale overheid. Het moet hen meer bepaald steunen bij hun inspanningen om de kadasters bij te werken via de detachering van gemeenteambtenaren. De lijsten van het ministerie van Binnenlandse Zaken van percelen waarop de dode hand rust, moeten ook nauwgezet worden gecontroleerd en, indien nodig, door de gewestelijke administratie worden gecorrigeerd. Tot slot moet het exacte bedrag dat de gemeenten als gevolg van de niet-geïnde onroerende voorheffing mislopen, door het Gewest gecompenseerd worden via het mechanisme van de "dode hand".

Sinds het Gewest op 1 januari 2018 de dienst van deze belasting heeft overgenomen, stijgen de inningspercentages en de budgettaire uitvoeringsgraad. Het Gewest moet hierin blijven investeren en ervoor blijven zorgen dat de cijfers aan de gemeententontvangers worden meegedeeld. Dit is van groot belang voor de budgettaire voorspelbaarheid. Het pilootproject waarbij kadastrale percelen met belastingvrijstelling opgekuist werden, dat tijdens de vorige legislatuur werd opgestart, is een succes gebleken en zou geleidelijk aan uitgebreid moeten worden tot alle gemeenten.

De kwaliteit van de dienst van de onroerende voorheffing en de verschillende initiatieven die in nauwe samenwerking met Brussel Fiscaliteit werden gelanceerd, mogen in geen geval gewijzigd of vertraagd worden als gevolg van het feit dat de regering voor de volgende legislatuur heeft aangekondigd 32 personeelsleden niet te zullen vervangen, d.w.z. 10% van het personeelsbestand.

Onder impuls van Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters wordt in een voorontwerp van ordonnantie het juridische en technische kader vastgelegd voor de invoering van een differentiëring op de onroerende voorheffing voor de Brusselse gemeenten die dat wensen. Het voorontwerp bevestigt en versterkt het idee dat de onroerende voorheffing echt het belangrijkste instrument van de gemeentelijke autonomie is geworden. Om hen de mogelijkheid te geven **de onroerende voorheffing te differentiëren**, zijn actuele kadastrale gegevens en een nauwkeurige kennis van het gebouwenbestand onontbeerlijk. In die optiek moet de **informatie-uitwisseling** tussen de gemeententontvangers en Brussel-Fiscaliteit, evenals het **onderzoek van de lijsten van de dode hand**, in goed overleg en transparantie met het Gewest worden voortgezet.

Het is essentieel om een database te ontwikkelen met al de informatie van de verschillende gewestelijke en lokale actoren centraal. Hiermee kan niet alleen de actualisering van het kadaster worden geholpen, maar kunnen ook nieuwe stedelijke fenomenen zoals co-living of bv. *Airbnb*-verhuur fiscaal in kaart worden gebracht en inzichtelijk worden gemaakt.

Het Gewest moet de gemeenten ook bijstaan in hun pogingen om bij de federale overheid een oplossing te vinden voor de knelpunten die

2.2.3. Fiscaliteit m.b.t. nieuwe ontwikkelingen en Europese richtlijnen

Als gevolg van technologische ontwikkelingen hebben de afgelopen jaren nieuwe verschijnselen de kop opgestoken. Gaandeweg de legislaturen is er nieuw beleid gekomen om deze vele uitdagingen aan te gaan. Dit is bijvoorbeeld het geval voor **mobiliteit**. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters staan achter elke verandering in de richting van duurzame mobiliteit. De status quo is zeker geen optie. Toch is bepaald beleid niet zonder gevolgen voor de gemeentekas (denk bijvoorbeeld aan tanstations die mogelijk verdwijnen, de vermindering van het aantal parkeerplaatsen op straat of de kilometerheffing). Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen de regering op om de impact van het mobiliteitsbeleid op de lokale financiën uitgebreid te onderzoeken en te bekijken welke compensatiemogelijkheden er mogelijk zijn.

de aanwijzende schatters hebben vastgesteld en hen aanmoedigen om hun kadastrale gegevens bij te werken.

Tot slot moet het Gewest de nodige financiële middelen en mankracht vrijmaken om sneller de databank "Urbis authentieke bronnen" te implementeren. De gedifferentieerde onroerende voorheffing is als een van de doelstellingen aangegeven. De lokale besturen moeten bij het hele proces betrokken worden.

Er moet een breder debat komen over de **vastgoedfiscaliteit**. Daarbij moet in het bijzonder aandacht worden besteed aan de mogelijkheid om het beheer van het kadaster te regionaliseren en aan maatregelen om een deel van de huurinkomsten van eigenaars die hun eigendom niet bewonen, te kunnen innen. In het Brussels Gewest wordt bijna twee derde van de eigendommen niet bewoond door de eigenaar. De gemeenten lopen deze inkomsten, die worden aangegeven via de onroerende voorheffing, momenteel mis.

Wat de personenbelasting betreft, wordt gevraagd dat het Gewest mee het einde bepleit van de aftrek van 1% die door de federale regering op deze belasting wordt toegepast. Deze belasting kost de gemeenten elk jaar meer dan 3 miljoen euro.

Dit is ook het geval met de **invoering van nieuw Europees beleid**.

Men moet de inkomsten uit de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu, bekend als "Single Use Plastics" (SUP), waarmee men het gebruik van plastic wil beperken, eerlijk verdelen.

Gezien de essentiële rol van de gemeenten bij het beheer van de netheid in de steden, moeten de Brusselse gemeenten kunnen rekenen op de nieuwe inkomsten uit de tenuitvoerlegging van deze SUP-richtlijn. Deze tekst voorziet in een uitgebreide verantwoordelijkheid van producenten. Zij moeten mee betalen voor het opruimen van zwerfvuil.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vinden dat er **in nauw overleg met de lokale besturen een algemene denkoefening** moet komen rond de fiscale impact van nieuw

beleid in verband met de energietransitie of nieuwe mobiliteitsmiddelen (steps, laadpalen, minder auto's in de stad, administratieve sancties, SmartMove...) op de lokale besturen.

2.3. Financiering van het lokale ambtenarenpensioen

De pensioenen zullen ongetwijfeld de **grootste uitdaging** zijn voor de volgende legislatuur.

Het huidige model, gebaseerd op enerzijds de wet van 24 oktober 2011 die het Gesolidariseerd pensioenfonds en het systeem van dubbele bijdragen (basis- en responsabiliseringsbijdragen) in het leven riep, en anderzijds de wet van maart 2018 die het gemengde pensioen en een incentive voor de invoering van een tweede pensioenpijl voor contractuele personeelsleden lanceerde, botst op zijn limieten.

De pensioenlasten voor de 16 gemeenten die aangesloten zijn bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds (GPF) bedroegen 137 miljoen euro in 2019 en zullen oplopen tot 174 miljoen euro in 2023 en 224 miljoen euro in 2028. De responsabiliseringsbijdrage zou in dezelfde periode verviervoudigen, van 23 miljoen euro in 2019 tot 101 miljoen euro in 2028. Het tekort van het Fonds zou stijgen van 47 miljoen euro in 2019 tot 118 miljoen euro in 2028. Rekening houdend met de 51 aangesloten lokale besturen bij het fonds, zullen de pensioenlasten hierdoor gaan van 330 miljoen euro in 2019 naar 540 miljoen euro in 2028.

De Brusselse lokale besturen waren lange tijd het enige bestuursniveau dat zijn pensioenen zelf moest betalen. Hun Waalse en Vlaamse collega's hebben elk kunnen rekenen op meer of minder belangrijke steunmaatregelen. In het kader van de loonsopslag van het Gewest voor 2021 heeft een eerste gewestelijke bijdrage in de vorm van een premie geholpen om de grote investeringen te ondersteunen die de gemeenten hebben gedaan om een **tweede pensioenpijl** op te zetten voor hun contractuele personeelsleden. Dankzij deze inspanningen konden de lokale besturen genieten van een vermindering van hun

responsabiliseringsbijdragen zoals voorzien in de wet van 2018, terwijl deze bedragen tot dan toe verhoogd waren. Deze zogenaamde "incentive tweede pijler" wordt nu door de federale regering ter discussie gesteld, wat twijfels doet rijzen over het behoud ervan. Naast de voorstellen die het Beheerscomité zal doen in het memorandum dat het aan de volgende federale regering zal voorleggen, zou overwogen moeten worden om de werkgeversbijdragen voor het contractueel lokale overheids personeel, die momenteel 28,86% bedragen, in lijn te brengen met de geldende tarieven voor het personeel op andere bestuursniveaus (24,82%).

De pensioenvoorziening is een thema dat alle lokale besturen van het land aanbelangt. Het Beheerscomité van de pensioenen van de provinciale en plaatselijke besturen, de toezichthoudende instantie van het Gesolidariseerd Pensioenfonds, heeft in samenwerking met de Federale Pensioendienst een denktank opgericht die voorstellen moet doen om het systeem op lange termijn veilig te stellen.

Wij geloven dat de enige manier om het systeem op lange termijn levensvatbaar te houden is dat het **door het Gewest of de federale overheid wordt geherfinancierd**. Maar beide bestuursniveaus schuiven de verantwoordelijkheid op elkaar af. In dat verband zullen de gemeenten en het Gewest nauw met elkaar moeten samenwerken en ervoor moeten zorgen dat er rekening wordt gehouden met de belangen van de Brusselse gemeenten teneinde duurzame oplossingen voor de lokale financiën aan te dragen, voor te stellen en te verdedigen.

2.4. Steun voor een btw-heffing van 6% op gemeentelijke investeringen

Op alle gemeentelijke investeringen moet er een verlaagd btw-tarief van 6% komen. In zoverre de Europese btw-richtlijn deze btw-verlaging niet in de weg staat, moet België deze snel omzetten. De lokale besturen zijn met hun 30/35% nog steeds de belangrijkste investeerders van het land. Het uitvoeringspercentage blijft

ondanks de opeenvolgende crisissen stabiel (zelfs 50% als we de materiële en structurele investeringen meerekenen). Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om achter deze vraag aan de federale overheid te staan.

2.5. Duurzame financiering voor meer voorspelbaarheid en stabiliteit

2.5.1. Gemeentelijke autonomie, contractualisering en onvoorwaardelijke algemene dotatie aan de gemeenten

De algemene dotatie aan de gemeenten (ADG) moet voor Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het belangrijkste financiële engagement van het Gewest ten opzichte van de lokale entiteiten blijven en moet onvoorwaardelijk blijven.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedraagt het bedrag van deze subsidie slechts 12% van de gewone ontvangsten van de gemeenten, tegenover 22% in Wallonië en 23% in Vlaanderen, dus bijna de helft minder.

Aan de andere kant krimpt het proportionele aandeel in de financiering ten koste van subsidies en toelagen. Deze trend moet omgekeerd worden. Als het gewicht van de algemene dotatie aan de gemeenten zou toenemen, waardoor de verschillen in fiscale capaciteit tussen de gemeenten via het solidariteitsmechanisme worden gecompenseerd, zou de fiscale concurrentie tussen de gemeenten, die onvermijdelijk door veel belanghebbenden wordt afgekeurd, afnemen.

De **jaarlijkse indexering** bedraagt momenteel 2%. Die **moet herzien worden en aan de reële inflatie worden aangepast**. De gemeenten moeten van meet af aan betrokken worden bij een eventuele herziening van de huidige criteria of van het werkingsmechanisme. Dit mag geen gesloten enveloppe zijn, zodat bepaalde gemeenten niet bevoordeeld worden ten koste van andere.

Samen met de algemene dotatie aan de gemeenten is er de federale dotatie voorzien in artikel 46bis van de wet van 12 januari 1989 (in totaal 47,5 miljoen euro voor de 19 gemeenten in 2023). Ze dient als bijdrage tot de herfinanciering van Brussel en wordt verdeeld onder de gemeenten waarvan minstens één schepen of OCMW-voorzitter tot beide taalgroepen behoort. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen het Gewest dat deze dotatie voortgezet wordt.

De **grote verscheidenheid en versnippering van subsidies en toelagen** zorgen voor een toenemende workload bij de gemeenten. Daarom lijkt het goed om ze te bundelen en één aanvraagformulier te gebruiken. Volgens het principe *Once Only*. Een voorlopige subsidiekalender zou de gemeenten helpen om hun budgettering en de uitvoering van bepaalde beleidslijnen beter in te plannen.

2.6. Algemene wettelijke machtiging om retributies te mogen heffen in alle materies

De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen om een algemene wettelijke machtiging op te nemen in de Nieuwe gemeentewet (NGW), zodat gemeenten retributies kunnen heffen. Op die manier blijven de lokale financiën betaalbaar en wordt de rechtszekerheid versterkt.

Als er geen versterkte ADG komt, moet een deel van de toegewezen bedragen beschikbaar worden gesteld **via een contractueel trekkingsrecht** met de lokale besturen, of vrij worden toegewezen op basis van een **voorbehouden percentage**. Op die manier zijn de gemeenten die een aanvraag indienen er zeker van dat ze minimaal een bepaald bedrag krijgen en hoeven ze hun medewerkers niet tevergeefs in te zetten.

Maar al te vaak worden de kosten volledig gedragen door de gemeenten wanneer ze aflopen. Er moeten uitfaseringsmechanismen of mechanismen met langetermijnperspectieven worden ingebouwd.

Europese subsidies en projecten zijn een belangrijke financieringsbron. Gemeenten lopen ze nu vaak mis vanwege hun technische aard, de omslachtige procedures of omdat er partners moeten gevonden worden om er projecten mee op te zetten. Terwijl de meeste gemeentebesturen een subsidioloog hebben, **wordt voorgesteld om één enkele structuur op te richten voor “Europese Subsidies” waarin het Gewest en de gemeentebesturen worden samengebracht**. Met een dergelijke structuur zou men meer middelen moeten kunnen binnenhalen. De kritische massa die vaak nodig is voor dit soort projecten, wordt dan bereikt.

Er is hier een ontwerp van ordonnantie over⁴. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis steunen elk gewestelijk initiatief in die richting.

4. Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet goedgekeurd in eerste lezing op 15 juni 2023.

3. Publieke dienstverlening

De werking van een gemeentebestuur berust voornamelijk op competent, geëngageerd en gemotiveerd personeel. Hiervoor moet er eerst een volledig beeld geschetst worden van de problemen die samenhangen met het feit dat de lokale besturen zich - nog meer dan in het verleden - op het kruispunt bevinden van verschillende bestuursniveaus, waarvan

ze de hervormingen en nieuwe wettelijke verplichtingen moeten opvangen.

Een van onze prioriteiten is een effectieve en goed gefinancierde politiemacht in stand te houden, in het licht van de nieuwe uitdagingen waar de grote steden van het land voor staan.

3.1.1. Openbare orde en onderfinanciering van de lokale politie

Veiligheid en ordehandhaving behoren tot de basistaken van de staat. Burgers hebben recht op veilige steden, op wijken zonder criminaliteit, delinquentie en agressie.

De burgemeester is de bevoegde autoriteit voor de bestuurlijke politie in zijn of haar gemeente. Hij of zij heeft het gezag over de lokale politiediensten. Dat gebeurt in samenwerking met de andere burgemeesters binnen het politiecollege in zones met meerdere gemeenten. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zullen geen enkele beperking of intrekking van hun bevoegdheden en prerogatieven aanvaarden. Dit is een wezenlijk aspect van de gemeentelijke werking.

Helaas hebben recente gebeurtenissen aangetoond dat politie en justitie te weinig middelen hebben. De chronische onderfinanciering van de lokale politie door de federale overheid en de verplichting om extra taken uit te voeren, heeft een steeds grotere impact op de financiën van de lokale besturen. Dat is niets nieuws. De bevrozing van het solidariteitsmechanisme tussen de verschillende zones zal meer dan 197 miljoen euro hebben gekost tegen de tijd dat het afloopt in 2046, in plaats van de oorspronkelijk voorziene 62 miljoen euro. Bovendien leidt volgens de studie van mei 2023 over *de KUL-norm en de gevolgen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* het niet actualiseren van de KUL-norm tot een jaarlijkse onderfinanciering van naar schatting 10 tot 12%.

Volgens dezelfde studie, en in vergelijking met de andere vier grote steden, zou het bedrag dat de Brusselse gemeenten elk jaar zouden moeten bijleggen 78 miljoen euro bedragen. Vergeleken met alle gewesten van het land komt dit bedrag uit op meer dan 200 miljoen euro.

Terwijl het gemiddelde aandeel van de gemeentelijke dotatie in Brussel 63,20% bedroeg in 2020, bedroeg het Belgische percentage 51,74%. Maar ondanks een brede consensus dat deze norm moet worden herzien, wat wordt ondersteund door tal van studies en analyses, is er nog steeds niets gebeurd.

Naast deze chronische onderfinanciering door het federale niveau, is er ook een gebrek aan belangstelling voor de Brusselse situatie. De gemeenten kampen er met fenomenen die hun bevoegdheden ver te buiten gaan: drugshandel, georganiseerde misdaad, zware criminaliteit en terrorisme. Samen met het Gewest moet een algemene aanpak vanuit het federale niveau verdedigd worden. Die aanpak moet echter ook meer gericht zijn op de wijken en op de meer problematische en afgebakende buurten. Het Kanaalplan aanhouden moet gezien worden als een eerste, doch onvoldoende, concreet antwoord.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen de federale overheid op om de Brusselse politiezones en de coördinatie die daar al bestaat te ondersteunen via een structurele herfinanciering, een herziening van de KUL-norm en een personeelsuitbreiding, aangezien de lokale politie momenteel niet over de nodige mankracht beschikt om haar taken naar behoren uit te voeren.

Deze eisen werden herhaald binnen de Multidisciplinaire Commissie voor de financiering en de optimale schaalgrootte van de lokale politiezones, die door minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden werd opgericht als onderdeel van de Staten-Generaal van de politie. Naast de problematiek van de structurele financiering van de politiezones werden ook een aantal zogenaamde «alternatieve» financieringsmogelijkheden onderzocht. Hierbij hebben de Conferentie van burgemeesters en Brulocalis een hele reeks voorstellen gedaan ter verbetering van de financiën van de politiezones: verlaging van de bedrijfsvoorheffing voor personeel dat nachtopdrachten uitvoert, verlaging van het btw-tarief van 21% naar 6% voor investeringen, betere invordering van de GAS-boetes, enz.

Ook een mogelijke **betaalpolitie** werd bekeken. Dit voorstel is niet nieuw en is in het verleden al onderwerp geweest van vergevorderde besprekingen. Er zijn in het verleden bv. al twee ontwerpen van koninklijk besluit opgesteld geweest. Het eerste in 2003, dat een exhaustieve lijst bevatte van diensten waarvoor een vergoeding kon gevraagd worden; en het tweede in 2012, dat completer was en twee categorieën van taken bevatte die aanleiding konden geven tot een vergoeding (in de vorm van een retributie).

Deze twee teksten zijn nooit in werking getreden als gevolg van politieke blokkades. De besprekingen moesten aansluiten bij deze twee teksten. Het was immers de bedoeling om na te gaan om welke diensten het zou kunnen gaan en om de details en voorwaarden voor de uitvoering van een nieuw ontwerpbesluit te bepalen. Hoewel de betaalpolitie geenszins een structurele oplossing kan zijn voor de financiering van de politiezones, vroegen de Brusselse vertegenwoordigers om de debatten voort te zetten.

De federale overheid moet prioritair investeren in en rond de treinstations, de belangrijkste toegangspoorten tot de hoofdstad, en meer aanwezig zijn in de metrostations, waar drugsgerelateerde problemen recent een ongeziene opleving hebben gekend.

Op het vlak van civiele bescherming en na de hervorming van 2019 is het onaanvaardbaar dat Brussel, de hoofdstad van het land en van Europa, geen enkele kazerne meer heeft, in tegenstelling tot de twee andere gewesten (Brasschaat bij Antwerpen en Crisnée bij Luik). Bij een ramp zou de DBDMH verstoken blijven van essentiële ondersteuning en de huidige interventietijd, die op één à twee uur wordt geschat, zou de veiligheid van de Brusselaars in gevaar brengen. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen het Gewest alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat er ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een **kazerne van de civiele bescherming** aanwezig is.

De gemeenten vragen het Gewest om flexibeler om te mogen gaan met de rapporten bij het gebruik van de fondsen voor de Europese toppen. Momenteel worden die in de vorm van een subsidie uitbetaald. En om deze documenten te vereenvoudigen. Om de middelen naar eigen goeddunken te mogen gebruiken en besteden, zouden ze aan de lokale besturen moeten worden uitgekeerd in de vorm van een dotatie. Bovendien moet men bij de federale overheid ook de indexering van deze dotatie gaan bepleiten.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters wijzen erop dat een zonale nabijheidspolitie, die met de andere zones kan samenwerken, efficiënter is. Ze kent de leefwereld van de inwoners immers zeer goed. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zullen zich verzetten tegen elk plan om de politiezones samen te voegen of om hun huidige werking in vraag te stellen. De huidige synergie tussen de zes zones en hun optimale omvang zorgen ervoor dat ze efficiënt werken.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters wijzen op de talrijke samenwerkingsverbanden tussen de zes politiezones van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de elementen of mechanismen die deze samenwerkingsverbanden in de hand werken. Ze krijgen vorm in protocollen en akkoorden, maar ook in samenwerkingen en wederzijdse afspraken waarmee de dialoog kan worden aangegaan en de veiligheid in hun gemeenten beter in de hand kan worden gehouden.

Er is ook een samenwerking met het Gewest. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zijn tevreden over de verschillende initiatieven om het overleg tussen de politiezones en het Gewest te verbeteren op strategisch (Gewestelijke Veiligheidsraad, Brusafe), operationeel en tactisch vlak (gewestelijk crisiscentrum, gemeenschappelijke centrale dispatching). Daarom moet artikel 37bis van de wet van 7 december 1998, waarin de samenstelling van de

Gewestelijke Veiligheidsraad is vastgelegd, worden gewijzigd, **zodat formeel alle burgemeesters en de minister van Plaatselijke Besturen er zitting in kunnen hebben, en niet alleen de voorzitters van de politiezones, zoals in de huidige tekst staat.**

We willen ook de nadruk leggen op de geleverde ondersteuning, zoals het ter beschikking stellen van drones en lidars, en de talrijke bi- of multilaterale samenwerkingsverbanden.

De inspanningen rond de implementatie van een gewestelijk aankoopcentrum, dat schaalvoordelen zal opleveren, en het videobewakingsplatform moeten absoluut verdergezet worden.

In die optiek moet elke politieke beslissing of initiatief die uitgaat van het Gewest of van de federale overheid en die dit evenwicht zou kunnen verstoren of de operationele werking en het besluitvormingsproces voor de handhaving van de openbare orde in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het gedrang zou kunnen brengen, vooraf worden besproken met de lokale besturen.

Tot slot wijzen Brulocalis en de Conferentie nogmaals op het belang van het algemeen veiligheids- en preventieplan, een onmisbaar instrument om mee te zorgen voor samenhangende en onderling afgestemde maatregelen.

3.2. Digitale kwetsbaarheid centraal bij de digitalisering van overheidsdiensten

De gemeenten zijn het eerste aanspreekpunt van de mensen en spelen daarbij een sleutelrol om van Brussel een *Smart City* te maken. De uitdagingen die daarmee gepaard gaan, hebben invloed op de veerkracht, efficiëntie, duurzaamheid, inclusiviteit en aantrekkelijkheid. “Geconnecteerde” gemeenten vertrouwen op gegevens om hun beleid en ruimtelijk beheer te rationaliseren, om experimenten uit te voeren en om hun stad of gemeente “smart” te maken.

3.2.1. Administratieve vereenvoudiging en digitalisering

De administratieve vereenvoudiging is de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt. Ze is ook een veel vaker voorkomende reflex van de wetgever, vooral sinds het principe *Once Only* algemeen ingang heeft gevonden. Heer daadwerkelijke uitvoering moet evenwel worden getoetst aan de manier waarop de verschillende gewestelijke administraties functioneren.

Alle gemeentelijke taken zijn erdoor doordrongen, waardoor vaak grote aanpassingen en operationele veranderingen nodig waren. Deze vereenvoudiging heeft een blijvende invloed gehad op de relatie tussen de burgers en hun gemeentebestuur en op de manier waarop het gemeentepersoneel werkt.

In het algemeen zouden Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters graag zien dat het Gewest investeert **in een betere organisatie van de digitale gegevensuitwisseling op gewestelijk niveau**, vooral van de kant van publieke of semi-publieke spelers. Data zijn belangrijk voor de besluitvorming.

Soms bestaan ze al, maar in sommige gevallen zijn ze slecht bekend, worden ze onvoldoende gebruikt of niet gedeeld. Daarom is de ontwikkeling van gemeenschappelijke instrumenten essentieel geworden en moet men hier verder mee gaan, vooral op het gebied van cartografie (GIS).

Om deze uitdagingen te kunnen aangaan, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters om steun voor innovatieve lokale initiatieven en, in het geval van nieuwe projecten, menselijke, financiële, materiële en waar nodig juridische hulp voor hun uitvoering.

Het Gewest moet nieuwe initiatieven ondersteunen. Bij de implementatie van deze initiatieven hoort een overgangperiode. Daarbij is change management een noodzakelijke voorwaarde. De ambtenaren zijn de hoofdrolspelers in een modernere dienstverlening en spelen een belangrijke rol in de integratie van nieuwe technologieën in een meer digitale administratie. Zij moeten goed worden opgeleid en de kans krijgen om, met de steun van easy.brussels en GSOB, verder te leren. Deze steun voor personeel moet verder aangevuld worden met financiële en materiële middelen in lijn met de vastgelegde impact.

De ontwikkeling van het unieke gebruik van authentieke bronnen en de principes rond *Once Only* moeten worden voortgezet, net als de functionaliteiten van Fidus online en e-post. Deze zullen helpen om de toegang tot authentieke bronnen of het beheer van informatie en correspondentie te vergemakkelijken. Het is belangrijk om de lokale besturen regelmatig op de hoogte te brengen van de geboekte vooruitgang.

Steun voor de invoering van de elektronische handtekening en een betrouwbaar archiveringssysteem

De grootschalige dematerialisatie van overheidsdiensten betekent dat **het gebruik van elektronische handtekeningen** moet worden ondersteund en **dat er één betrouwbare oplossing voor digitale archivering moet komen**. Er moet worden gezocht naar schaalvoordelen om de kosten te drukken.

Het WePulse-programma, waaraan de lokale besturen grotendeels hebben bijgedragen en waarin ze zullen investeren (200 miljoen euro over 10 jaar), moet de hoeksteen blijven van toekomstige IT-oplossingen. Het Gewest moet ervoor zorgen dat deze oplossingen niet alleen onderling compatibel zijn, maar ook, in de mate van het mogelijke, dat de oplossingen die door de gemeenten zelf worden ontwikkeld of gebruikt, erop kunnen inhaken.

Het WePulse-programma is gestoeld op de samenwerking met de lokale besturen en heeft de relevantie en het nut aangetoond van een nauwe betrokkenheid van de lokale besturen bij de ontwikkeling en de implementatie van het programma. Met dit in het achterhoofd vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters Paradigm dan ook om systematisch overleg te voeren met de gemeenten voordat er veranderingen worden doorgevoerd of nieuwe software wordt geïmplementeerd die hen aanbelangt.

Het is enorm belangrijk om het directe contact met de burgers te behouden. Dat moet via meerdere kanalen gebeuren. Deze filosofie moet centraal staan bij de uitrol van de ordonnantie “Digitaal Brussel”, aangezien die voor elke online procedure systematisch een alternatief biedt. De lokale besturen zijn juist gemaakt om dicht bij de burger te staan en een relatie met hem op te bouwen op basis van nabijheid, vertrouwen en betrouwbaarheid.

De Brusselse *multichannel* onthaalstrategie van easy.brussels reikt richtlijnen aan voor acties op gewestelijk en lokaal niveau. De strategie heeft tot doel het onthaal van de burgers inclusiever en transversaal te maken en omvat een aantal maatregelen op korte en middellange termijn. Het Gewest moet zich door deze aanbevelingen laten inspireren en ervoor zorgen dat de geleidelijke digitalisering van de dienstverlening aan de burgers niet uitmondt in een «verdamping» van de fysieke contacten: zowel de bevolking als de gemeenten moeten kunnen blijven rekenen op rechtstreekse toegang tot de gewestelijke entiteiten.

Er moet ook bijzondere aandacht gaan naar jongeren, vooral in de leeftijdsgroep 18-25 jaar. De manier waarop jongeren nieuwe technologieën gebruiken, zal een invloed hebben op de manier waarop administraties hun diensten zullen moderniseren en zo een kwaliteitsvolle dienstverlening aan de gebruikers kunnen aanbieden. De conclusies en aanbevelingen van het project *Brussels Youth to Digital* moeten als basis dienen waarop kan worden voortgebouwd.

In het kader van de digitalisering en vereenvoudiging van de publieke dienstverlening moet in het bijzonder de nadruk worden gelegd op de naleving van de geldende wetgeving, in het bijzonder de EU-richtlijnen zoals de Algemene Verordening inzake de bescherming van persoonsgegevens of de NIS2-richtlijn inzake cyberveiligheid⁵.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen dat de gemeenten bij deze transitie en de maatregelen die hen worden opgelegd om deze te verwezenlijken, worden ondersteund. In deze context moeten de lokale besturen de beschikking krijgen over technische en financiële middelen en de nodige mankracht.

5. Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972 en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148, Publicatieblad van de EU, 27.12.2022.

3.2.2. De archivering en elektronische bewaring van documenten

In de huidige race naar het digitaliseren van procedures en documenten **is een doeltreffend elektronisch documentbeheer een eerste vereiste**. Elk digitaliseringsproces, bv. opgestart door het WePulse-project, moet absoluut aangevuld worden met een goede archiveringsprocedure en -tools. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen ook om de goedkeuring van specifieke richtlijnen voor het sorteren van archieven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We vragen ook dat het register bedoeld in het koninklijk besluit van 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden⁶ elektronisch wordt bijgehouden en dat het Gewest de gemeenten hiervoor de nodige instrumenten ter beschikking stelt.

3.3. Een kwalitatieve dienstverlening ondersteund door een sterk regelgevend kader en bekwaam personeel

3.3.1. Vermindering van de administratieve kosten als gevolg van de niet-toepassing van het Once Only-principe

Het toezicht en de documenten die daarbij moeten ingediend worden, brengen een aanzienlijke administratieve last met zich mee, die in veel gevallen zinloos is omdat documenten en verslagen soms niet worden gelezen.

De informatie die in het kader van het bijzonder administratief toezicht wordt overgemaakt aan de toezichthoudende overheid, wordt vaak opgevraagd door andere gewestelijke overheden. Er moeten vorderingen komen bij de uitwisseling van informatie op

het COMBUD-platform. Dit is een belangrijke vereenvoudiging, belangrijk voor het Gewest voor de integratie en toepassing van het Once Only-principe.

3.3.2. Het gemeentepersoneel

De financiering van het personeel omvat de lonen, vorming en andere aanverwante kosten, maar ook het lokale ambtenarenpensioen. Afgezien van de financiële aspecten is het personeelsbeheer een andere grote uitdaging. Die moet gericht zijn op een meer transversale werking en berusten op het principe van responsabilisering. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet in het algemeen vermijden om ten aanzien van het gewestelijk personeel maatregelen te nemen waarbij de verschillen qua verloning tussen het gewest- en het gemeentepersoneel nog groter worden, en moet het probleem dat in 2018 is ontstaan zoveel mogelijk wegwerken. De doelstelling om de kloof tussen de twee overheidsdiensten te dichten moet door de nieuwe regering na de verkiezingen van 2024 onderzocht worden.

Een aantrekkelijk lokaal openbaar ambt dat inzet ten dienste van de Brusselse burgers naar waarde schat

De lokale besturen moeten alle mogelijke maatregelen nemen om het lokaal openbaar ambt aantrekkelijk te maken door de inzet van het personeel in dienst van de Brusselaars in ere te herstellen. De lokale besturen kunnen hun personeel soms geen aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden bieden.

Men moet "braindrain" voorkomen. Dit betekent zorgen dat het pensioen effectief uitbetaald wordt, hoezeer dit voor de Belgische lokale besturen een grote kost is, het gemakkelijker maken om je vaardigheden aantoonbaar te maken, inclusief talenkennis, en er bovenal voor zorgen dat het statuut en de arbeidsvoorwaarden van nieuwe werknemers duidelijk zijn. Een duidelijke visie op hun carrièrevooruitzichten speelt een belangrijke rol bij personeelsmotivatie. Naast zingeving van het werk ten dienste van de burgers is het ook een niet te onderschatten hefboom.

De procedures moeten geharmoniseerd worden en het personeel moet gelijk behandeld worden. Door het naast elkaar bestaan van de statutaire en contractuele systemen en de vele wetten die daarop betrekking hebben, worden de taken van gemeentesecretarissen en HR-directeuren steeds complexer.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen:

- Dat de functie van HR-directeuren in de teksten toegelicht wordt;
- Om redenen van leesbaarheid en duidelijkheid, de codificatie van alle geldende wetteksten voor lokale personeelsleden;
- Objectievere en transparantere aanwervings- en bevorderingsprocedures, zowel voor statutair personeel als voor contractuele personeelsleden;
- Een speciale bevorderingsprocedure voor contractuele personeelsleden. Momenteel gebruiken veel gemeenten het mechanisme van artikel 145, §2 NGW of de toelage voor het uitoefenen van een hogere functie. Er moet echter worden opgemerkt dat deze toelage niet in aanmerking wordt genomen bij de berekening van het pensioen. Bovendien is het tijdelijk en biedt het deze functionarissen geen permanente oplossing;
- De aanneming van een besluit specifiek voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de bezoldiging voor de uitoefening van een hogere functie. Momenteel passen de gemeenten nog steeds het koninklijk besluit uit 1962 toe⁷.

Het is ook belangrijk dat het Gewest ook na 2025 de hervorming van de barema's blijft cofinancieren samen met de lokale besturen. Die cofinanciering moet op lange termijn worden vastgelegd (in het bijzonder voor de lonen en de pensioenen).

6. BS 29 oktober 1991, p. 24234.

7. Koninklijk besluit van 19 april 1962 betreffende de toekenning van een toelage wegens uitoefening van hogere functies aan het provinciaal en gemeentelijk personeel, BS 30.4.1962. Federale materie.

Nieuwe aanwervingen aanmoedigen en de continuïteit van de openbare dienstverlening verzekeren

Lokale besturen vinden momenteel moeilijk personeel, bijvoorbeeld door de sterke concurrentie in bepaalde domeinen (mensen maken bv. de overstap naar het Gewest), de onaantrekkelijkheid van het lokaal ambtenarenstatuut en de starheid van het loonkader (in het bijzonder extralegale voordelen).

Om de continuïteit van de openbare dienstverlening te waarborgen en de aanwerving te bevorderen, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters om:

- Een einde te maken aan het systeem waarbij de salarisschaal van een ambtenaar gekoppeld is aan zijn of haar diploma. De salarisschaal moet gekoppeld zijn aan de functie. We vragen ook om bevorderingsexamens te organiseren voor medewerkers die het vereiste diploma niet hebben, maar wel over de nodige ervaring beschikken, zodat hun vaardigheden gevaloriseerd worden. Tot op heden blijft deze mogelijkheid theoretisch, aangezien Selor niet bevoegd is voor de lokale besturen. Selor zou dergelijke examens moeten kunnen organiseren voor het gemeentepersoneel, net zoals het dat voor de federale overheid doet; ofwel moet talent.brussels bevoegd worden bevonden om dergelijke examens te organiseren. Het is van essentieel belang dat in voorkomend geval de nodige middelen worden uitgetrokken om dit tot een goed einde te brengen;
- De lokale besturen toegang geven tot de wervingsreserve van talent.brussels;
- De lokale besturen moeten flexwerkers⁸ kunnen aanwerven. Voorts zouden ze ook zelfstandigen moeten kunnen aanwerven, zoals nu al het geval is in Vlaanderen, voor specifieke tijdelijke functies die een zekere expertise vragen (bijvoorbeeld: projectbeheer of IT-consultant). Gezien de huidige moeilijkheden om nieuw personeel te vinden, is het belangrijk om de gemeenten de nodige flexibiliteit en keuzevrijheid te geven om personeel aan te werven met het best passende statuut en de meest geschikte salarisschaal, afhankelijk van hun

behoefte. Met deze twee vernieuwingen zouden de gemeenten een grotere gezamenlijke autonomie krijgen en een HR-beleid kunnen voeren dat beter is afgestemd op hun specifieke behoeften.

De samenstelling van de kabinetten

Momenteel zijn er door de gemeentelijke autonomie tussen de gemeenten onderling grote verschillen in de samenstelling van de kabinetten. In de praktijk heeft dit tot gevolg dat de uitoefening van het mandaat verschilt van gemeente tot gemeente. Elke gemeente organiseert zich evenwel op haar eigen manier op basis van gemeentelijke autonomie en Brulocalis vindt dat deze autonomie voorop moet staan.

Het is ook van cruciaal belang dat de kabinetten fungeren als bemiddelaars en facilitators tussen de verkozenen en het bestuur, maar dat het bestuur zijn openbare dienstverleningstaak volledig kan uitvoeren dankzij deskundig personeel in hun respectieve vakgebieden. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen dan ook om expliciet en onduidelijk vast te leggen dat hiervoor administratieve medewerkers mogen worden gedetacheerd. Krachtens de gemeentelijke autonomie kan de gemeente van deze mogelijkheid gebruik maken indien zij dit nuttig en relevant vindt.

Daarbij is het aangewezen om reserves aan te leggen om een eventueel **slecht functioneren van de administratie** te vermijden. Hieronder volgen enkele voorbeelden van richtlijnen die in dit opzicht nader kunnen worden onderzocht: de gemeentesecretaris moet akkoord gaan; de detachering van personeel van een bepaalde rang verbieden, enz. Dit moet de continuïteit en integriteit van de werking van de lokale en gewestelijke besturen vrijwaren en kan *mutatis mutandis* worden toegepast op de samenstelling van de gewestelijke kabinetten.

Tweetaligheid aanmoedigen en financieren

De lokale besturen moeten over voldoende middelen beschikken om ervoor te zorgen dat het personeel tweetalig is. Een grote uitdaging is ervoor te zorgen dat aan de verplichtingen van alle betrokken partijen wordt voldaan. De lokale besturen wachten nu al drie jaar op de terugbetaling door de federale regering

van de tweetaligheidspremies van hun personeel. Zoals bekend belooft de inkomstenderving als gevolg van de blokkade door de federale regering sinds 2015 naar schatting, geïndexeerd, 25 miljoen euro per jaar.

De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om druk uit te oefenen op de federale staat om:

- deze bedragen, die onontbeerlijk zijn voor de goede werking van alle Brusselse gemeenten en OCMW's, vrij te maken en de betaling ervan te versoepelen;
- dat de federale overheid de voorwaarden vastlegt waaronder andere overheidsinstanties dan Selor taalattesten kunnen afleveren. Een echte flexibiliteit

3.3.3. Engagement voor aansluiting bij aankoopcentrales

Het is zonder enige twijfel een prioriteit voor de gemeenten om te kunnen aansluiten bij de gewestelijke aankoopcentrales. En effet, un accès systématique offrira aux communes, mais également à la Région, des avantages financiers et administratifs significatifs.

Het plaatsen van opdrachten brengt veel administratieve rompslomp met zich mee, of het nu gaat om strategische of operationele studies of om de aanschaf van apparatuur en materiaal (apparatuur voor gemeentewerkers, hekken voor schoolstraten, straatmeubilair, tijdelijke verbeteringen, controleapparatuur, etc.).

Bij het plaatsen en uitvoeren van hun overheidsopdrachten krijgen de gemeenten te maken met steeds complexere regels waarvoor gespecialiseerde kennis vereist is. Deze knowhow ontbreekt soms binnen de eigen administratie.

In dit verband is het belangrijk dat het Gewest zich opwerpt als **ondersteunende instantie** voor de gemeenten en hun personeel, zodat de beginselen van gelijkheid, transparantie en non-discriminatie tussen economische actoren in alle fasen van de aanbestedingsprocedures kunnen worden nageleefd. Dankzij deze steun vanuit het Gewest kunnen ook de administratieve en financiële lasten voor de gemeenten bij de plaatsing van overheidsopdrachten verlicht worden.

in deze sector is nodig om het bewijs van tweetaligheid zo gemakkelijk mogelijk te maken en wil men makkelijker competente werknemers in de lokale overheidsdiensten kunnen aanwerven.

Evolutieve, hoogwaardige beroepsopleiding

Die is belangrijk om mensen te kunnen aantrekken en de functie van gemeenteambtenaar beter te profileren, bijvoorbeeld door voorafgaande opleidingen of door het opzetten van een specifieke cursus om de nodige vaardigheden te ontwikkelen, maar ook om het werk bekender te maken, de problemen die erbij komen kijken en de carrièremogelijkheden. We vinden het ook jammer dat de cursus "lokale overheidsmanagement" niet langer wordt aangeboden.

Daarom vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat de gemeenten systematisch toegang krijgen tot de aankoopcentrales van het Gewest die van belang zijn voor hun interne werking en/of de uitoefening van hun bevoegdheden. Op die manier worden de administratieve lasten en kosten voor de gemeenten bij het plaatsen van openbare aanbestedingen gedrukt. Dit betekent dat de eerste stap moet zijn om de lokale besturen actuele gestandaardiseerde bestekken te verstrekken die zijn afgestemd op alle openbare aanbestedingsprocedures.

Bovendien willen we dat het Gewest zo goed mogelijk samenwerkt met de gemeenten en OCMW's bij de organisatie van aankoopcentrales waarmee menselijke, technische en financiële middelen gebundeld kunnen worden. Op het vlak van energie is het essentieel om de werking van de aankoopcentrale voor energie van de gemeenten en OCMW's bij te sturen.

In veel gevallen hebben zowel het Gewest als de gemeenten gemeenschappelijke behoeften. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters hopen dan ook dat de nieuwe regering na de verkiezingen van 2024 zich resoluut in die richting zal engageren.

8. Wet van 16 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken, BS 26 november 2015.

3.3.4. Tewerkstellingsmaatregelen en screening van de kandidaten voor het lokaal ambt

De arbeidsmarkt verandert snel. Ook de lokale besturen staan voor de uitdaging om interessante kandidaten aan te trekken en te behouden. Op lokaal niveau is er voor bepaalde functies heel wat personeelsverloop of zijn de functies vacant. Als gevolg daarvan gaat er energie, deskundigheid en efficiëntie verloren.

Een goed presterend ambtenarenapparaat dankzij verduidelijking en aanpassing van de taken van de verschillende actoren die betrokken zijn bij personeelszaken

Om verschillende redenen kan het zijn dat een personeelslid niet op zijn of haar plaats is in de administratie, of dat er een disciplinaire sanctie moet opgelegd worden. Dit zijn vaak zeer omslachtige procedures, waarvoor een goede kennis van het dossier van de werknemer nodig is en die voor het college of de gemeenteraad die hierover moeten beslissen, erg vervelend kunnen zijn.

Voor een eenvoudiger en goed bestuur willen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters de **gemeenteraad van een aantal bevoegdheden ontheffen en het college meer bevoegdheden geven**, zoals bv. de ontslagbevoegdheid of de bevoegdheid om disciplinaire sancties te mogen opleggen. In dezelfde lijn vragen we dat de leerkrachten niet meer door de gemeenteraad benoemd moeten worden, maar door het college.

Tot slot vragen we om de **gemeentesecretaris**, als hoofd van het personeel, een grotere **autonomie** te geven. Hij zou meer disciplinaire sancties moeten kunnen opleggen dan alleen maar een waarschuwing of een berisping geven. Hij zou de nodige speelruimte moeten hebben om te bepalen welke **disciplinaire sanctie** het best past bij de concrete situatie.

Het systeem van gesubsidieerde contractuelen als permanente dotatie

Het voortbestaan van het systeem van gesubsidieerde contractuelen (GESCO's) is essentieel voor de plaatselijke werkgelegenheid en voor het stimuleren van de economische groei in Brussel. Brulocalis volgt de technische hervorming van het GESCO-systeem op. De bedoeling hierbij is deze bevoegdheid over te dragen aan de minister-president en de subsidie gekoppeld aan een RSZ-korting om te zetten in een soort subsidie die rechtstreeks aan de gemeenten wordt uitbetaald om de werkgelegenheid te bevorderen. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis willen dit engagement duidelijk als permanente toelage in de gewestbegroting zien.

Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) - deze positieve, lokale ondersteunende organisaties in stand houden

PWA's hebben de taak om activiteiten te organiseren en te ontwikkelen die nieuwe jobs creëren, maar die niet onder de reguliere tewerkstellingscircuits vallen, en om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij hun socioprofessionele inschakeling.

We vragen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat men lokaal de PWA's behoudt voor zover deze strategie specifieke acties toelaat in samenwerking met het gemeentelijk sociaal beleid, de spelers van de socioprofessionele inschakeling en de lokale besturen. We vragen ook dat de waarde van de PWA-cheques wordt opgetrokken. Het systeem van PWA-cheques dat momenteel bij Actiris (verantwoordelijk voor de PWA's)⁹ wordt herzien, moet gepaard gaan met hogere cheques voor de werknemers.

9. Er bestaan plannen om van papieren cheques over te stappen op digitale cheques.

Participatie van Brulocalis in talent.brussels

De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen om geraadpleegd te blijven worden in het kader van het tewerkstellingsbeleid in Brussel. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen op zijn minst om op informatieve en raadgevende wijze in de bevoegde organen van talent.brussels te mogen zetelen, zodat ze de stem van de gemeenten kunnen blijven vertolken en kunnen meewerken aan de uitvoering van een beleid dat aansluit bij de lokale uitdagingen.

Klokkenluiders: intern meldingssysteem voor integriteitsschendingen

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vinden dat, op grond van de lokale autonomie, elk lokaal

bestuur een intern meldingssysteem moet kunnen organiseren voor integriteitsschendingen dat aansluit bij zijn specifieke kenmerken en behoeften. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen het Gewest op om het onlangs ingevoerde systeem te herbekijken. Ze vragen in het bijzonder om het verbod voor hogere ambtenaren om deze functie te mogen uitoefenen, op te heffen. Op die manier moeten extra aanwervingen en kosten vermeden worden¹⁰.

We vragen het Gewest ook om concrete voorbeelden of modellen aan te reiken waarmee de lokale besturen dit interne meldingssysteem kunnen invoeren. Het is ook nuttig om een gemeenschappelijke basisopleiding voor vertrouwenspersonen integriteit¹¹ aan te bieden.

3.3.5. Een stevig regelgevend kader

NGW – gecodificeerde en toegankelijke regelgeving inzake de lokale besturen

Op dit moment is de regelgeving inzake lokale besturen versnipperd, wat ten koste gaat van de leesbaarheid van de geldende regels en de rechtszekerheid. Bovendien zijn heel wat bepalingen van de nieuwe gemeentewet niet meer actueel of relevant. Naar het voorbeeld van wat in de andere twee gewesten van het land is gebeurd, moet het project tijdens de volgende legislatuur worden afgerond.

NGW – geharmoniseerde modellen van akten en procedures voor een modern beheer dat minder vatbaar is voor bezwaarschriften

Om rechtszekerheid te garanderen en onnodige beroepsprocedures te vermijden, is het belangrijk dat de lokale besturen kunnen beschikken over zoveel mogelijk modelbesluiten en -beraadslagingen. Dit zou ook het werk van de ambtenaren vergemakkelijken, het begrip bij de mensen verbeteren en bijdragen tot een steeds betere openbare dienstverlening.

Een referentiepersoon interne controle om financiële en reputatierisico's beter te kunnen managen en steun aan de werkgroep Interne controle

Interne controle¹² is een geheel van maatregelen en procedures bedoeld om binnen redelijke grenzen zekerheid te verschaffen dat de doelstellingen worden bereikt, dat de wetten en de procedures worden nageleefd en dat er over de financiën en het bestuur betrouwbare informatie beschikbaar is.

Gezien het belang van deze taak binnen de lokale besturen en hun complexiteit, moet de functie van interne controleur volgens ons absoluut gesubsidieerd worden door het Gewest. Als het Gewest hier de financiële middelen niet voor heeft, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat er één gezamenlijke interne controller komt voor alle lokale besturen of bij Brulocalis.

Brulocalis heeft op Teams een platform opgericht waar collega's gemakkelijk ervaringen en best practices kunnen uitwisselen. Het doel is om een team te creëren waar:

10. We zien bv. dat het parlement zelf zijn griffier en adjunct-griffier als vertrouwenspersonen integriteit heeft aangewezen.

11. Als bedoeld in artikel 21, §3, derde lid, van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 7 december 2023 tot uitvoering van artikel 15, §2 van de gezamenlijke decreten en ordonnances van 16 mei 2019 betreffende de Brusselse ombudsman (BS 21 december 2023).

12. Art.263undecies en svts van de NGW.

- relevante documenten kunnen gedeeld worden;
- beste praktijken uitgewisseld worden;
- men via chat met elkaar van gedachten kan wisselen;
- het werk van interne controlereferenten gemakkelijker gemaakt wordt;

- informatie voor later bewaard wordt en dus een soort bibliotheek wordt gecreëerd.

Wij vinden een reguliere werkgroep (WG) hierover interessant en relevant voor de lokale besturen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters pleiten ervoor om hiervoor aan Brulocalis een specifieke subsidie toe te kennen om zo'n werkgroep te kunnen opzetten.

3.4. Een open en transparante bestuursvoering

3.4.1. Meer openbaarheid voor een transparante en efficiënte overheid

Het is nauwelijks nodig om te herhalen waarom lokale besturen de verplichtingen inzake transparantie volledig moeten onderschrijven, zo essentieel zijn ze op dit moment, nu het vertrouwen van de mensen afneemt.

We stellen vast dat de verschillende bestuursniveaus talrijke verplichtingen inzake openbaarheid opleggen aan de lokale besturen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen:

- om de verplichtingen qua openbaarheid te herzien om dubbel werk te voorkomen, vooral dan wat betreft de verplichting rond de bekendmaking van overheidsopdrachten¹³ of met betrekking tot het aangeven van mandaten¹⁴.
- om deze verplichtingen te **vereenvoudigen en te digitaliseren**. Deze wijzigingen zullen tijdswinst opleveren zowel voor de gemeentesecretaris, de secretaris van het OCMW en de toezichthoudende overheid (bijvoorbeeld door het digitaliseren

en vergemakkelijken van het opstellen van het jaarverslag overeenkomstig de ordonnantie 2017, of door te voorzien in de bekendmaking van alle gegevens met betrekking tot overheidsopdrachten op één plaats, door de centralisatie van de gegevens, door een digitaal subsidieverslag te hanteren enz.) en voor de mandatarissen (die bijvoorbeeld niet langer meerdere mandaataangiften zullen moeten invullen, die een overzicht zullen hebben van de ingediende aangiften, die de juiste informatie zullen kunnen verstrekken dankzij een validatiesysteem, enz) terwijl de informatie relevant voor de transparantie en democratie tegelijkertijd ook gepubliceerd wordt.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters pleiten ook voor een nieuwe informaticatool waarmee het Gewest rechtstreeks toegang krijgt tot de informatie die de gemeenten moeten bekendmaken, zonder dat ze die bij de gemeenten moeten opvragen.

13. Met name artikel 7, §1 van de gezamenlijke ordonnantie van 14 december 2017 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de transparantie van de bezoldigingen en voordelen van de Brusselse openbare mandatarissen, BS 24 januari 2018; artikel 6 van het gezamenlijk decreet en ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie van 16 mei 2019 betreffende de openbaarheid van bestuur bij de Brusselse instellingen, BS 7 juni 2019; Omzendbrief van 16 december 2021 die de nadere regels verduidelijkt van de publicatie in open data van de inventarissen van overheidsopdrachten en van subsidies van de Brusselse overheden zoals beoogd door het gezamenlijk decreet en ordonnantie van 16 mei 2019 en artikel 165 van de wet van 17 juni 2016 inzake de overheidsopdrachten.

14. De ordonnantie van 14 december 2017, op cit; Uitvoeringsbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 oktober 2018 tot uitvoering van artikel 7 van de gezamenlijke ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 14 december 2017 betreffende de transparantie van de bezoldigingen en voordelen van de Brusselse openbare mandatarissen, BS 16 oktober 2018; Omzendbrief van 20 november 2018 over de toepassing van de nieuwe gezamenlijke ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van 14 december 2017;

3.4.2. De regels voor de uitoefening van politieke mandaten blijven verduidelijken

De hervorming van het systeem voor lokale en gewestelijke mandaten is aan de gang sinds 2014. Dit langetermijnproject mag echter niet als afgerond worden beschouwd. De regels veranderen voor het bekleden van een mandaat is een politieke kwestie met zowel strategische als operationele aspecten en omvat een hele waaier aan problemen, gaande van het financiële statuut tot de professionalisering van het beroep van verkozenen. Het vertrouwen van de bevolking in haar verkozenen hangt vooral af van hun duidelijke statuut en samenhangende regels die op hen van toepassing zijn.

3.4.3. De omzendbrief "inzagerecht" moet bijgewerkt worden

Het blijkt dat de toepassing van het inzagerecht, stoelelend op een wet uit 1990, in de praktijk vragen oproept, vooral met betrekking tot nieuwe technologieën. Die is aan een update toe. Er moeten bijkomende concrete toelichtingen komen om elke inmenging en elk interpretatieverschil tussen het politieke niveau en de administratie te vermijden.

In de omzendbrief moeten onder andere praktische en actuele voorbeelden staan. We denken dan vooral aan de toepassing van het inzagerecht:

- bij het delen van informatie op de sociale media;
- bij e-mailverkeer;

3.4.4. Burgers in meerdere talen verwelkomen

De Brusselse lokale besturen moeten in administratieve aangelegenheden de taalwetgeving naleven. In hun contacten met de burger zijn ze bv. verplicht om Frans of Nederlands te spreken. Het blijkt echter dat veel mensen die naar de gemeente komen, deze talen onvoldoende onder de knie hebben om alle administratieve procedures te kunnen doorlopen. We zien twee mogelijke oplossingen:

- Als er tolken aanwezig zouden zijn in de gemeentediensten, zou dat de behandeling van aanvragen van die mensen vergemakkelijken. Het zou ook voorkomen dat de gemeente aansprakelijk kan worden gesteld voor het niet naleven van de taalwetten of in geval van misverstanden tussen de partijen.

De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om het sociaal en fiscaal statuut van de lokale mandatarissen uit te klaren. Bovendien willen we erop wijzen dat de transparantieregeling die aan de Brusselse politieke mandatarissen wordt opgelegd, pas volledig zal nageleefd kunnen worden als het controleorgaan, de Brusselse commissie voor deontologie, er effectief is en erop toeziet dat de transparantie die van de mandatarissen wordt geëist, opgevolgd en doeltreffend is.

- of op het feit dat de persoonlijke nota's van personeelsleden, schepenen of de burgemeester, die nog worden opgesteld of ter behandeling worden voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen, niet onderworpen zijn aan het inzagerecht, met uitzondering van de feitelijke gegevens die ze bevatten.

Wij vinden het ook belangrijk dat er iets in staat over de naleving van de GDPR en het beroepsgeheim, evenals over de verenigbaarheid van deze drie verplichtingen.

- Meertalige medewerkers een taalpremie geven en ze inzetten als versterking van het baliepersoneel. Op die manier kan men ook de mensen die hun kennis ter beschikking stellen van de gemeente en haar burgers, een salarisverhoging geven.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen daarom om permanente financiële steun aan de gemeenten om ofwel aan de loketten tolken ter beschikking te stellen, ofwel om taalpremies te geven en zo de procedures te vergemakkelijken voor burgers die niet een van de talen van het Gewest spreken.

4. Institutioneel

4.1. Het Gewest en de gemeenten moeten de bevoegdheidsverdeling herzien voor meer efficiëntie op het terrein en om een nieuwe gezamenlijke bestuursvorm op meerdere niveaus uit te bouwen.

4.1.1. Een betere samenwerking tussen het Gewest en de lokale besturen rond openbare orde, mobiliteit en netheid

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters staan volledig achter een strikte naleving van het grondwettelijke principe van de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus. Dat is vooral zo in de strijd tegen criminaliteit. Die is van nature geen gemeentelijke bevoegdheid. Daarbij is het niveau van de gemeente niet het meest geschikt om het probleem op te lossen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters staan voor een optimale openbare ordehandhaving trouwens achter de noodzakelijke optimale samenwerking tussen de gewestelijke organen en de gemeenten. De onderdelen van openbare orde zijn openbare veiligheid, gezondheid, rust en netheid, en deze zaken vallen ook onder de bevoegdheid van gewestelijke instanties.

Dit is vaak het punt waar men "overlappende bevoegdheden" percipieert. Daarop komt dan kritiek of leidt dit tot onbegrip.

Openbare netheid

De gemeenten en het Agentschap Net Brussel moeten beter met elkaar samenwerken rond de schoonmaak. Dat moet meegenomen worden bij de nieuwe schoonmaakovereenkomsten voor de gewestwegen en de gemeentewegen. Die moeten op verschillende punten duidelijker. Dit is vooral belangrijk omdat de gemeente aansprakelijk kan worden gesteld in geval van schade aan anderen als gevolg van een slechte of niet uitgevoerde reiniging van zowel gewestwegen als gemeentelijke wegen.

Wangedrag als gevolg van alcoholmisbruik

Men stelt in de Brusselse gemeenten steeds meer incidenten vast als gevolg van alcoholmisbruik in de openbare ruimte. De gemeenten treden op met de middelen die ze hebben, bijvoorbeeld door middel van verordeningen of reglementen. We stellen echter vast dat de lokale maatregelen geen allesomvattende oplossing bieden voor het probleem van alcohol op straat.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters pleiten ervoor dat het Gewest bijkomende maatregelen neemt als aanvulling op lokale maatregelen en dat de lokale en de gewestelijke overheden met elkaar samenwerken om dit probleem aan te pakken.

Openbare veiligheid

Op het vlak van openbare veiligheid zijn er ook verschillende lokale en gewestelijke actoren die absoluut met elkaar moeten samenwerken wil men zo efficiënt mogelijk te werk gaan.

Het is voor Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters absoluut noodzakelijk dat de verschillende preventie-, veiligheids- en hulpverleningsdiensten (preventie, crisisbeheersing en openbare ordehandhaving), zowel rond veiligheid als dusdanig als op het vlak van preventie (safe.brussels en BeFus), op alle bestuursniveaus samenwerken. Daarom pleiten we voor een structurele en duurzame financiering voor preventie en veiligheid en een jaarlijkse indexering van de toelagen.

Kleine gemeenten moeten ook kunnen rekenen op een billijk veiligheidsbeleid en toereikende subsidies. Deze subsidies moeten op een transparante manier worden toegekend op basis van objectieve criteria zoals criminaliteits- en veiligheidscijfers, socio-demografische gegevens, geografische ligging, profiel van de inwoners, stedelijke functies en het aantal mensen dat de gemeente bezoekt voor bijvoorbeeld werk, onderwijs, studie, vrije tijd en toerisme.

Mobiliteit met respect voor de gemeentelijke autonomie

In een aantal recente teksten (de parkeerordonnantie, het voorontwerp van ordonnantie wegen, het voorontwerp van ordonnantie kleine bouwplaatsen, ...) streeft het Gewest naar administratieve vereenvoudiging en een coherent beheer. Hoewel deze teksten tot doel hebben om verschillende materies op gewestelijk niveau te standaardiseren en ze zo leesbaarder en begrijpelijker te maken voor de burgers, brengen ze ook de lokale autonomie in het gedrang. Deze autonomie wordt zowel financieel (inkomsten

4.1.2. De bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus moet in acht worden genomen

Twee casestudies: uitbreiding van het akkoord tussen het parket en de gemeenten

Door onvoldoende middelen en financiële middelen, maar ook door een tekort aan magistraten en personeel binnen het parket, worden in Brussel bepaalde inbreuken, enquêtes of klachten niet meer behandeld. Met als gevolg een gevoel van straffeloosheid bij de Brusselse bevolking.

In de afgelopen vijf jaar is het aantal seponeringen met 157% gestegen. Het Brusselse parket overweegt daarom om aan de gemeenten de bevoegdheid "te delegeren" voor de bestraffing van een aantal nieuwe misdrijven, zoals diefstallen van grote sommen geld en aanrandingen zonder arbeidsongeschiktheid of verzwarende omstandigheden. Dit zal leiden tot een aanzienlijke toename van de workload voor de gemeenten. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dringen erop aan dat het gerechtelijk apparaat snel de nodige personele en financiële

uit parkeergelden en -heffingen, vrijstellingen van bouwheffingen, belastingen op het gebruik van de openbare ruimte, enz.) als op het vlak van wettelijke aansprakelijkheid en bestuurlijke politie aangetast. Als we deze teksten naast elkaar leggen, lijkt het erop dat dit niets meer en niets minder is dan **een overname van de gemeentelijke bevoegdheden door het Gewest en dus een aantasting van de gemeentelijke autonomie.**

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters wijzen het Gewest er bijgevolg op om er bij nieuwe ordonnanties op toe te zien dat de rechten en bevoegdheden van de verschillende bestuursniveaus die samen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vormen, volledig gerespecteerd worden. In dat opzicht nodigen Brulocalis en de Conferentie het Gewest ook uit om samen met de gemeenten een denkoefening te voeren over de beste bevoegdheidsverdeling in het algemeen en op het vlak van mobiliteit in het bijzonder.

middelen krijgt, zodat het openbaar ministerie en de magistraten hun respectieve taken kunnen uitvoeren. Indien deze middelen niet kunnen worden gevonden en de rechterlijke macht niet versterkt wordt en de straffeloosheid voorkomen wordt, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest om bijkomende middelen toe te wijzen waarmee de praktische uitvoering op het terrein mogelijk is van dit ontwerpprotocol dat tot het gemeentelijk niveau wordt uitgebreid.

Afvalbeheer en vooral het schoonmaken van de openbare weg

Netheid is de facto een gedeelde verantwoordelijkheid onder een groot aantal partijen. De gemeenten stellen vast dat de gewestwegen vaak niet erg proper zijn (vooral door zwerfvuil) of dat de afvalophaling soms chaotisch verloopt (vergeten in bepaalde straten, gescheurde zakken, enz.). Het resultaat is een algemeen slecht imago van Brussel, wat ten koste

kan gaan van de toeristische aantrekkingskracht. De strategie clean.brussels is een stap in de goede richting en Brulocalis en de Conferentie van

burgemeesters hopen dat het Gewest, in overleg met de gemeenten, zijn inspanningen om de netheid van de hoofdstad te verbeteren, zal voortzetten.

4.2. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet buiten zijn grenzen treden: de hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel

Grote steden, en vooral hoofdsteden, hebben sterke interacties met hun omliggende voorsteden nodig: verkeer van mensen en goederen, economische synergie, voeding, enz.

Bij de 6^e staatshervorming werd de hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel in het leven geroepen (wet van 19 juli 2012), die Brussel en de 2 provincies van Brabant omvat. Deze werd echter nooit ten uitvoer gelegd.

Ondanks de grote moeilijkheidsgraad om dit instrument in de praktijk te brengen, **moet de grootste stedelijke problematiek om verschillende redenen op de agenda blijven staan:**

- Het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO) dat op 12 juli 2018 werd goedgekeurd, omvat een multiscalaire analyse van het stedelijk ecosysteem: van de metropool tot de wijken. Zowel de dynamiek die aan de gang is als de problemen die op het spel staan, reiken veel verder dan het grondgebied van het Gewest (sociale geografie, jobs, mobiliteit, enz.).
- Het Gewest moet de gemeenten ook betrekken bij alle eventuele besprekingen over het principe van het **betalen van belastingen op de plaats van tewerkstelling**. De meer dan 400.000 pendelaars iedere dag kunnen ook rekenen op de gemeentelijke dienstverlening (infrastructuur, veiligheid, enz.).
- De Covidpandemie heeft een grote impact gehad op het evenwicht tussen het centrum en de periferie. Enerzijds zal de opkomst van telewerk- en co-workingruimtes in de buurt van stations blijvende gevolgen hebben voor de aantrekkelijkheid van Brussel wat betreft de locatie van jobs (en aanverwante activiteiten zoals winkels en de horeca), en anderzijds zal de nieuwe aantrekkingskracht van 'huisjes met tuin' de exodus van de middenklasse uit Brussel waarschijnlijk nog doen toenemen.

Redenen daarvoor zijn de woonkeuze (groen en prijs), maar ook de telewerkfaciliteiten die het woon-werkverkeer minder omslachtig maken. Het is helemaal niet absurd om op deze schaal aan een huisvestingsplan of een plan voor duurzame voedselvoorziening te werken, aangezien er uitwisselingen en contacten zijn tussen bedrijven en zich verplaatsende mensen.

- Terwijl dit vraagstuk in de jaren 1990 en 2000 vooral werd geanalyseerd vanuit het oogpunt van internationale concurrentie tussen steden (versterking van de troeven en het concurrentievermogen door metropolitane samenwerking), vereisen de uitdagingen van de ecologische en sociale transitie vandaag de dag een bredere visie op samenwerking tussen de verschillende gewesten (van de circulaire economie tot groene en blauwe netwerken via de voedselgordel, enz.).

Als we het landschap alleen vanuit het perspectief van publieke instellingen bekijken, wordt vaak over het hoofd gezien dat het gaat om stedelijke gebieden, of beter gezegd verstedelijkte gebieden. 'Succesvolle' metropolen zijn precies die metropolen die nauw samenwerken met hun achterland of met ruimere gebieden, soms zelfs met andere metropolen in de omgeving. Niet de metropolen die de voordelen en middelen van hun perifere gebieden proberen te monopoliseren. Het is daarom onmogelijk om steden te zien zonder hun achterland. Vanuit het oogpunt van stedelijke, economische, sociale en milieudynamiek is de kwestie van een metropolitane interpretatie essentieel. Als onderdeel van de zesde staatshervorming zou een "stedelijke gemeenschap" dit moeten weerspiegelen. Dit grondgebied bestaat en functioneert zonder dat de verschillende bestuursniveaus - gewesten, gemeenschappen, gemeenten - er verantwoording over hoeven af te leggen¹⁵.

In dat opzicht zouden Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters graag zien dat het Gewest de denkoefening die door Perspective werd opgestart en door de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie

in 2020 werd ondersteund, voortzet met het oog op de implementatie van de hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel. Dit gebeurt in overleg met alle betrokken partijen.

4.3. Het Gewest en de gemeenten moeten de bevoegdheidsverdeling herbekijken om op het terrein efficiënter te kunnen zijn en een nieuwe gezamenlijke of meerlagige bestuursvorm uitwerken.

Het principe van de federale loyaliteit is sinds december 2011 in onze Grondwet verankerd. Het impliceert een doeltreffende coördinatie tussen de federale staat en de deeltentiteiten bij de uitoefening

van hun bevoegdheden. De naleving ervan is toevertrouwd aan het Grondwettelijk Hof. Maar loyaliteit moet elke overheid ertoe aanzetten om bij haar optreden rekening te houden met het bestaan en de belangen van de andere entiteiten.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen op tot overleg, via het ad-hoccomité, en stelselmatige coördinatie tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de andere overheidsniveaus, in de eerste plaats de federale overheid, telkens wanneer een federale beslissing impact heeft op het gemeentelijk niveau. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen in dit verband dat het Gewest ook het gemeentelijk niveau verdedigt, bv. in het dossier van het lokale ambtenarenpensioen of in het politiedossier.

In dat kader en naar het voorbeeld van het Gewest wijzen wij op – en betreuren wij – het gebrek aan overleg tussen het Brussels Gewest en de federale overheid in een aantal weliswaar federale materies, maar waarvan de financiële impact op de gemeenten duidelijk aantoonbaar zijn en waarop de facto gewestelijk toezicht, ook al is die maar financieel, wordt uitgeoefend.

5. Samen-leven

5.1. Zorgen voor een goede ruimtelijke ordening

Effectief overleg met de gemeenten

Een goede ruimtelijke ordening is een essentieel stedenbouwkundig principe. Een project moet geïntegreerd en verenigbaar zijn met zijn onmiddellijke omgeving, of die nu bebouwd of onbebouwd is. Dit kan worden beoordeeld op basis van verschillende factoren, zoals de kenmerken van de buurt, de impact op de buurt, de bebouwingsdichtheid, enz.

Het is essentieel dat het Gewest de gemeenten vroegtijdig en doeltreffend raadpleegt bij het opstellen van de stedenbouwkundige wetten en voorschriften die voor een goede ruimtelijke ordening moeten zorgen. Dankzij hun kennis en ervaring zijn de gemeenten de partners die het Gewest nodig heeft om coherente, duidelijke en doeltreffende normen op te stellen.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters steunen daarom een effectieve raadpleging, of zelfs een effectief overleg met de gemeenten waarbij hun opmerkingen bij het opstellen van stedenbouwkundige normen in aanmerking worden genomen.

Hervorming van het BWRO: meer middelen en meer gemeentelijke autonomie

De hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO), goedgekeurd op 30 november 2017, omvat een aantal nieuwigheden, vooral op het vlak van vergunningsaanvragen.

In dit verband kunnen we onder meer bij de procedure voor de behandeling van aanvragen voor stedenbouwkundige vergunningen de vervanging vermelden vanaf 1 september 2019 van de termijnen van orde door dwingende termijnen.

De vergunningverlenende overheid is dus verplicht om binnen de termijn een beslissing te nemen over de bouwaanvraag, anders riskeert ze haar beslissingsbevoegdheid te verliezen. Concreet betekent dit dat als het college van burgemeester en schepenen de termijn die in het BWRO is vastgesteld waarbinnen het zijn beslissing moet meedelen, niet respecteert, het zich niet meer over de aanvraag kan uitspreken. De aanvraag wordt dan automatisch doorverwezen naar de gedelegeerde ambtenaar, die in de plaats van het college over de aanvraag beslist. Hebben deze maatregelen de doorlooptijd van bouwvergunningen verbeterd? De vraag is terecht.

Het valt te betreuren dat gemeenten in heel wat situaties verplicht zijn het advies van de gedelegeerde ambtenaar in te winnen voor vergunningsaanvragen die onder de bevoegdheid van de gemeente vallen¹⁶. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zijn van mening dat, wanneer de gemeente bevoegd is, het onderzoek en de beslissing met betrekking tot de stedenbouwkundige vergunning uitsluitend onder de bevoegdheid van de gemeente moeten vallen, zonder tussenkomst van het Gewest.

Zoals gezegd moeten de minimale EPB-vereisten die op straffe van boetes moeten worden nageleefd logischerwijze leiden **tot een groter aantal vergunningsaanvragen voor (energetische) renovaties**. De gemeentelijke diensten voor stedenbouw zijn nu al overbelast. Er is dan ook alle reden om te vrezen dat de dwingende termijnen de komende jaren niet meer gehaald zullen worden.

De procedures moeten dan ook eenvoudig blijven zodat de termijnen in het BWRO gehaald kunnen worden.

In het kader van deze hervorming vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest om:

- ▶ de gemeenten te ondersteunen zodat zij de hervorming kunnen doorvoeren waarbij zij over het nodige personeel beschikken om de dossiers efficiënt en binnen redelijke termijnen te behandelen binnen een moderne administratie ten dienste van de burgers;
- ▶ de uitvoeringsbesluiten in overleg met de gemeenten bij te sturen;
- ▶ het **platform NOVA** voortdurend te verbeteren. Dit mag voor de gemeenten niets extra's kosten. Hun financiële situatie laat immers geen extra onvoorziene of niet vooraf afgesproken investeringen toe.

Tijdige afgifte van stedenbouwkundige inlichtingen

De laatste hervorming van het BWRO met betrekking tot de stedenbouwkundige inlichtingen heeft **gezorgd voor heel wat meer administratieve rompslomp** bij de diensten stedenbouw, terwijl ze daarnaast minder middelen hebben gekregen door de harmonisatie van de ad-hocvergoeding. Dit betekent een financieel verlies voor de gemeenten. En dat op een moment dat ze hun personeelsbestand

moeten uitbreiden om relevante, gedetailleerde en betrouwbare stedenbouwkundige inlichtingen te kunnen verstrekken om de rechtszekerheid van de transacties te garanderen binnen redelijke termijnen die de dynamiek van de Brusselse vastgoedmarkt niet in de weg staan.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om opnieuw een gemeentebelasting te mogen invoeren voor het verstrekken van stedenbouwkundige inlichtingen, of anders een compensatie voor het financiële verlies als gevolg van de harmonisatie naar een bedrag dat heel wat lager ligt dan de kost.

Administratieve vereenvoudiging en inspraak van de mensen

De stedenbouwkundige voorschriften zijn in Brussel sterk veranderd. Dit heeft geleid tot een harmonieuzere stadsontwikkeling. Het heeft echter ook de uitvoering van vastgoedprojecten complexer gemaakt.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zijn voorstander van administratieve vereenvoudiging, maar vragen dat de doelstellingen van administratieve vereenvoudiging nooit ten koste gaan van de kwaliteit van de ruimtelijke ordening en de bescherming van zwakke functies zoals huisvesting. In dit opzicht zijn inspraak van de mensen via openbare onderzoeken en gemeentelijke adviezen fundamentele aspecten van een coherent stedenbouwkundig beleid dat aansluit bij de realiteit.

5.2. Het belang van verkiezingen in een democratische samenleving

Verkiezingen zijn de belangrijkste manier om de macht van het volk om te zetten in een politiek systeem en zijn daarom essentieel voor politieke participatie en democratie. Om goed geïnformeerd en effectief aan de besluitvorming te kunnen deelnemen, moeten er verkiezingen worden georganiseerd volgens de internationale normen. Deze zijn vastgelegd in internationale teksten zoals het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de Code van goede praktijken in verkiezingsaangelegenheden van de

Commissie van Venetië. Hierin liggen de principes van het algemeen, gelijk, vrij, geheim en rechtstreeks stemrecht en van periodieke verkiezingen verankerd.

We moeten volop aandacht schenken aan het fenomeen van de stemonthouding. Op een colloquium van Brussel Plaatselijke Besturen presenteerde Jean-Benoît Pilet (professor aan de ULB) de verschillende mogelijke manieren om stemonthouding op korte en lange termijn tegen te gaan. Op korte termijn wees hij op het belang van het vereenvoudigen van de stemprocedure, het aanpassen van het kiesstelsel en het informeren over de rol van verkiezingen.

¹⁶ Artikel 126, §9, van het BWRO

Burgereducatie, informatiebronnen en de noodzaak om de kwaliteit van de representatieve democratie te versterken (transparantie, inclusie en nabijheid) zijn bepalende factoren voor de lange termijn. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen om de gesprekken hierover met de verschillende bestuursniveaus voort te zetten.

De nationaliteit en de verblijfplaats van de kiezers zijn gekoppeld aan het algemeen stemrecht, bijzonder belangrijk. Aangezien het nationaliteitsvereiste minder strikt geldt voor lokale verkiezingen, mogen buitenlandse inwoners hier onder bepaalde voorwaarden stemmen. In 2018 heeft 16,7% van de kiesgerechtigden met de EU-nationaliteit en 19,3% van de kiesgerechtigden met een niet-EU-nationaliteit zich ingeschreven voor de verkiezingen.

In een context waarin de onthoudingscijfers hoog zijn, vinden wij het belangrijk alles in het werk te stellen **om gemakkelijker te kunnen gaan stemmen, zowel op gemeentelijk als op gewestelijk niveau**. Buitenlandse inwoners kunnen evenwel niet stemmen op het niveau van de gewesten, waar alleen Belgische kiezers hun stem mogen uitbrengen. De verschillende regels voor lokale en regionale verkiezingen doen vragen rijzen, zeker in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Meer dan een derde van de

5.3. De vrouwelijke politieke vertegenwoordiging

De vrouwelijke politieke vertegenwoordiging overstijgt de landsgrenzen. Hoewel ons land kan bogen op een relatief grote voorsprong ten opzichte van veel Europese landen, moeten we vaststellen dat er nog steeds struikelblokken zijn en dat de kwestie nog niet definitief is opgelost. Naast het ritssysteem en het quotasysteem, die vrouwen toegang geven tot hogere posities op de lijst, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters om een analyse uit te voeren die andere aanvullende mechanismen in kaart brengt en implementeert zodat vrouwen

bevolking mag hier op gewestelijk niveau niet stemmen. Deze praktijk baart ons vooral zorgen vanuit het oogpunt van de gelijke behandeling van de Brusselaars en de legitimiteit van de verkozenen op gewestelijk niveau.

Het debat over de verkiezingsprocedures, de stemplicht en de benoeming van de burgemeesters is momenteel gaande en trekt onze aandacht. Het huidige systeem is te moeilijk en onoverzichtelijk voor heel wat kiezers. Zouden deze besprekingen geen goede kans zijn om het kiesstelsel op gewestelijk en gemeentelijk niveau (zetelverdeling, verkiezingsuitgaven, benoemingswijze van de burgemeester, vergoedingen en sociaal statuut, kiesdrempel, enz.) grondig te herzien om het vertrouwen tussen burgers en politici te herstellen en meer transparantie te bieden? Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zullen de verdere ontwikkelingen op de voet blijven volgen.

Tot slot, aangezien deze verkiezingen worden georganiseerd door het bestuursniveau dat het dichtst bij de burger staat, nodigen we het Gewest uit om zijn werk voort te zetten om het werk van de medewerkers op het terrein zoveel mogelijk te automatiseren en te vergemakkelijken. Verkiezingen organiseren is een belangrijke en tijdrovende taak.

gelijkwaardige posities in het uitvoerend orgaan kunnen bekleden als mannen. We denken hierbij in het bijzonder aan het oprichten van organen voor vrouwelijke politici, het opstellen van een handvest ter bestrijding van seksistisch gedrag, het nadenken over werk- en besluitvormingsmethoden, het organiseren van vergaderingen op tijdstippen die verenigbaar zijn met het gezinsleven, het invoeren van doeltreffende maatregelen om pesters te straffen en een systeem om iedereen een zelfde stem te geven.

5.4. Burgerparticipatie heruitvinden voor meer sociale cohesie, steun aan jongeren en tegen armoede

Andere participatievormen vullen de publieke participatie in de besluitvorming via verkiezingen aan. De lokale besturen willen hun inwoners en hun creatieve ideeën samen met de betrokken diensten en schepenen beter betrekken bij het bestuur. De heftige - en soms gewelddadige - reacties van burgers op de uitvoering van gewestelijke en gemeentelijke projecten dwingen ons om de participatie- en ownershippraktijken te herbekijken. Door alle spelers rond verschillende projecten samen te brengen, zou de participatie en cohesie in hun gemeente moeten verbeteren. De huidige gebeurtenissen hebben echter de beperkingen van de gebruikelijke participatieprocessen aangetoond. Het Gewest en de lokale besturen moeten zich proactief inzetten om de participatie en de lokale democratie te vernieuwen. In dit verband onderstreept Brulocalis het belang van de oprichting van een gewestelijke dienst voor participatie.

De lokale en participatieve democratie zal aan kracht winnen wanneer:

- de besluitvorming opener, transparanter en inclusiever wordt;
- gemeentelijke beslissingen en acties zo nauw mogelijk aansluiten bij de verwachtingen en behoeften van de burgers, waarbij het collectieve belang wordt gewaarborgd;
- er passende overlegfora komen (waar burgers hun bezorgdheden en ideeën naar voren kunnen brengen, maar ook geïnformeerd worden over de beslissingen en acties van de lokale besturen)
- er een burgercultuur ontstaat die de «kleine» criminaliteit en de achteruitgang van de openbare ruimte terugdringt als burgers worden gehoord, er naar hen wordt geluisterd en ze betrokken worden bij hun eigen toekomst;
- projecten gedragen worden.

Daarom bevelen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest het volgende aan:

- Voortzetting en uitbreiding van de steun voor de Europese Week van de Lokale Democratie (ELD), initiatief van het Congres van Lokale en

Regionale Overheden van de Raad van Europa, om van een in tijd en inhoud beperkt evenement over te stappen op een diepgaande samenwerking met de gemeenten, ondersteund door de oprichting en de ondersteuning van een intergemeentelijke werkgroep (IWG) "Lokale en participatieve democratie".

- De capaciteitsontwikkeling op het vlak van participatie ondersteunen, bijvoorbeeld door de samenwerking tussen Brulocalis en de gewestelijke dienst Participatie te versterken om de uitvoering van dit proces in de gemeenten te coördineren en te faciliteren.
- Transversale participatie bevorderen door de schepenen voor participatie bij te staan en te ondersteunen in hun werk door de implementatie van "Particistreaming" aan te moedigen.
- De participatie en betrokkenheid van burgers bij grote gewestelijke projecten verhogen, vooral op het vlak van mobiliteit, ruimtelijke ordening en openbare werken. Dit kan al vanaf de programmeringsfase (bijvoorbeeld via burgerraadplegingen of panels).
- De gemeenten financieel ondersteunen bij het opzetten van **nieuwe participatie-initiatieven**. Deze financiering moet over meerdere jaren worden gespreid, zodat er langetermijnprojecten en structurele initiatieven kunnen komen. Met deze financiële steun kunnen lokale besturen ook zorgen voor meer participatie bij hun bevolking. De lokale besturen vinden het (net als andere bestuursniveaus) moeilijk om alle geleidingen van de samenleving, inclusief de meestkansarmen (economisch, sociologisch, enz.), bij het beleid te betrekken en te kunnen vertegenwoordigen. Waarom geen financiële vergoeding invoeren (presentiegeld) of zorgen voor kinderopvang, enz.?
- De opmars van lokale participatiebegrotingen ondersteunen door te zorgen voor ondersteuning en netwerken van ervaringen op gewestelijk niveau.
- Bestaande vormen van burgerraadpleging beter in de verschillende wettelijke vormen van

participatie inpassen. Zo kunnen deze participatieprocessen aan de ene kant vlotter verlopen en kunnen de resultaten aan de andere kant beter in het besluitvormingsproces verwerkt worden.

– De participatie en betrokkenheid van burgers bij grote gewestelijke projecten vergroten, vooral op het vlak van mobiliteit, ruimtelijke ordening en openbare werken, vanaf het moment dat het programma wordt opgesteld (bijvoorbeeld door middel van raadplegingen of burgerpanels).

5.5. De samenlevingsdienst

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters steunen een samenlevingsdienst binnen de lokale besturen waarbij jongeren tussen 18 en 25 jaar de kans krijgen om vrijwilligerswerk te doen. Sinds de creatie van een wettelijk kader voor dit project kunnen de lokale besturen jongeren inschakelen om persoonlijke,

5.6. De kinderopvang opwaarderen

Het tekort aan kinderopvangplaatsen, het almaar toenemende absentisme, de terugkerende stakingen van kinderverzorgsters, enz. zijn allemaal flagrante tekenen dat men aan de alarmbel moet trekken en dat er snel oplossingen moeten worden gevonden.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen:

- een permanente subsidie voor administratieve en HR-functies;
- de opwaardering van de competenties van medewerkers in de kinderopvang;
- nieuwe incentives voor de opleiding van kinderverzorgsters.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters stellen voor om na te gaan wat de voordelen zijn van een regionalisering van deze materie, zodat overal dezelfde, eenduidige regels kunnen gehanteerd

– De aanbevelingen van de adviescommissies meer zichtbaarheid geven en ervoor zorgen dat er rekening mee wordt gehouden en dat ze meegenomen worden in de werkzaamheden van het Brussels Parlement. Op die manier kan een grotere transparantie tussen de politieke uitvoerende macht en de burgerbewegingen bewerkstelligd worden.

professionele en burgerlijke vaardigheden te verwerven. Dit biedt hen de mogelijkheid om meer te leren over de werking en de taken van de lokale besturen, de verschillende participatieprocessen en de rol van elke burger in een democratische samenleving.

worden¹⁷. Dit zou in het bijzonder het werk vergemakkelijken van het gemeentepersoneel en het personeel van de DBDMH die bij de opening van nieuwe opvangcentra inspecties moeten uitvoeren en verschillende regels moeten toepassen afhankelijk van het geldende systeem. Een dergelijke vereenvoudiging zou ook voordelig zijn voor de ouders. Bovendien zou de regelgeving dan aangepast kunnen worden aan de specifieke kenmerken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Anders vragen we op zijn minst om een betere samenwerking tussen het Gewest en de Gemeenschappen. Momenteel is het moeilijk om binnen de gemeenten maatregelen te nemen met betrekking tot het personeel van de kinderopvang. Misschien kan hiervoor binnen het Comité C een specifieke commissie in het leven geroepen worden.

5.7. Een efficiënte armoedebestrijding

We verwijzen naar het Memorandum van de Federatie van Brusselse OCMW's.

5.8. Een betere bestrijding van de geluidshinder in de stad

Geluidsplan en coördinatie met de 19 gemeenten

De eerste ordonnantie betreffende de strijd tegen geluidshinder in een stedelijke omgeving dateert van 17 juli 1997. Vervolgens machtigde de ordonnantie geluidshinder de regering om een geïntegreerde strategie ter bestrijding van geluidshinder uit te werken aan de hand van uitvoeringsplannen. De eerste actieplannen werden goedgekeurd in 2000 en 2009. Het 3^e plan Quiet.Brussels, dat de schadelijke gevolgen voor de gezondheid als gevolg van geluidshinder wil verminderen, maar ook burgers rust en stilte wil geven en de stad aantrekkelijk wil blijven houden, werd aangenomen op 28 februari 2019. In maart 2020 heeft de regering het kader herzien. Brulocalis is in november 2023 door de Brusselse regering geraadpleegd en heeft deze tekst dus kunnen inkijken.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om erop toe te zien dat alle gewestelijke beleidslijnen de principes en maatregelen van de drie visies van het plan ("Het verkeerslawaaï matigen", "Stilte bevorderen" en "De functiemenging beheeren"), de negen thema's en de 45 maatregelen toepassen. Dit gebeurt in volledig overleg met de betrokken actoren, waaronder de gemeenten. Zij zijn piloot, speler of begunstigde bij 21 van deze maatregelen, en in het bijzonder bij de maatregelen 44 ("Plaatselijke plannen voor de bestrijding van geluidshinder uitwerken") en 45 ("De acties voor de bestrijding van geluidshinder op plaatselijke schaal ondersteunen").

In dit dossier vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters aan Leefmilieu Brussel om specifiek een **impactstudie** uit te voeren naar de gevolgen voor de gemeenten van de uitvoering van de maatregelen in het gewestelijk plan voor de preventie en bestrijding van geluidshinder en trillingen. Men moet nagaan welke schadelijke gevolgen geluidshinder

van bouwplaatsen heeft op de gezondheid van omwonenden en waar nodig de relevante regelgeving bijstellen. Tot slot moet er ook absoluut een gesprek plaatsvinden met Urban om de stedenbouwkundige aspecten op elkaar af te stemmen, een domein waarbij de gemeenten sterk betrokken zijn. De bepalingen van het gewestelijk plan voor de preventie en bestrijding van geluidshinder en trillingen zijn bindend voor de overheidsinstanties die onder de controle van het Gewest staan, waaronder de gemeenten.

Versterkt geluid

In februari 2018 is de regelgeving voor het uitzenden van elektronisch versterkt geluid van kracht geworden. De gemeenten en politiezones spelen hierin een sleutelrol, meer bepaald bij de controle op inbreuken.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om ervoor te zorgen dat er voldoende middelen (personeel, uitrusting, opleiding) ter beschikking worden gesteld van de gemeenten en ook om de nieuwe regelgeving te evalueren om rekening te houden met de beperkingen die de toepassing van het systeem op het terrein aan het licht heeft gebracht, en om ze indien nodig bij te sturen.

Bouwplaatsen

De huidige regelgeving op het gebied van geluidshinder is weliswaar sterk uitgebouwd, maar biedt geen effectief kader voor het specifieke gebied van de geluidshinder van bouwplaatsen.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen de nieuwe regering op om, in samenspraak met de lokale besturen, regelgeving op te stellen die de geluidsoverlast veroorzaakt door bouwplaatsen regelt.

¹⁷. Op dit moment moet de opvang de regels van de Franse gemeenschapscommissie, de VGC of de GGC naleven, afhankelijk van de taal van de instelling. De onthaalmilieus van de Europese instellingen vallen onder een andere reeks regels dan de andere drie.

Vluchten over Brussel

In het kader van de hernieuwing van de milieuvergunning van de exploitant "Brussels Airport Company" (BAC) voor 2024 steunen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest om ervoor te zorgen dat de toekomstige vergunning conform de bepalingen van Richtlijn 2001/42/EG van 27 juni 2001 wordt opgesteld en pas wordt afgegeven nadat het Vlaams Gewest opdracht heeft gegeven tot een evaluatie van de goede uitvoering van de huidige aflopende vergunning. Ze dringen er ook op aan dat de vergunning een verbod bevat op nachtvluchten tussen 22u en 7u om de gezondheid van de omwonenden niet in het gedrang te brengen, en dat het aantal vluchten beperkt wordt tot 220.000 per jaar en het vrachtvervoer op het huidige niveau gestabiliseerd wordt.

Wat meer bepaald de bestrijding van geluidshinder betreft, moedigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest aan om toe te zien op de naleving van de geluidsnormen die vastgelegd zijn in het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de bestrijding van de geluidshinder die door het luchtverkeer wordt veroorzaakt en om de inbreuken op de geluidsnormen die veroorzaakt worden door vluchten boven Brussel te blijven vaststellen en vervolgen. Tot slot nodigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest uit om - in samenwerking tussen de drie Gewesten - samen met het Vlaams Gewest de naleving van de bepalingen van de nieuwe milieuvergunning tijdens de gehele geldigheidsduur te bewaken en te controleren en een financieel sanctiemechanisme in te voeren in geval van niet-naleving van de voorwaarden van de volgende vergunning. Deze boetes moeten in een fonds gestort worden dat moet dienen om de isolatie van de gebouwen waar overgevoerd wordt in alle betrokken gewesten te financieren.

Handelszaken: inzetten op een harmonieuze integratie van winkels in woonwijken

De gemeente is ongetwijfeld het best geplaatst om het meest geschikte economische weefsel in de gemeente te bepalen. Ze staat ook garant voor de openbare rust en het vreedzaam samengaan van de diverse horeca-activiteiten.

Daarom vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat bestemmingswijzigingen en de toewijzing van activiteiten die mogelijk overlast veroorzaken, onder de exclusieve controle van de gemeenten blijven, zonder het bruisende stadsleven af te remmen.

Een stedenbouwkundige vergunning is in dit opzicht een doeltreffend instrument. Hiermee kunnen namelijk problemen in verband met de functiemenging worden voorkomen, in plaats van moeilijke situaties pas in een laat stadium en soms op een dwingend manier te moeten aanpakken. Commerciële kerntoerismen doen het niet goed en in het algemeen hebben commerciële ruimtes te lijden onder de explosie van e-commerce. Omgekeerd zijn veel wijken verstoken van buurtwinkels.

Men moet zich opnieuw buigen over hoe de fysieke handel nieuw leven kan worden ingeblazen en over de nieuwe problemen waarmee ze wordt geconfronteerd. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de andere stedelijke functies (huisvesting, vrijetijdsbesteding, markten, enz.). In dit verband benadrukken Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters nogmaals hoe belangrijk het is dat de hele bevolking gemakkelijk toegang heeft tot geldautomaten. Door het stijgend aantal verdwijnende geldautomaten bestaat het risico dat het bruisende leven in bepaalde wijken aangetast wordt.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om de problematiek van de winkels in de stad opnieuw te bekijken in het licht van de nieuwe uitdagingen en maatschappelijke veranderingen. Dit moet gebeuren met alle betrokken actoren (met inbegrip van Hub) en dus moet ook het lokale niveau bij deze denkoefening betrokken worden.

Een kader scheppen voor uiteenlopende woonvormen

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen een goede ruimtelijke ordening, openbare rust en brandveiligheid. Daarom moet er voor hen een wettelijk kader komen voor nieuwe woonvormen (zoals coliving). Op die manier kunnen ze beter gecontroleerd worden en kan schade aan waardevolle bouwelementen vermeden worden of de beperkte toegang tot betaalbare eengezinswoningen aangepakt worden.

Dergelijke controle kan bijvoorbeeld gebeuren bij bestemmingswijzigingen van woningen via een verplichte bouwvergunning.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters pleiten er ook voor om de woonnormen zodanig te herschrijven dat ze ook gelden voor alle andere moderne vormen van stedelijke huisvesting die momenteel niet specifiek gereguleerd zijn, zoals studentenkamers, gemeenschappelijke woningen en kangoeroewoningen.

5.9. Een strikt kader voor nieuwe voortbewegingstoestellen

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontsnapt niet aan de groeiende trend naar een steeds dynamischere en meer op elkaar afgestemde mobiliteit. Daarbij krijgen de zogenaamde nieuwe voortbewegingstoestellen een prominente plaats. Denk bv. aan elektrische steps, deelfietsen, monowheels en binnenkort misschien de zelfrijdende voertuigen. De oude lanen worden omgetoverd tot stedelijke laboratoria voor de nieuwste mobiliteitsinnovaties. Er ontstaat er een complexe dualiteit van risico's en opportuniteiten in het hart van onze hoofdstad. Deze nieuwe vervoerswijzen bieden flexibele mobiliteitsoplossingen, verminderen de afhankelijkheid van de eigen auto en helpen de koolstofuitstoot te verminderen. Maar deze mobiliteitsrevolutie is niet zonder gevaren. In de drukke straten van Brussel is er meer kans op ongevallen (vooral voor stepgebruikers), verkeersoverlast en drukke voetpaden. Om de veiligheid van iedereen te garanderen, moet de situatie zorgvuldig in goede banen worden geleid.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om bij de federale regering te lobbyen om de instructies van de FOD Binnenlandse Zaken over de inschrijving van mensen te herzien, zodat er rekening wordt gehouden met nieuwe woonvormen.

Daarom moeten we het delicate evenwicht zoeken tussen de veelbelovende voordelen van de nieuwe transportmiddelen en de cruciale bekommernissen die met hun inpassing gepaard gaan.

Na evaluatie, een totaalverbod op deelsteps in overweging nemen

Het gedrag van sommige stepgebruikers, de manier waarop ze de verkeersregels overtreden en het gevaar dat ze vormen voor andere weggebruikers, en dan vooral voetgangers, is verontrustend. Ook in ziekenhuizen zien we een aanzienlijke toename van het aantal ernstige ongevallen met steps. Het besluit fietsdelen, dat in 2023 van kracht werd en tot doel heeft het gebruik van deze mobiliteitsmiddelen beter te reguleren en te omkaderen, is een positieve evolutie. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zouden echter graag zien dat het Gewest, in overleg met de gemeenten en politiediensten, de gevolgen van dit besluit in het eerste jaar van de uitvoering evalueert en, indien nodig, **een totaalverbod op deelsteps in overweging neemt**.

Streng toezien op de eventuele invoering van zelfrijdende auto's in Brussel en de gevolgen evalueren voor de gemeenten in hun hoedanigheid van wegbeheerders.

De laatste jaren is de zelfrijdende auto aan een spraakmakende opmars bezig en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, als hoofdstad van Europa, zou de komende jaren wel eens een interessante plaats kunnen innemen voor de fabrikanten. Er moet

daarom hier een doordachte en gecoördineerde aanpak komen. Er moeten in samenwerking met fabrikanten en gewestelijke en federale regelgevende instanties absoluut strenge veiligheidsnormen komen. **Intelligente infrastructuur** - zoals wegsensoren - en een andere verticale signalisatie en wegmarkeringen zijn ook onmisbaar om zelfrijdende auto's optimaal doorheen de complexe stedelijke context van Brussel te kunnen loodsen. In dit opzicht dreigen gemeenten, als wegbeheerders, de vraag te krijgen om onhoudbare investeringen te moeten doen die eerst goed onderzocht zouden moeten worden. Daarnaast

5.10. Strijd tegen sluikestorten

De strijd tegen het sluikestorten is een cruciale uitdaging met vele dimensies. Ten eerste kan zwerfvuil het milieu ernstige schade toebrengen, met vooral het risico van bodemverontreiniging. Vanuit gezondheids oogpunt vormt zwerfvuil een risico voor de volksgezondheid omdat het de verspreiding van ziekten door ongedierte zoals ratten bevordert. Esthetisch gezien beschadigen sluikestorten het stedelijk landschap en doen ze afbreuk aan de toeristische aantrekkingskracht van de stad. Economisch gezien kost de aanpak van sluikestorten de gemeenschap heel wat geld. Denk hierbij vooral aan de opruim- en eventueel saneringskosten. Daarom zijn in de strijd tegen zwerfvuil preventieve maatregelen, ontradende sancties, een grotere bewustwording bij de bevolking en nauwe samenwerking tussen lokale en gewestelijke overheden en met bedrijven en burgers nodig om te zorgen voor een gezonde, veilige en aangename

moet er **een transparant beleid voor gegevensuitwisseling** komen. Dit beleid moet zorgen voor de vertrouwelijkheid en tegelijkertijd moeten de instanties het verkeer doeltreffend kunnen regelen en de openbare veiligheid kunnen waarborgen. Tot slot moeten er voor zelfrijdende voertuigen specifieke zones komen en moeten de bestaande verkeersregels aangepast worden. Deze maatregelen zijn essentieel om zelfrijdende auto's en andere vervoersmiddelen harmonieus naast elkaar te laten bestaan.

stedelijke omgeving. In dit verband doen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters de volgende aanbevelingen.

Ondersteuning van sensibilisering en voorlichting van de burgers over netheid in de openbare ruimte als preventieve maatregel.

We moeten de bewustmakingscampagnes op alle niveaus (inclusief scholen) voortzetten en opvoeren om de mensen voor te lichten over de schadelijke gevolgen van sluikestorten. Daarbij moeten we de nadruk leggen op het belang van afvalscheiding en de juiste afvalverwerkingsmethoden. Te veel mensen denken bijvoorbeeld dat afval naast een openbare vuilnisbak achterlaten geen sluikestorten is.

Het sanctiebeleid en de controles op sluikestorten aanscherpen

Het Gewest moet de lokale besturen ondersteunen in de strijd tegen sluikestorten en hen uitrusten met alle nodige materiaal om risicozones te bewaken - zoals bewakingscamera's, intelligente sensoren of mobiele toepassingen om sluikestorten snel op te sporen en te melden. Ze moet ook, in samenwerking met de gemeenten, een ontradende strategie invoeren met als doel de frequentie van de bewakingspatrouilles op te drijven en de verantwoordelijken voor sluikestorten op te sporen en te vervolgen. Het Gewest zou geneigd kunnen zijn om het risico op sluikestorten te verminderen en van de gemeenten te eisen dat ze de vuilnisbakken uit de openbare ruimte weghalen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters geloven evenwel dat in sommige wijken openbare vuilnisbakken nuttig zijn.

5.11. Vreemdelingen en migranten

Nu de mobiliteit van mensen wereldwijd een ongekenne groei doormaakt, wint ook de opvang van migranten aan belang. Migratie is een onontkoombaar gegeven in de wereld van vandaag en het beheer van de toestroom van migranten is van het allergrootste belang.

Dit geldt des te meer na de vele geopolitieke crises en conflicten die we hebben meegemaakt, waaronder de oorlog in Oekraïne, de Syrische en Afghaanse conflicten en vele andere.

Sinds de migratiecrisis worden de lokale besturen - steden, gemeenten, maar ook de OCMW's in heel België - opgepadeld met de gevolgen van de tekortkomingen van de federale regering, waarbij Fedasil zijn opvangverplichtingen niet nakomt.

De asielinstanties (DVZ, Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatslozen, Raad voor Vreemdelingenbetwistingen) moeten voldoende middelen krijgen om snel goede beslissingen te kunnen nemen. We betreuren ook het gebrek aan informatie, communicatie en overleg van Fedasil naar en met de lokale besturen.

De gemeenten ondersteunen bij de uitbouw van mobiele kleinschalige recyclageparken

Dankzij de mini-recyclageparken geven de lokale besturen de inwoners de mogelijkheid om hun grofvuil in te leveren. Dit systeem helpt het risico op sluikestorten te beperken doordat mensen hun grofvuil kwijtraken zonder daarvoor naar een containerpark te moeten gaan dat ver van hun huis kan liggen. Bovendien kunnen hier ook spullen in goede staat gerecupereerd en gerecycleerd worden voor maatschappelijke toepassingen.

De problematiek binnen de hoofdstad in goede banen leiden is essentieel om de sociale veiligheid en stabiliteit in de Brusselse wijken te garanderen. Daarom is het bijzonder belangrijk om te zorgen voor huisvesting, integratie, onderwijs en aangepaste gezondheidsdiensten.

Terwijl de verschillende bestuursniveaus elkaar de zwarte piet doorschuiven, zijn de gevolgen van deze migratiestromen voelbaar in de gemeenten en OCMW's.

De mensen slapen bijvoorbeeld op straat of in slechte woonomstandigheden. We vragen dat er voldoende opvangcapaciteit komt voor deze mensen, voornamelijk vanwege personeelstekorten, hoewel sommige faciliteiten nog wel enige opvangcapaciteit hebben.

Uit deze diversiteit worden er economische, culturele en sociale voordelen gepuurd, terwijl de sociale cohesie, de openbare veiligheid en het respect voor de mensenrechten gewaarborgd blijven.

6. Klimaattransitie en sustainable cities

De huidige milieucrisis maakt duidelijk hoezeer steden verantwoordelijk zijn voor de opwarming van de aarde. Het grootste deel van de groeiende wereldbevolking woont in steden. Deze levendigheid is zeker bevorderlijk voor stedelijke groei, maar zorgt ook voor uitstoot van broeikasgassen, verlies van biodiversiteit, droogte, vervuiling, lawaai en groeiende sociale ongelijkheid.

De sustainable city is de stad van vandaag en morgen, waarin de klimaat- en ecologische transitie het hart vormen:

- De nood aan een sterke dialoog tussen de verschillende entiteiten in de stad: individuen en burgergroepen, lokale overheidsinstanties, bedrijven en administraties, enz;
- De promotie van de duurzame stad op alle niveaus. Het doel is om iedereen de nodige kennis te verschaffen over gedragsverandering en de wil om gewoonten te veranderen. Het is per slot van rekening deze wil die aan de basis ligt van de grootste veranderingen in de geschiedenis;
- De uitdaging is ook om te leren hoe we in de stad van morgen moeten leven, en dus om geleidelijk onze alledaagse gewoonten te veranderen, bijvoorbeeld op het vlak van mobiliteit, voedselconsumptie en energieverbruik. Dit kan alleen worden bereikt door op grote schaal duidelijke, concrete informatie te geven;

De sustainable city is ongetwijfeld ook een smart city, op verschillende niveaus. Haar intelligentie ligt in de eerste plaats in haar veerkracht. Ze kan als veerkrachtig worden omschreven omdat ze zich aanpast aan de huidige klimatologische context om haar impact op het milieu te beperken. Het is een stad die zichzelf in de loop der tijd in stand kan houden en tegelijkertijd aan de behoeften van haar inwoners kan voldoen. De intelligentie van een stad wordt ook afgemeten aan de kwaliteit van haar digitale omgeving. In het tijdperk van big data worden nu zelfs de kleinste meetgegevens gebruikt om ruimte te optimaliseren en gebruik om te vormen. Deze digitale ontwikkeling werpt wel de vraag op van de vertrouwelijkheid van gegevens en hun gebruik. Tot slot is een sustainable city smart omdat ze een interdisciplinaire dialoog op gang brengt om ons te helpen op een meer verantwoorde manier na te denken over stedelijke ontwikkeling¹⁸.

Het European Urban Charter III, dat in oktober 2023 door het Congres van Lokale en Regionale Overheden tijdens zijn 45e zitting werd aangenomen, is een inspirerende wereldwijde tekst en een uitnodiging aan allen die bij stadsontwikkeling betrokken zijn om hun praktijken te herzien en de beginselen van democratisch, samenhangend, duurzaam, veerkrachtig, digitaal en ethisch bestuur toe te passen. Op die manier kunnen steden de huidige uitdagingen van stedelijke samenlevingen aangaan.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters moedigen het Gewest aan om haar strategieën, programma's en acties af te stemmen op het concept van de duurzame stad en de daarmee samenhangende doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, in het bijzonder doelstelling 11 (maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam).

6.1. Ondersteuning van energierenovatie in het algemeen en groepsrenovatie in het bijzonder in de strijd tegen klimaatverandering en energiearmoede

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een divers stedelijk landschap, met oude en moderne wijken en uiteenlopende soorten woningen. Deze diversiteit gaat vaak gepaard met sociaaleconomische ongelijkheden: mensen met de laagste inkomens wonen vaak in oudere of zelfs vervallen woningen. Oudere gebouwen hebben complexe problemen met isolatie en ventilatie en verouderde verwarmingssystemen, wat leidt tot buitensporig energieverbruik en zelfs tot een verminderd welzijn van de bewoners wanneer ze het zonder verwarming moeten doen om te hoge rekeningen te vermijden.

Energiearmoede kan de gezondheid en het welzijn van de bewoners, maar ook voor het milieu, ernstige schade toebrengen. In dit opzicht is het noodzakelijk om initiatieven te nemen om de energie-efficiëntie van de gebouwen in Brussel te verbeteren, wat het Gewest niet alleen zal toelaten om zijn doelstellingen inzake de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen te halen, maar ook zal helpen om de sociaaleconomische ongelijkheden te verminderen door het bestrijden van energiearmoede. Openbare gebouwen moeten tegen 2040 een gemiddelde C+ EPB halen, terwijl privégebouwen deze doelstelling tegen 2050 moeten halen. De publieke sector, en in het bijzonder de lokale besturen, spelen dus een sleutelrol in de verwezenlijking van deze doelstelling.

De renovatie van lokale openbare eigendommen bevorderen door de gemeenten financiële stimulansen te geven.

Gezien de ambitieuze doelstelling voor de publieke sector om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2040 te verminderen, roepen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters op om te zorgen voor toereikende middelen zodat de gemeenten energie-efficiënte renovaties kunnen uitvoeren en hun gebouwen op peil kunnen brengen. Op deze manier kunnen de gemeenten hun voorbeeldfunctie vervullen en tegelijkertijd de particuliere sector aanmoedigen om hetzelfde te doen, bijvoorbeeld door middel van gemengde renovatie (publiek/privaat).

De administratieve procedures en stedenbouwkundige procedures vereenvoudigen om de Renovation-doelstellingen te kunnen halen.

De administratieve procedures bij renovaties, vooral wanneer een gebouw minstens één stedenbouwkundige inbreuk vertoont, zijn te complex, wat renovatie in de weg staat. Hetzelfde voor het wettelijk kader voor groepsrenovaties. Hiervoor bestaat er tot op vandaag nog geen regelgeving.

18. Referentie - <https://www.beesmart.city/en/strategy/smart-and-sustainable-cities-what-does-it-mean>

Een strategisch kader voor groepsrenovatie uitstippelen en de gemeenten en Brulocalis ondersteunen.

In Brussel moeten we, willen we de energietransitie van het hele Gewest bespoedigen, de duurzame en circulaire renovatie van gebouwen aanmoedigen. Daarvoor moeten we vooral grootschalige renovaties opzetten, zoals die van een wijk, een straat of grote complexen (appartementenblokken), door middel van collectieve/groepsrenovaties. Dit soort strategie wordt ook aangemoedigd in het gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP). Het Gewest zal ook het juiste evenwicht moeten vinden tussen de nood aan een soepele analyse van de vergunningsaanvragen in het licht van de Renolution-doelstellingen, en de legitieme bekommernis om het behoud van het erfgoed en de stedelijke samenhang.

In dat verband vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters aan het Gewest om de intergemeentelijke werkgroep te blijven aansturen. De werkgroep moet vooral collectieve renovatiestrategieën uitwerken, de huidige struikelblokken uit de weg ruimen en de coördinatie van de verschillende groepsrenovaties ondersteunen. We moeten op zoek naar goede oplossingen waarbij de gemeenten ontlast worden en het aantal renovaties toeneemt.

Meer middelen (personeel, technische en financiële) voor de gemeenten zodat ze over de nodige instrumenten beschikken om het groeiend aantal vergunningsaanvragen (individuele of groepsgewijze) op te volgen en steun te geven aan groepsrenovaties.

De minimale EPB-vereisten, die op straffe van boetes moeten worden nageleefd, gekoppeld aan een stijgende energiemarkt, moeten logischerwijze resulteren in een groter aantal vergunningsaanvragen voor (energetische) renovaties. De gemeentelijke diensten voor stedenbouw zijn nu al overbelast. **Er is dan ook alle reden om te vrezen dat de bindende termijnen de komende jaren niet meer gehaald zullen worden.**

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen de nieuwe regering na de verkiezingen van 2024 om een **extra voltijds equivalent (VTE) ter beschikking te stellen van de gemeentelijke diensten voor stedenbouw**. Dat is niet alleen om de vergunningaanvragen beter te kunnen verwerken, maar ook om, indien nodig, proefprojecten van groepsrenovaties op hun grondgebied aan te moedigen, te ontwikkelen en te ondersteunen.

Voor de kleinere gemeenten zou extra personeel ook heel gewoon de nodige tijd kunnen opleveren om «klimaatactie»-projecten in te voeren in het kader van gewestelijke projectoproepen. Het groepsaspect - op voorwaarde dat er een duidelijk wettelijk kader wordt gecreëerd voor gemeenten rond dit soort aanvragen - moet toelaten om het aantal administratieve procedures en de verwerking ervan door de bevoegde instanties te verminderen. Met bijkomende financiering is het ook mogelijk om preventieve onderhoudsprogramma's op te zetten, zodat de hoge kosten als gevolg van te late renovatiewerkzaamheden vermeden kunnen worden.

Bovendien bevatten sommige duurzame wijkcontracten momenteel een energiecomponent, maar hier wordt nooit prioriteit aan gegeven. Nochtans zijn de duurzame wijkcontracten, net als de stadsvernieuwingscontracten, het stadsbeleid, enz. een kans om de renovatie van openbare en privégebouwen in de hand te werken. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters bevelen het Gewest aan om enerzijds te eisen dat energie-efficiënte renovatie in aanmerking wordt genomen als een fase in de voorbereiding van de duurzame wijkcontracten en om anderzijds, waar nodig, hiervoor de nodige extra middelen ter beschikking te stellen van de lokale besturen. Deze middelen zijn niet alleen bestemd voor de renovatie van openbare woningen, maar ook voor de renovatie van privéwoningen.

6.2. De strijd aanbinden tegen de klimaatverandering en anticiperen op haar gevolgen

Alle experts zijn het erover eens: de gevolgen van de klimaatverandering zijn nu al merkbaar en zullen de komende decennia alleen maar toenemen. We zullen vaker geconfronteerd worden met extreme weersomstandigheden (hittegolven, stormen, hevige regen, enz.), met alle mogelijke gevolgen van dien: oversterfte bij kwetsbare mensen, meer sociale ongelijkheden, een groter risico op natuurrampen (overstromingen, droogte, vermindering van de biodiversiteit, hitte-eilanden, enz.). Het is dan ook van essentieel belang dat we ons daar vandaag al op voorbereiden. In dat kader zijn de gemeenten belangrijke actoren die in samenwerking met en met de steun van het Gewest lokale strategieën moeten ontwikkelen om de risico's te beperken en te voorkomen. Naast deze strijd tegen de elementen, strekken de uitdagingen voor de gemeenten zich uit tot het terugdringen van de broeikasgasuitstoot op hun grondgebied, energieproductie en bewustmaking van het publiek en het opleiden van gemeentepersoneel op het gebied van klimaatverandering en klimaatopwarming.

De financiering van de gemeenten veiligstellen voor de uitvoering van de hen aanbelangende maatregelen van het LKEP

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vestigen specifiek de aandacht op de financieringskwestie van alle – directe en indirecte (via plannen) – voorziene maatregelen in het LKEP en op de middelen waarover de gemeenten kunnen beschikken om alle doelstellingen van het LKEP te realiseren. **De structurele en permanente financiering van een voltijds equivalent (VTE)** in de gemeenten voor de coördinatie van de LKEP's lijkt van cruciaal belang. In dat kader plaatsen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters meer in het algemeen vraagtekens bij de totale – en vooral financiële – impact van het LKEP op de gemeenten en herinneren ze eraan dat het voor de gemeenten belangrijk is **om de budgettaire neutraliteit na te streven** van de maatregelen die op een ander bestuursniveau genomen zijn.

De voorbije jaren hebben de gemeenten uitstekend werk verricht in het kader van de opstelling en uitvoering van hun klimaatactieplannen (KAP's), die de gemeenten tegen 2050 CO₂-neutraal moeten maken. De meeste gemeenten konden zo'n KAP opstellen dankzij meerdere financieringen via de projectoproep 'Klimaat Actie' voor de gemeenten, met de financiële hulp van het Gewest.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters benadrukken dat een VTE en deze financieringsprogramma's absoluut noodzakelijk zijn voor de gemeenten om hun milieu- en klimaatdoelstellingen tegen 2030 en 2050 te kunnen halen.

De financiële middelen van de projectoproep 'Klimaat Actie' optrekken in de vorm van een trekkingsrecht en uitbreiden naar andere complementaire thema's, zoals duurzame financiering, energie, verantwoorde digitalisering en sensibilisering voor gedragsverandering enz.

De projectoproepen van Leefmilieu Brussel zijn een belangrijk instrument voor de ontwikkeling van duurzame lokale projecten. Maar hun mechanisme moet eenvoudiger. De gemeenten en OCMW's kampen immers met een enorm tekort aan middelen om de uitdagingen in het kader van de klimaatverandering aan te gaan. Meer omkadering en ondersteuning bij de uitstippeling van de lokale strategieën zou de duurzame dynamiek ten goede komen. De Conferentie van burgemeesters en Brulocalis vragen het Gewest om:

- de samenwerking tussen Leefmilieu Brussel en de Brusselse gemeenten en OCMW's te versterken;
- trekkingsrechten te organiseren op het vlak van klimaat- en milieutransitie en de budgetten op te trekken;

de ondersteuning en de netwerkvorming voor initiatieven rond klimaat- en milieutransitie te versterken: uitwisselingen en bezoeken van goede praktijkvoorbeelden tussen ambtenaren en politici stimuleren, tools voor het beheer, de opvolging en de evaluatie van de projecten ontwikkelen, ondersteuning bieden op het vlak van participatie, praktijken verspreiden, enz.

De permanente vorming en de opvolging van gemeenteambtenaren ondersteunen

De gemeenten hebben duidelijk aangegeven dat ze meer ondersteuning nodig hebben op het vlak van opleiding en, breder, dat ze voortdurende ondersteuning nodig hebben. De ondersteuning en opvolging van de gemeenten en de opleidingen zijn bedoeld voor zowel nieuwe medewerkers als bestaand personeel. Deze opleidingen moeten technisch maar ook transversaler zijn, om meer inzicht te krijgen in de toekomstige uitdagingen van de milieu- en energietransitie en om op de hoogte te blijven van nieuwe, geavanceerde technieken op dit vlak. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters raden het Gewest aan om de uitvoering van de acties te ondersteunen met voortgezette opleidingen. Bijscholing is immers een prioritaire must en maakt ook een betere aansluiting bij de gewestelijke strategieën, die als kompas dienen, en de praktische uitvoering van deze strategieën door de gemeenten mogelijk.

6.3. Energiebesparing en het rationele gebruik van hernieuwbare energie bevorderen

De energiecrisis die de wereld in 2021-2022 trof na de invasie van Oekraïne heeft duidelijk gemaakt hoe afhankelijk de lokale besturen zijn van fossiele brandstoffen en deelde een grote klap uit aan de gemeentefinanciën door de sterke stijging van de gas- en elektriciteitsprijzen. Deze crisis moet de overheid wakker schudden en aanmoedigen om de ontwikkeling van een strategische totaalvisie voor energiebesparing, rationeel energiegebruik en de transitie naar duurzame energie in een stroomversnelling te brengen, maar ook dat ze hun personeel en burgers, maar ook bedrijven en verenigingen, sensibiliseren en informeren en op sleeptouw nemen en begeleiden bij het proces van energietransitie.

Besprekingen voeren over een lager btw-tarief op energie voor zwembaden en sportcentra

Wij vinden dat men de lokale besturen moet helpen investeren door de btw te verlagen tot 6%. Momenteel betalen de zwembaden en sportcentra dezelfde belasting op de toegevoegde waarde (btw) als een bedrijf dat winst maakt in de sociale en sportieve sector. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen dat de overheid sport beschouwt als sociaal beleid en beleid voor de volksgezondheid en daarom de nodige stappen onderneemt om de btw op het energieverbruik voor de verwarming van dergelijke infrastructuur te verlagen naar 6%.

De gemeenten beter ondersteunen op het vlak van energieaudits en innovatieve investeringen

Dankzij de energieadviseurs in het kader van het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE) hebben heel wat gemeenten nu al de grenzen bereikt van wat ze aankunnen, rekening houdend met de kennis en middelen waarover ze beschikken. In vele gevallen is ondersteuning van experts in energiebeheer nodig en moet er in nieuwe technologieën geïnvesteerd worden om verder te zoeken naar oplossingen en deze te implementeren. Daarom vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest om zijn gemeentelijk ondersteuningsbeleid en zijn financieringsbeleid voor gemeentelijke investeringen aan te scherpen.

Een zwembadplan voor Brussel ontwikkelen, het zwembadbeheer vereenvoudigen en het debat over het belang van een bovengemeentelijke beheersstructuur hervatten

De energiecrisis heeft duidelijk gemaakt welke openbare infrastructuur de meeste energie verbruiken,

en zwembaden en sportcentra staan helemaal bovenaan op die lijst. Het educatieve, sociale en sportieve doel van dergelijke complexen hoeft niet meer aangetoond te worden en de – zelfs tijdelijke – sluiting van deze infrastructuur dient absoluut vermeden te worden. Daarom vraagt Brulocalis het Gewest om een ambitieus zwembadplan uit te stippelen, waarbij voorzien wordt in een aanzienlijk jaarlijks budget voor de geleidelijke renovatie en modernisering van alle openbare zwembaden in Brussel.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters pleiten ook voor een nieuwe denkoefening over het vereenvoudigen van de sportbenadering in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tot slot moedigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest aan om de gesprekken voort te zetten die het in 2022 met de gemeenten opgestart heeft over de eventuele oprichting van een bovengemeentelijke beheersstructuur voor zwembaden.

6.4. De biodiversiteit ondersteunen

'Rewilding' in de stad ondersteunen met het oog op het behoud en de ontwikkeling van natuurlijke ruimten

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters moedigen het Gewest aan om natuurlijke groene ruimten te behouden en te ontwikkelen. Deze natuurlijke ruimten zijn immers belangrijk om:

- ruimte te bieden voor biodiversiteit;
- de strijd tegen overstromingen aan te binden door verharding te verminderen;
- hitte-eilanden in steden te verminderen.

De stad van de toekomst moet een evenwicht vinden tussen mineralen en vegetatie. Bouwprojecten en de herinrichting van openbare ruimten moeten hier dus mee rekening houden en zo de artificiële verkaveling tegengaan. Een van de grote uitdagingen van het Gewest bestaat er dus in om het aanbod aan toegankelijke groene ruimten per inwoner te behouden en

deze beter te spreiden door voorrang te geven aan de aanleg van nieuwe parken in dichtbevolkte wijken met weinig groen. De aanleg van groene corridors die groene ruimten met elkaar verbinden, verhoogt bijvoorbeeld de aanwezigheid van natuur in de stad en versterkt de veerkracht van ecosystemen. Deze ruimtes helpen bij de ontwikkeling van biodiversiteit en de vorming van stedelijke koelte-eilanden. De bestrijding van hitte-eilanden heeft ook een sociale en ecologische rechtvaardigheidsdimensie. Om economische redenen wonen de meest achtergestelde bevolkingsgroepen vaak in de dichtstbevolkte wijken, die het grootste risico lopen om een stedelijk hitte-eiland te worden. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters nodigen het Gewest dan ook uit om enerzijds, in samenwerking met de gemeenten, de regelgeving voor de bescherming van groene ruimten te versterken en anderzijds zelf nieuwe natuurlijke groene ruimten te ontwikkelen of de nodige middelen en ondersteuning te bieden aan gemeenten die dit zelf willen doen.

6.5. Blijven investeren in zachte, autoluwe en duurzame mobiliteit en stedelijke vervuiling tegengaan

Iedereen is het erover eens dat de mobiliteit in Brussel in de juiste richting evolueert dankzij Good Move. Wijken die autoluwe gemaakt worden door middel van verkeersslussen, de modale verschuiving naar fietsen en wandelen, de investeringen in het openbaar vervoer, het wegwerken van pijnpunten op het vlak van verkeersveiligheid ... het draagt er allemaal toe bij dat Brussel zowel voor de inwoners als voor bezoekers een aangenamere en gezondere stad wordt, doordat de stedelijke vervuiling (lawaai en luchtkwaliteit) afneemt. Dit idyllische beeld mag echter niet de crisissen vervagen die zich in de opstartfase van het Good Move-plan (en dan vooral de maatregelen voor het autoluwe maken van wijken) voordeden: soms chaotische uitvoering van verkeersmaatregelen, halfslachtige burgerparticipatie en burgeropstand in verschillende gemeenten, besluitvorming zonder overleg of zonder voldoende overleg met de gemeenten, bezwaren van de Brusselse economische sector die zich niet gehoord voelt, enz. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen dan ook dat het Gewest op een objectieve manier en in overleg met de gemeenten de uitvoering van het Good Move-plan blijft evalueren en deze evaluatie zelfs aanscherpt en dat het blijft luisteren naar eventuele voorstellen tot aanpassing van de gemeenten, die tenslotte het best feedback kunnen geven vanuit het veld.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters benadrukken ook de volgende punten:

Ervoor zorgen dat de Stad 30 concreet gemaakt wordt en dat de gewestelijke wegen en pleinen onderhouden worden

Sinds 1 januari 2021 geldt in de Brusselse bebouwde kom een maximumsnelheid van 30 km/u, behoudens lokale uitzonderingen. De overgang naar de 'Stad 30' had al gauw een positief effect: de snelheid daalde zichtbaar en de maatregel werd voldoende nageleefd. Als we de gegevens echter grondiger analyseren, stellen we vast dat er nog altijd **grote verschillen zijn in de resultaten** afhankelijk van het tijdstip van de dag, maar ook tussen de verschillende wegconfiguraties. Sinds 2021 is de weginfrastructuur namelijk onvoldoende aangepast aan de Stad 30 en

heel wat straten zijn nog altijd zodanig aangelegd dat ze bestuurders eerder aanmoedigen om sneller te gaan rijden in plaats van zich te houden aan een snelheid van 30 km/u. De belangrijkste reden hiervoor is vaak het financiële, aangezien de gemeentebesturen niet over voldoende middelen beschikken om op korte termijn de nodige infrastructuurwerken uit te voeren voor beter aangelegde gemeentewegen. Als we het effect van de Stad 30 willen maximaliseren en naar de doelstelling van nul ongevallen willen evolueren, is het dus belangrijk dat het Gewest in nauwe samenwerking met de gemeenten een inventaris opmaakt van de materiële aanpassingen aan de gemeentewegen en dat de gemeenten extra middelen krijgen zodat zij de werkzaamheden kunnen uitvoeren en zo een veilige en autoluwe openbare ruimte kunnen bieden in overeenstemming met het gewestelijke Good Move-plan.

Daarnaast hebben de gemeenten ondervonden dat het Gewest soms heel veel tijd nodig heeft om gehoor te geven aan een verzoek (bijvoorbeeld voor de plaatsing van Berlijnse kussens of de aanleg van voetpadverbredingen). Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters verzoeken het Gewest dus om efficiënter te handelen in het kader van dit soort microprojecten, die vaak een grote lokale impact hebben.

En tot slot, aangezien de gemeenten nog te vaak de tekortkomingen van het Gewest moeten opvangen op het vlak van onderhoud van de gewestelijke wegen en pleinen, **moedigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest aan om zijn beleid inzake het onderhoud van deze wegen en pleinen aan te scherpen**. Waarom niet overwegen om het onderhoud van de gewestelijke wegen en pleinen samen met de bijbehorende budgetten over te hevelen naar de gemeenten?

Het concept van de '15-minutenstad' ingang doen vinden

De invoering van de eerste autoluwe mazen in het kader van het Good Move-mobiliteitsplan had te lijden onder een complexe burgerparticipatie en een

gebrek aan begrip bij de burger. De actie Good Neighbourhood, die dergelijke autoluwe mazen wil bevorderen, is nochtans heel zinvol. Er moet dus aan gewerkt worden om wat vroeger als een beperking gezien werd vanzelfsprekend te maken. Het concept van de 15-minutenstad, dat in andere Europese steden al naar voren geschoven werd, sluit helemaal aan bij het idee van de autoluwe mazen en kan helpen om autoluwe mazen begrijpelijk, aanvaardbaar en duidelijk te maken voor de wijkbewoners. Momenteel liggen diensten en handelszaken zodanig verspreid dat de burger zich nog te vaak genoopt ziet om lange verplaatsingen te maken, en dit druist in tegen de doelstellingen van het Good Move-plan. Een betere organisatie van de stad met een goed doordachte verdeling van essentiële infrastructuren, waar mensen alles kunnen vinden dat ze nodig hebben op nog geen kwartier wandelen van hun woonst, kan alleen maar een positieve impact hebben op de mobiliteit binnen het Gewest en kan van de stad een aangename woonomgeving maken, waar mensen zich thuis voelen en graag vertoeven.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters moedigen het Gewest dan ook aan om de verschillende aspecten van zijn stadsbeleid (mobiliteit, stedenbouw, winkels, industrieën, enz.) nog beter op elkaar af te stemmen en met het oog op de ontwikkeling van de autoluwe stad van de toekomst de behoeften van elke wijk in kaart te brengen.

Bij gewestelijke projecten de samenwerking tussen het Gewest en de gemeenten vanaf de beginfase voortzetten en intensiveren

Het Gewest beschikt over aanzienlijke middelen voor de uitvoering van gewestelijke mobiliteitsprojecten. Deze projecten worden uiteraard altijd uitgevoerd op het grondgebied van een gemeente. In dat opzicht zou het Gewest de aanspreekpunten binnen de verschillende directies van Brussel Mobiliteit eerst duidelijk kunnen vastleggen om het aantal tussenpersonen te beperken en de efficiëntie te verhogen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dringen er bij het Gewest op aan om efficiënt en rechtstreeks met de gemeenten te blijven overleggen, en dit al in de ontwerpfase van gewestelijke projecten, zodat de gemeentelijke en gewestelijke prioriteiten optimaal op elkaar afgestemd zijn.

De gemeenten de middelen geven voor de uitvoering van het gewestelijk beleid

Het gewestelijk beleid wordt uitgevoerd door de gemeenten, **die 80% van de openbare wegen beheren in het Brussels Gewest**. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen dat de kosten voor de gemeenten van elke nieuwe regelgeving die de gemeenten op het terrein moeten uitvoeren, eerst wordt geëvalueerd en zo nodig gepaard gaat met gepaste financiering en/of ondersteuning (bijvoorbeeld voor de aanleg van dropzones).

De financiering van gemeentelijke mobiliteits- en verkeersveiligheidsprojecten voortzetten en verhogen in de vorm van gemeentelijke mobiliteitsinvesteringsplannen

Hoewel er voor het beheer van deze projecten heel wat personeel nodig is waarover de gemeenten niet altijd beschikken, kunnen ze met die financiële middelen toch heel wat projecten opzetten voor een duurzamere en veiligere mobiliteit in het hele Gewest.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen dat deze financieringen behouden blijven en geïndexeerd worden, en dat de administratieve vereenvoudigingen die de afgelopen jaren doorgevoerd zijn (flexibele data voor het indienen van projecten, enz.) niet ter discussie gesteld worden. Bovendien steunen we het principe van de **terbeschikkingstelling** van een budget per gemeente, waarvan de bestemming **door elke gemeente zelf bepaald wordt op basis van haar lokale prioriteiten in de vorm van een 'mobiliteitsinvesteringsplan'** dat aan het Gewest voorgelegd wordt. De bedoeling is om af te stappen van de ongezonde logica van concurrentie tussen de gemeenten via projectoproepen.

Om het tekort aan personeel voor de uitvoering van deze projecten aan te pakken, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters om voldoende personeel ter beschikking te stellen van de gemeenten voor het beheer van de mobiliteitsprojecten door de (co)financiering van extra gemeentelijke mobiliteitsadviseurs die zich vooral toeleggen op de ontwikkeling van projecten rond actieve mobiliteit, naar het voorbeeld van het model inzake verkeersveiligheid.

De financiële steun aan de gemeenten voor het personeel dat rond verkeersveiligheid werkt, evalueren en bestendigen

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zijn verheugd over de uitvoering van Actie 13 van het Gewestelijk Actieplan Verkeersveiligheid (2021-2030), namelijk de toekenning van werkingssubsidies aan de gemeenten voor de aanwerving van een gemeentelijke coördinator voor verkeersveiligheid gedurende drie jaar. Na de beoordeling van de maatregel in de gemeenten die steun kregen van het Gewest, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters om deze financiering na afloop van de initiële drie jaar voort te zetten, zodat de gemeenten zich op lange termijn kunnen engageren tot de planning en uitvoering van acties voor de verkeersveiligheid in hun gemeente, en dit in samenwerking met het Gewest.

De gemeenten raadplegen in het kader van de uitvoering van het SmartMove-project en zorgen voor een eerlijke financiële compensatie voor de lokale besturen

Het doel van het SmartMove-project is om de belastingen op autobezit (belasting op de inverkeersstelling en verkeersbelasting) te vervangen door een belasting op het autogebruik (slimme belasting). In dat opzicht is het absoluut noodzakelijk dat het Gewest een systeem opzet om een deel van de inkomsten uit de nieuwe belasting in de strijd tegen filevorming eerlijk te verdelen tussen het Gewest en de gemeenten. Momenteel innen de Brusselse gemeenten namelijk opdecimen op de gewestelijke verkeersbelasting, die op jaarbasis goed zijn voor meer dan 10 miljoen euro. De afschaffing van deze twee belastingen dient dan ook gepaard te gaan met een eerlijke compensatie voor de gemeenten. Hoewel de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in principe al ingestemd heeft met de toekenning van een compensatie voor de gemeenten via een dotatie, is er over de voorwaarden van deze compensatie nog geen akkoord bereikt, dat nadien nog geformaliseerd moet worden in een besluit. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen dat de invoering van een **dotatie gepaard gaat met de**

storting van een percentage van de inkomsten die de gewestelijke belasting oplevert. Dit percentage moet berekend worden op basis van een jaar 'N+2 jaar' om zo representatief mogelijk te zijn en een volledig boekjaar weer te geven. Bovendien dient het bovengenoemde compensatiesysteem aangevuld te worden met de overdracht van een deel van de inkomsten uit de opgelegde boetes in het kader van de SmartMove-controles.

De oprichting van een nationale 'PBM'-databank ondersteunen zodat een scanauto de controles kan uitvoeren

Zowat overal in het land waar parkeerregels gelden (blauwe zones of betalende zones), moeten houders van een PBM-kaart deze regels niet naleven zolang de PBM-kaart zichtbaar achter de voorruit van het voertuig geplaatst wordt. Deze vrijstelling levert over het algemeen weinig problemen op wanneer de parkeercontrole uitgevoerd wordt door stewards. De situatie is echter heel wat complexer wanneer het parkeren gecontroleerd wordt door scanauto's. Die kunnen de PBM-kaart namelijk niet zien en gaan er bijgevolg van uit dat het voertuig daar geparkeerd staat zonder dat er parkeergeld betaald werd. Er zijn een aantal oplossingen bedacht om hier iets aan te doen, maar die waren voor de gebruikers en de beheerders niet voldoende. Er werd veel fraude gepleegd en PBM's moesten heel wat stappen ondernemen om zich kenbaar te maken op hun verschillende bestemmingen. Er moest dus snel een eenvoudige, efficiënte en allesomvattende oplossing komen gezien de snelle verspreiding van het gebruik van scanauto's. Een werkgroep heeft een project voorgesteld rond een gedeeld platform waarop personen met een PBM-kaart zich kunnen registreren en hun kaart kunnen koppelen aan een of meerdere nummerplaten, waardoor het probleem van de niet-erkenning van de vrijstellingskaart door scanauto's opgelost wordt en de mobiliteit van PBM's er sterk op verbetert. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om dit project zowel politiek als financieel te steunen.

Een wettelijk kader en sancties bepalen met betrekking tot het parkeren van voertuigen die in het buitenland ingeschreven zijn

Het is niet evident om de parkeerretributies op te volgen voor personen met een buitenlandse nummerplaat. Dit leidt uiteraard tot een duidelijke situatie van ongelijkheid tussen de Belgische burgers die wel parkeergeld betalen en anderen die dat niet doen. Het maakt het parkeerbeheer in de stad bovendien ingewikkeld en vormt een inkomstenverlies voor de gemeenten. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters blijven de federale regering dan ook interpellieren om de uitbreiding van de overtredingen van de 'Cross-Border Enforcement'-richtlijn naar het parkeerbeleid te steunen binnen de EU, zodat de Belgische steden en gemeenten overtreders uit andere Europese landen kunnen vervolgen wanneer die geen parkeergeld betaald hebben. En anders zouden Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen dat de Belgische overheid met de andere EU-landen bilaterale akkoorden sluit voor de uitwisseling van de identificatiegegevens van buitenlandse overtreders, naar het voorbeeld van de bestaande akkoorden met Frankrijk en Nederland. Deze oplossing zal echter tijd vragen. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters verzoeken het Gewest dan ook om samen met de gemeenten en Parking.Brussels alle mogelijke juridische opties verder te analyseren, met inbegrip van het immobiliseren van het voertuig door middel van een wielklem.

Esign verder ontwikkelen

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zijn blij dat de werkzaamheden voor versie 2 van Esign van start gegaan zijn. Ter herinnering: de gemeenten en het Gewest zijn bij ordonnantie verplicht om alle verkeerstekens in te voeren en aanvullende reglementen over te maken via het Esign-platform. De goede werking van dit platform moet een prioriteit zijn en de nodige (financiële en personele) middelen moeten ingezet worden voor zowel de ontwikkeling van versie 2 van Esign als het onderhoud en de ondersteuning van het huidige en toekomstige programma.

Hoger schakelen in het zoeken naar parkeeroplossingen buiten de openbare weg om te vermijden dat er steeds meer parkeerruimte op de openbare weg bij komt

Het huidige mobiliteitsbeleid is erop gericht om het aantal parkeerplaatsen op de openbare weg te verminderen door mensen aan te moedigen om zoveel mogelijk gebruik te maken van parkeergelegenheid buiten de openbare weg. In werkelijkheid lijkt dit nog altijd erg ingewikkeld. Buurtbewoners vinden vaak dat er te weinig parkeergelegenheid is dicht bij hun woning en hebben er dus moeite mee dat het aantal parkeerplaatsen op de openbare weg teruggeschroefd wordt. Tegelijkertijd zien bedrijven die private parkeerplaatsen bezitten het vaak niet zitten om hun parkeerplaatsen beschikbaar te stellen. Ze zijn bang dat het toegangsrecht moeilijk te beheren zal zijn en dat langparkerende voertuigen de parkeerplaatsen zullen inpalmen wanneer de eigenaar ze nodig heeft voor zijn eigen bedrijfsactiviteiten. De verschillende maatregelen van het stadsbeleid moeten dus op elkaar afgestemd worden om een gunstig klimaat te creëren voor de ontwikkeling van parkeergelegenheid buiten de openbare weg.

Op termijn zal de vermindering van het aantal parkeerplaatsen op de openbare weg ook leiden tot een vermindering van de parkeerinkomsten. Er dient dus nagedacht te worden over de invoering van systemen om dit inkomstenverlies te compenseren, zodat de inkomsten van de gemeenten veiliggesteld worden, aangezien de gemeentefinanciën jaar in jaar uit onder druk staan. Het belasten van parkeerplaatsen buiten de openbare weg is een piste die vaak gevolgd wordt. Het gevaar bestaat echter dat dit de eigenaars zal ontmoedigen om hun parkeerplaatsen beschikbaar te stellen. Er moeten dus nog andere opties onderzocht worden.

De impact van de LEZ evalueren (vooral op mensen met een laag inkomen en kleine zelfstandigen), indien nodig meer steunmaatregelen nemen en meer flexibiliteit voorzien voor het gemeentelijke wagenpark

De LEZ zit op kruissnelheid en het verbod op benzine- en dieselauto's evolueert geleidelijk aan naar een totaalverbod in 2035.

Daarnaast willen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat het Gewest de voorwaarden voor het verlenen van vrijstellingen voor gemeentelijke voertuigen in het algemeen zoveel mogelijk versoepelt. Hoewel men zich zeker wel bewust moet zijn van de voorbeeldfunctie van de overheid, noopt de financiële situatie van de gemeenten tot maximale voorzichtigheid op het vlak van investeringen (vooral omdat de markt voor bepaalde soorten van elektrische voertuigen niet erg concurrerend is).

De uitwisseling van mobiliteitsgegevens en -informatie tussen het Gewest en de gemeenten versterken

In deze tijden van big data en open data blijkt dat het Gewest en de gemeenten soms over belangrijke informatie over mobiliteit en verkeersveiligheid beschikken, maar dat deze informatie niet gedeeld wordt, moeilijk toegankelijk is of versnipperd is over verschillende aanspreekpunten. We denken bijvoorbeeld aan gegevens van telcampagnes, informatie van ANPR-camera's, parkeergegevens en gegevens die geproduceerd worden in het kader van concessies van exploitanten (elektrische laadpalen, gegevens over autodelen, gegevens over fietsdelen, enz.). Al deze informatie kan dienen bij de strategische of operationele besluitvorming op zowel lokaal als gewestelijk niveau.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen dat het Gewest met de gemeenten samenwerkt om al deze informatie te delen door middel van een eenvoudige, praktische tool die voor iedereen toegankelijk is en die gebaseerd is op het principe van de open data.

Teksten omtrent mobiliteit duidelijker (voor de gemeenten en voor de burgers) en samenhangender (ordonnanties, besluiten, enz.) maken

Het mobiliteitsbeleid wordt voortdurend aangepast aan nieuwe prioriteiten zoals de klimaatverandering, het verbeteren van de levenskwaliteit in de stad en het terugdringen van het autogebruik in de openbare ruimte. Om die doelstellingen te realiseren, evolueert de regelgeving, en dat is zowel noodzakelijk als positief. Deze evolutie gaat echter gepaard met een toenemende complexiteit door de vele aanpassingen in de teksten. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen om een vereenvoudiging van de regelgeving, met name door te zorgen voor meer samenhang tussen de teksten en door de problematieken in hun geheel te behandelen in plaats van versnipperd en dringen er ook op aan dat de gemeenten en Brulocalis vanaf het begin en niet pas aan het eind hierbij betrokken worden, zodat het werk efficiënter kan verlopen en beter aangepast kan worden aan de lokale realiteit en beperkingen.

Onderzoeken wat de gevolgen zijn van de concurrentie tussen de verschillende concessies (en van de verschillen in tarieven) voor de verdeling en het gebruik van oplaadpunten om ervoor te zorgen dat ze eerlijk verdeeld zijn over het Brusselse grondgebied

De invoering van de lage-emissiezone (LEZ), het geplande verbod op voertuigen met verbrandingsmotor tegen 2035 en de sterke groei van de markt van de elektrische voertuigen plaatsen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor een grote en dringende uitdaging op het vlak van infrastructuur voor het opladen van dergelijke voertuigen.

In 2018 begon de Brusselse Hoofdstedelijke Regering met de uitrol van een openbaar oplaadnetwerk. De Europese doelstelling is om 22.000 oplaadpunten te hebben tegen 2035. Eind 2023 zullen er 2.800 oplaadpunten zijn in de openbare ruimte en zal elke woning dus beschikken over een oplaadoplossing binnen een straal van 150 meter. Om de installatie van de laadpalen te versnellen en zijn doelstellingen te bereiken, heeft het Gewest beslist

om verschillende concessies – in loten – toe te kennen aan de privésector via jaarlijkse aanbestedingen. Daardoor kan de prijs per kWh sterk verschillen van laadpaal tot laadpaal. Als de uitbreiding van het netwerk gerealiseerd is, kan deze aanpak leiden tot concurrentie en spanningen bij de gebruikers, die op zoek zullen gaan naar het oplaadpunt met het beste tarief. Bovendien bestaat het gevaar dat er niet alleen 'haarden' van onderbenutte oplaadpunten ontstaan, maar ook dat de inwoners van bepaalde gemeenten benadeeld worden, omdat ze niet anders kunnen dan meer te betalen voor hun oplaadbeurt aan een duurdere laadpaal dicht bij hun woning.

Het verlies aan parkeerinkomsten compenseren wanneer parkeergelegenheid op de openbare weg verdwijnt

Betalend parkeren is een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeenten. Wanneer deze parkeerplaatsen bestemd worden voor fietsstallingen, dropzones en oplaadpunten voor elektrische voertuigen, betekent dit een toenemend inkomstenverlies dat geheel of gedeeltelijk gecompenseerd zou moeten worden door het Gewest.

Zorgen voor een soepele vergroening van de gemeentelijke wagenparken

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters steunen de exitstrategie voor verbrandingsmotoren en fossiele brandstoffen en de transitie van de

gemeentelijk wagenparken. Toch vragen we de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om eventueel de verplichtingen in verband met de vergroening van de gemeentelijke wagenparken aan te passen in het kader van overheidsopdrachten, vooral ten aanzien van het vermogen van de autosector om alternatieven te bieden voor voertuigen met verbrandingsmotor die voldoen aan de specifieke behoeften van de lokale besturen.

Na evaluatie een totaalverbod op deelsteps in vrije vloot overwegen

Het gedrag van bepaalde stepgebruikers, de overtredingen op de verkeersregels en het feit dat andere weggebruikers (vooral voetgangers) in gevaar gebracht worden, zijn zorgwekkend. Bovendien stellen de ziekenhuizen sinds een paar jaar een flinke toename van het aantal zware ongevallen met steps vast. Het besluit over de nieuwe regelgeving voor fietsdelen, dat in 2023 in werking trad en dat bedoeld is om het gebruik van dergelijke verplaatsingsmiddelen beter te reguleren en te omkaderen, is een stap in de goede richting. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters willen echter dat het Gewest, in overleg met de gemeenten en politiezones, de gevolgen van dit besluit vanaf het eerste uitvoeringsjaar evalueert en indien nodig een totaalverbod op deelsteps in vrije vloot overweegt.

6.6. Het principe van sustainable cities en het nastreven van de SDG's ondersteunen

Erkennen dat de steden en gemeenten partners zijn in de klimaattransitie

De steden en gemeenten staan vaak in de frontlinie van de klimaatverandering. Haar vele gevolgen kunnen voor de mensen soms dramatische gevolgen hebben. De lokale besturen moeten inspelen op de huidige veranderingen en anticiperen op wat komt. Het is belangrijk dat alle betrokken bestuursniveaus in de strijd tegen klimaatverandering erkennen dat de steden en gemeenten een sleutelrol spelen. In dit verband vragen wij:

- dat men de gevolgen van de beslissingen die op alle niveaus worden genomen voor de lokale besturen in kaart brengt en er rekening mee houdt;
- dat steden en gemeenten duidelijke richtlijnen hebben voor de uitvoering van het beleid;
- dat de steden en gemeenten voldoende middelen hebben voor de uitvoering van preventiemaatregelen en maatregelen ter bestrijding van de klimaatverandering.

De steden en gemeenten ondersteunen bij de implementatie van de SDG's en sensibilisering rond de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

In minder dan zeven jaar moeten de Agenda 2030 en de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling worden gerealiseerd! Algemeen wordt erkend dat steden en gemeenten instaan voor de praktische uitvoering van een groot aantal van de SDG's en een uitstekende lokale schakel vormen voor informatie en communicatie met de burgers. Zij zijn lokaal een belangrijke schakel zijn in het informeren van de burger en in de communicatie met de bevolking. Ze hebben in dat verband soms te weinig middelen om aan de

ene kant onderling lokale goede praktijken te kunnen uitwisselen en aan de andere kant om informatie- en sensibiliseringscampagnes op touw te kunnen zetten. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters hopen daarom dat het Gewest hier zelf meer aandacht aan schenkt en specifieke steun verleent aan de lokale besturen om hen te helpen de SDG's te verwezenlijken.

7. Interne Brusselse hervormingen

7.1. Gewestelijke stedenbouwkundige verordening: zinvol overleg met gemeenten

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zijn tevreden dat het Gewest de gemeenten heeft geraadpleegd en dat de gemeenten en Brulocalis betrokken zijn bij bepaalde werkgroepen bij de opmaak van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening.

Momenteel ligt er een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening ter goedkeuring voor. Het lijkt er echter op dat de raadpleging van de 19 gemeenten, van de Conferentie van burgemeesters en van Brulocalis geen vervolg heeft gekregen, ondanks het vele werk dat is verricht en het aantal zeer concrete opmerkingen over:

- Het teveel aan administratief formalisme in de tekst;
- Moeilijk in praktijk te brengen;
- Beperkte toegang tot betaalbaar wonen;
- Onvolledige, onnauwkeurige en ongestructureerde inhoud van de GSV, met het risico dat er beroep wordt aangetekend tegen gemeentelijke beslissingen
- Een buitensporige werklast voor de gemeenten, zonder enige compensatie.

7.2. Digitalisering van stedenbouwkundige en milieuvergunningen: nood aan genoeg ondersteuning

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen de volgende regering op zich te blijven inspannen om de digitalisering van stedenbouwkundige en milieuvergunningen te vergemakkelijken. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen daarom aan het Gewest:

- Hulp voor de lokale besturen om geschikte apparatuur aan te schaffen (computers, schermen en aangepaste scanners voor het formaat van bouwkundige plannen, enz);
- Een echte coördinatie tussen de verschillende gewestelijke en gemeentelijke spelers;
- De strategieën van de twee administraties (Urban, brussels en Leefmilieu Brussel) zo snel mogelijk op elkaar afstemmen om de uitvoering van de digitalisering coherenter te maken, vooral dan wat de gemengde projecten betreft;
- Gewestelijke steun voor de opleiding van de gebruikers. De regering zorgt er bv. voor dat de burgers filmpjes en gidsen met uitleg krijgen en dat Urban telefonische assistentie biedt aan digitaal kwetsbare vergunningsaanvragers;
- dat digitalisering vooral bedoeld is om de procedures voor burgers te vereenvoudigen en dat de gemeenten daarbij niet overbelast worden;
- Financiële steun voor gemeentepersoneel.

7.3. Bouwplaatsen beter beheren

Bouwplaatsen zijn ongetwijfeld een noodzakelijk kwaad, maar ze hebben door hun lawaai en mogelijke overlast wel gevolgen voor de mobiliteit, veiligheid, het economisch leven en zelfs gezondheid van de mensen. De gevolgen moeten dan ook tot een minimum worden beperkt. In dit verband willen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters de volgende aanbevelingen doen.

Een goede coördinatie en een algemeen overzicht van de lopende en op stapel staande projecten in het hele Gewest

Het succes van deze taak hangt niet alleen af van de goede werking en de doeltreffende uitoefening van de bevoegdheden van de Coördinatiecommissie van de bouwplaatsen, maar ook van een duidelijk wettelijk kader en efficiënte technische hulpmiddelen.

De ordonnantie van 3 juli 2008 betreffende de bouwplaatsen op de openbare weg voorziet in de oprichting van een gegevensbank (Osiris) die vanaf 2014 verplicht is voor alle bouwplaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De verplichting om dit invoerplatform te gebruiken, werd opgenomen in de ordonnantie van 3 mei 2018 betreffende de bouwplaatsen op de openbare weg, zonder dat de informaticastructuur ervan fundamenteel in vraag werd gesteld. Na bijna 10 jaar heeft Brussel Mobiliteit wisselijk een audit uitgevoerd van de tool en van de coördinatiepraktijken van de bouwplaatsen. Daaruit is gebleken dat voor veel betrokkenen bij de coördinatie van bouwplaatsen **een grondige herziening van de ordonnantie en het platform wenselijk is**. Ze moeten duidelijker, begrijpelijker en doeltreffender worden.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters pleiten voor eenvoudigere regels en een eenvoudiger hulpmiddel, voor meer flexibiliteit in het werk van de wegbeheerders, maar ook voor meer personeel zodat doeltreffend en autonoom kan worden ingespeeld op de eisen van de regelgeving.

De mogelijkheid onderzoeken van een aankoopcentrale voor de lokale besturen voor de aankoop van materialen en signalisatie voor bouwplaatsen

De gemeenten voeren een groot aantal werken uit en moeten op tijd over voldoende uitrusting en materiaal beschikken. Praktisch gezien betekent dit dat de gemeenten opslagruimte moeten hebben voor sluimerende voorraden. Bovendien komt er heel wat administratief beheer kijken bij het voorraadbeheer (contracten, voorraadbeheer, enz.). De kosten voor de gemeenten zijn niet gering. Om het beheer van de gemeentelijke bouwplaatsen zoveel mogelijk te bundelen en te stroomlijnen, zou de steun van het Gewest bij de oprichting van een dergelijke aankoopcentrale zeer welkom zijn, te beginnen met een studie over de impact en de haalbaarheid van een dergelijk intergemeentelijk systeem.

Zorgen voor een betere communicatie tussen het Gewest en de gemeenten over het beheer van bouwplaatsen en een efficiëntere opvolging van klachten

Gemeenten hebben geen beheersbevoegdheid over gewestwegen, maar zijn er gelet op de algemene bestuurlijke politie krachtens artikel 135 NGW (dat voorschrijft dat de gemeenten moeten instaan voor de openbare netheid, veiligheid, enz. op hun grondgebied) wel verantwoordelijk voor, ook al zijn ze niet altijd op de hoogte van werkzaamheden. Bovendien klagen burgers (voor wie er geen onderscheid is tussen gemeentelijke en gewestwegen) bij problemen op een werf op een gewestweg in eerste instantie bij hun gemeente, die soms moeilijk contact kan opnemen met de gewestelijke diensten die in principe het probleem moeten oplossen. Het Gewest moet zijn inspanningen verderzetten om de communicatie met de gemeenten over het beheer van bouwplaatsen te verbeteren, bijvoorbeeld door binnen de gewestelijke

administratie ambtenaren aan te stellen die de gewestelijke wegenwerken per zone coördineren. Op die manier zou er voor elke gemeente een directe lijn zijn in geval van een probleem op een gewestelijke werf (en omgekeerd!). Deze speciale relatie zou ook zorgen voor een betere follow-up van klachten van burgers, die op gewestelijk niveau maar al te vaak zonder gevolg blijven.

De schadelijke gevolgen van geluidsoverlast van bouwplaatsen voor de gezondheid van omwonenden meten en waar nodig de regelgeving voor geluidsoverlast van bouwplaatsen aanpassen.

Hoewel er momenteel heel wat regelgeving bestaat op het vlak van geluidshinder, lijkt deze niet te volstaan om een doeltreffend kader te bieden voor het specifieke terrein van geluidsoverlast afkomstig van bouwplaatsen.

Zorgen voor een betere digitale gegevensuitwisseling tussen het Gewest en de gemeenten, meer bepaald inzake cartografie of informatie van camera's die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest actief zijn.

Databeheer is de volgende jaren een algemene uitdaging. Het Gewest eist dat alle gegevens van ANPR-camera's die door de gemeenten zijn geïnstalleerd, aan het Gewest ter beschikking worden gesteld. In een geest van wederkerigheid en goed beheer van gemeentelijk grondgebied vraagt Brulocalis dat de gemeenten de gegevens van de ANPR-camera's die door het Gewest op hun respectievelijk grondgebied zijn geïnstalleerd, mogen inzien.

Bestaande kasten van concessiehouders in kaart brengen en een duidelijk regelgevingskader opstellen voor hun plaatsing in de openbare ruimte

In de openbare ruimte staan er heel wat technische kasten die een gevaar vormen voor voetgangers. Sommige kasten worden nu niet meer gebruikt maar blijven staan in de openbare ruimte, en soms is het zelfs moeilijk om te achterhalen wie de eigenaar is. Een overzicht van deze kasten zou een goed beheer van de openbare ruimte ten goede komen.

7.4. Het probleem van toegang tot huisvesting globaal aanpakken

Betaalbare woningen bouwen: het Gewest moet zichzelf de middelen geven om haar beleid uit te voeren

De gemeenten hebben het Gewestelijk Huisvestingsplan en de Alliantie Wonen actief geïmplementeerd. Ze hebben zowel nieuwe woningen gebouwd als grond ter beschikking gesteld van de gewestelijke operatoren. Ondanks deze inspanningen rond dat eerste, slinkt het aantal aanvragers van een sociale woning niet.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen:

- de bouw van woningen van verschillende grootte (eenoudergezinnen en/of grote gezinnen);
- gemengde wijken, wat een eerlijke geografische verdeling van sociale en betaalbare openbare huisvesting impliceert;
- een geïntegreerde aanpak van projecten (wijkontwikkeling, infrastructuur, enz.);
- financiële steun voor de lokale besturen (stadsvernieuwing, enz.);
- mobilisatie van gewestelijke grondreserves, die momenteel onderbenut zijn.

Gewestelijke steun voor sociale huisvestingsmaatschappijen als integraal onderdeel van het gemeentelijk woonbeleid

Sociale huisvestingsmaatschappijen zijn belangrijke spelers geworden in het Brusselse woonbeleid. Als antwoord op een steeds minder toegankelijke huurmarkt moet het Gewest hun soliditeit en financiële gezondheid garanderen. Aangezien dit systeem zijn waarde heeft bewezen bij verhuurders, moeten de huidige fiscale en financiële voordelen worden doorgetrokken om nieuwe kandidaten te kunnen aantrekken.

Tegen deze achtergrond vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat het Gewest de steunmaatregel compenseert indien de gemeenten financiële verliezen lijden ten gevolge van de fiscale en financiële voordelen die aan de eigenaar-verhuurder worden toegekend (die meer bepaald voortvloeien uit de vrijstelling van de onroerende voorheffing voor de eigenaar-verhuurder).

Onbewoonbare of leegstaande woningen: samenwerken en de aanpak diversifiëren

Door leegstand en/of slechte woningen aan te pakken, wordt het leven in de stad aantrekkelijker. Het aantal kankers neemt af en het aantal beschikbare woningen neemt toe.

De Brusselse Huisvestingscode voorziet in gewestelijke mechanismen voor administratieve sancties om de strijd aan te binden tegen slechte woningen en leegstand. In dit verband vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat de doorstorting aan de gemeenten van de opbrengst van de door het Gewest geïnde boetes in geval van leegstand niet te lang duurt en te laat gebeurt en dat het evenwicht van de gemeentefinanciën niet in het gedrang komt.

Om ervoor te zorgen dat deze maatregelen goed werken, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest om de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen de Brusselse gemeenten en de OCMW's enerzijds en de Gewestelijke Huisvestingsinspectie en de Gewestelijke Dienst Leegstaande Woningen anderzijds te verbeteren.

Huurcontracten woningen: gemeenten de middelen geven om echte controle uit te oefenen

De wetgeving geeft de gemeenten belangrijke verantwoordelijkheden voor het toezicht op transparante weergave van de huurprijzen en voor de herhuisvesting van mensen die gedwongen worden een woning te verlaten die niet aan de normen voldoet.

Zonder deze cruciale doelstellingen voor een doeltreffend huisvestingsbeleid in vraag te stellen, vragen de Conferentie van burgemeesters en Brulocalis dat de gemeenten voldoende middelen krijgen van het Gewest om deze ambitieuze doelstellingen te bereiken. Naast financiële middelen en personeel vragen ze ook dat het Gewest enerzijds de lasten die op de burgemeesters rust, evalueert en anderzijds zorgt voor een optimale coördinatie met de gewestelijke woninginspectie en de gewestelijke beheerders van openbare eigendommen.

Kosten voor een herhuisvesting

Burgemeesters zijn wettelijk verplicht om voor mensen die een woning moeten verlaten die niet voldoet aan de Huisvestingscode, een andere woning te vinden.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters roepen op om de wetgeving aan te passen zodat het voor de gemeente makkelijker wordt om de gemaakte kosten te verhalen op de overtredende verhuurder.

Op het vlak van wonen sluit dit memorandum zich ook aan bij de eisen van het gewestelijk en bicommu-nair memorandum van de OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot onder andere: - een groter woningaanbod - huurregulering en woonbijstand - hulp bij huisvesting - uitzetting - sensibilisering van huisbazen - gecentraliseerde communicatie en informatie.

7.5. Verder werken aan een beleid voor het beheer van de volledige afvalcyclus en zorgen voor een proper Gewest

Beter sorteren, maar ook hergebruik, compostering, herstelling en vooral het vermijden van afval zijn belangrijke maatregelen als we willen voldoen aan de Europese eisen op het gebied van afvalbeheer. Tegen 2030 moet 60% van het huishoudelijk afval gerecycleerd en hergebruikt worden, tegenover ongeveer 40% nu.

Hoewel Brussel vooruitgang boekt, is er nog een lange weg te gaan en zonder aanzienlijke investeringen zal dat niet lukken. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters moedigen het Gewest dan ook aan om zijn inspanningen voort te zetten.

Een betere coördinatie tussen de betrokken partijen op het gebied van netheid en de doeltreffendheid van het Agentschap Net Brussel en de uitvoering van het intra-Brussels akkoord van 2011 voor schonere straten.

Uit een enquête die Brulocalis in 2023 heeft uitgevoerd over de akkoorden tussen het Agentschap Net Brussel en de Brusselse gemeenten, blijkt nogmaals dat er nog steeds veel problemen zijn. Alle gemeenten zijn van mening dat ze problemen ondervinden bij de uitvoering van de schoonmaakovereenkomst met het agentschap. Onder de vermelde problemen zijn onbevredigende en onregelmatige schoonmaak, gebrek aan coördinatie, gebrek aan informatie en communicatie van het agentschap naar de gemeenten, ingewikkeld operationeel toezicht en gebrek aan reactiesnelheid en lokale kennis. Al deze tekortkomingen leiden in de praktijk tot extra kosten voor de gemeenten, aangezien de gemeenten de gewestwegen schoonmaken in plaats van het agentschap. Brulocalis wijst nogmaals op het cruciale belang van een betere coördinatie tussen de verschillende betrokken spelers bij de reiniging van de Brusselse wegen en benadrukt dat er opnieuw gesproken moet worden gepleegd over de volledige overdracht van de bevoegdheid voor de reiniging van zowel gemeentelijke als gewestwegen aan de gemeenten die dat wensen.

Het huidige model voor afvalinzameling, dat grotendeels gebaseerd is op huis-aan-huisinzameling, verder ter discussie stellen en nieuwe inzamelingsmethoden in overweging nemen.

Het huis-aan-huismodel is eenvoudig voor de burgers, maar zorgt ook voor heel wat vuiligheid (vuilniszakken die door dieren worden opengereten, troep op de voetpaden, enz.). Bovendien zijn er heel wat personele en financiële middelen nodig om alle straten van het Gewest te doorkruisen met vuilniswagens, wat bijdraagt tot de luchtvervuiling en de opstoppingen op bepaalde wegen 's morgens. Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters zouden daarom graag zien dat het Gewest - in overleg met de gemeenten - naar het voorbeeld van andere Europese steden voor bepaalde gemeentes of bepaalde wijken nieuwe inzamelmodellen bestudeert en uittest, zoals bv. ondergrondse containers (uitgerust met slimme technologie).

Het statiegeldsysteem voor drankverpakkingen voor eenmalig gebruik verder uitwerken.

Om zwerfvuil in de openbare ruimte tegen te gaan en het door Europa opgelegde recyclagepercentage voor dit soort afval (90% tegen 2029) te halen, vraagt Brulocalis aan het Gewest om door te gaan met een nieuw statiegeldsysteem voor blikjes en plastic flessen. Dit systeem is meer bepaald gebaseerd op wat al wordt uitgetest in sommige Vlaamse en Waalse gemeenten. We moeten de technische, economische en regelgevende obstakels uit de weg ruimen die momenteel wegwerpverpakkingen aanmoedigen.

De strijd aanbinden tegen sluikstorten en ondersteunen van gemeenten bij het opsporen van flagrante afvalovertradingen.

Sluikstorten is een echte plaag. Het wordt nog versterkt door het gezegde dat “vuil vuil aantrekt”. Het voorkomen en snel opruimen van sluikstorten is dus essentieel om de openbare ruimte proper te houden.

Daarom willen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters dat het Gewest alle juridische en technische mogelijkheden onderzoekt waarover de overheid beschikt en ter plaatse steun biedt aan de lokale besturen die systemen willen opzetten om sluikstorten te voorkomen en overtreders te bestraffen.

7.6. Het dierenwelzijnsbeleid coördineren en ondersteunen

Een aantal aanbevelingen van fase 1 van het AWI-BRU-project (Animal Welfare Initiatives Brussels) en het advies van Brulocalis rond dierenwelzijn implementeren

Op basis van de aanbevelingen van fase 1 van het AWI-BRU-project (Animal Welfare Initiatives Brussels) moedigen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters het Gewest aan om drie belangrijke actieterrainen uit te voeren:

- zich richten op bewustmaking en opleiding van gemeenten, omdat dierenwelzijn nog maar kort een politiek thema is en op verschillende niveaus nog verdere uitwerking behoeft;
- gemeentelijke samenwerking stimuleren en daarvoor de nodige middelen ter beschikking stellen;
- samenwerking op verschillende niveaus structureren;
- op korte termijn gerichte acties opzetten voor katten, honden, vossen en duiven.

8. Europa en internationaal

8.1. De Europese programma's toegankelijker maken voor de gemeenten

Europese subsidies zijn voor de Brusselse gemeenten een uitgelezen kans om studies, projecten, audits, uitwisselingen van beste praktijken, enz. te (co-) financieren. Naast de traditionele programma's die door de gemeenten en het Gewest worden beheerd, zoals het EFRO en het ESF, zijn er tal van Europese programma's waarmee een oplossing kan worden gevonden voor de uitdagingen waarmee de gemeenten worden geconfronteerd op het vlak van milieu, innovatie, sociale inclusie, energie, sociale ontwikkeling van de wijken, enz.

Sinds 2014 beschikt Brulocalis over een cel «Europese projecten» met als doel haar leden te informeren over Europese financieringsmogelijkheden, hen op te leiden en hen te ondersteunen bij het opzetten van projecten. Dit is belangrijk om op gemeentelijk niveau expertise op te bouwen. Maar de lokale besturen maken nog onvoldoende gebruik van alle Europese mogelijkheden, hoofdzakelijk door een gebrek aan menselijke en financiële middelen om deze projecten op te volgen en te cofinancieren.

Het Gewest heeft er alle belang bij dat de Brusselse gemeenten meer deelnemen aan de Europese programma's: projecten uitvoeren ten voordele van de Brusselaars met Europese middelen, de zichtbaarheid van het Gewest en de gemeenten op het Europese toneel vergroten, de technische competenties van de administraties versterken, een projectaanpak ontwikkelen die beantwoordt aan de hoge normen van de Europese Unie, het pad effenen voor een optimaal gebruik van de gewestelijke subsidies, enz.

Daarom pleiten Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters voor:

- de oprichting van een specifiek gewestelijk fonds voor de cofinanciering van Europese projecten van Brusselse lokale besturen (dit soort gewestelijke cofinanciering bestaat momenteel alleen voor structuurfondsen zoals het EFRO en het ESF), naar het voorbeeld van wat in het Vlaamse en Waalse Gewest gebeurt;
- het Gewest moet de voorbereidende kosten van Europese projecten geheel of gedeeltelijk voor zijn rekening nemen. Deze kosten zijn voor de lokale overheidsdiensten qua personeel of financieel niet gering. Ze worden zelden terugbetaald door de Europese financierende instantie en vormen binnen de gemeenten een groot obstakel voor de uitwerking van Europese projecten;
- het Gewest moet samen met de gemeenten bv. bij “klimaatneutrale en intelligente steden-projecten” (het Horizon Europe-programma) meer een coördinerende (en niet alleen faciliterende) rol spelen bij het indienen van aanvragen;
- de verregaande samenwerking tussen de lokale besturen en het Gewest bij de indiening van Europese projecten, wat zowel voor de aanvraag als voor de uitvoering van het project een succesfactor is en de concurrentie in de vaak zeer competitieve Europese oproepen tot het indienen van voorstellen vermindert;

- De voortzetting en verhoging van de gewestelijke subsidie die het werk van de cel “Europese projecten” van Brulocalis medefinanciert, in het bijzonder met het oog op een verdere versterking van de uitwisseling van ervaringen door middel van uitwisselings- en informatiesessies over

Europese projecten die door gewestelijke en/of lokale besturen worden uitgevoerd, met het oog op het overnemen van goede praktijken, het vermijden van fouten, een grotere kans op succes en minder terughoudendheid om aan Europese dossiers te beginnen.

8.2. De aanwezigheid van lokale en gewestelijke overheden op het Europese en internationale toneel versterken

Het Gewest wil het Europese beleid proactief opvolgen, ervoor zorgen dat de Brusselse belangen vertegenwoordigd zijn in het Europese besluitvormingsproces, de prioriteiten van de regeringen opvolgen en evalueren in het licht van de Europese verplichtingen en strategische nota's opstellen over de grote Europese thema's. Brulocalis van haar kant wil meer aandacht besteden aan supranationale instanties en de Europese en internationale dimensie beter inbedden in haar algemene strategie en in de ontwikkelingsstrategie van de lokale besturen. Ze wil ook bruikbare Europese en internationale informatie bestuderen en verspreiden onder haar leden. Er zijn dus heel wat strategische convergentiepunten. Er is ook thematische convergentie, aangezien zowel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als Brulocalis zich richten op gemeenschappelijke thema's: duurzame en inclusieve stedelijke ontwikkeling, de strijd tegen klimaatverandering en steun voor transitie, steun voor duurzame mobiliteit, energiestrategie, goed bestuur en lokale democratie, smart cities, territoriale cohesie, enz.

De twee instellingen hebben dus een gemeenschappelijke algemene doelstelling: *het bevorderen van een coherent en complementair Europees en buitenlands beleid binnen het Gewest en de gemeenten.*

Om de belangen van een stadsgewest zoals Brussel te kunnen behartigen, om te kunnen wegen op de Europese en internationale besluitvorming en om te kunnen genieten van bepaalde financieringsmogelijkheden of uitwisselingen van goede praktijken, vragen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters aan het Gewest om haar te steunen bij de ontwikkeling van de actieve participatie van de lokale besturen aan de werkzaamheden van verschillende internationale organisaties en bepaalde internationale netwerken. Meer samenwerking en synergie tussen de gemeenten, Brulocalis en het Gewest binnen bepaalde internationale instellingen of netwerken kan ervoor zorgen dat de participatie, de zichtbaarheid en het gewicht van het Gewest en de gemeenten maximaal zijn.

8.3. Samenwerking en synergie op het vlak van internationale solidariteit verder nastreven en versterken

Het engagement van de Brusselse gemeenten om een lokaal beleid van internationale solidariteit te voeren, neemt al enkele jaren toe. Tegelijkertijd heeft het Gewest via een ordonnantie het kader vastgelegd voor zijn bijdrage aan de ontwikkelingssamenwerking. Het heeft ook aanzienlijke fondsen vrijgemaakt om zijn beleid te ondersteunen en om de eerste strategische en operationele wisselwerkingen met Brulocalis en de Brusselse gemeenten op te starten, meer bepaald in de Democratische Republiek Congo. Het is nu zaak om die gebundelde inspanningen voort te zetten en te versterken om te komen tot gemeenschappelijke strategische en operationele doelstellingen en om meer financiële en personele middelen vrij te maken. De gemeenten en Brulocalis beschikken niet altijd over het nodige personeel om hun ambities op het vlak van internationale solidariteit waar te maken, wat op middellange termijn zou kunnen leiden tot een vorm van ontmoediging en desinvestering in dit beleid.

Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters vragen het Gewest om:

- De personele middelen van lokale besturen te versterken om te zorgen voor de ontwikkeling en ondersteuning van een lokaal beleid voor internationale solidariteit en onderwijs voor mondiaal burgerschap.
- Het specifieke karakter van gemeenten bij de uitvoering van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid erkennen door specifieke projectoproepen voor Brusselse gemeenten te organiseren, of ten minste door gemeenten rechtstreeks in aanmerking te laten komen voor de bestaande gewestelijke projectoproepen.
- Het Brussels platform voor intergemeentelijke coördinatie van de samenwerking (Soliris) te blijven steunen.
- De strategische en operationele synergie in de provincie Kinshasa tussen de Brusselse gemeenten die er actief zijn en het Gewest voortzetten en nieuwe synergie ontwikkelen in andere gemeenschappelijke geografische gebieden zoals Palestina of Marokko.
- Besprekingen aan te knopen met *Wallonie Bruxelles Internationale* zodat de Brusselse gemeenten rechtstreeks toegang krijgen tot de projectoproep “Programme de cofinancement de projets de partenariat pour le développement durable présentés par des acteurs de la coopération de Wallonie-Bruxelles”.

